

EVANGÉLIKUS Élet

Több generáció,
egy hit, két hivatás

Keresztény érték-e
a család?

Mozaikok az
evangélikus köznevelési
rendszeréről

Inspirálni, közösséggé formálni a fiatalokat

Nem a rangsorok élén szereplés a cél – vallja Gadóné Kézdy Edit • 18. oldal

„...arra hívatatok el, hogy áldást örököljeteK.” (1Pt 3,9b)

ARTIKULÁRIS NAP

Egyháztörténeti emléktúra

2019. szeptember 29., Nemeskér

Nemeskér megközelítése Locsmánd, Répcelak, Répceszemere, Bük, Szakony, Lövvő és Újkér felől
gyalog, lovas kocsin vagy kerékpáron

9.30: Megemlékezés
a római katolikus templom előtt

10.00: Úrvacsorai istentisztelet
az evangélikus templomban
magyar és német nyelven

10.00: Mocorgó istentisztelet
a művelődési házban

10.00: Ifi-istentisztelet
az ifjúsági klubban

11.30-tól ebéd a nagysátorban

13.00: Kulturális programok,
koncertek a templomban
és a nagysátorban

13.00: Gyermek- és ifjúsági
programok több helyszínen

15.30: Úti áldás
az evangélikus templomban

Információk és jelentkezés: <http://nyugat.lutheran.hu/emlektura2019>

Újrakezdések

Szeptemberi első lapszámunkban több fontos okból is vissza kell tekintenünk a nyár és augusztus végére. Így részletes beszámolót közlünk a páneurópai pikniknek a soproni evangélikus templomban Angela Merkel német kancellár és Orbán Viktor miniszterelnök részvételével tartott jubileumi ünnepségéről. Örömmel mutatjuk be egyúttal az államalapítás ünnepén átadott elismerések evangélikus díjazottjait is.

Bár az egyházi év szempontjából nem a legjelentősebb időszak a szeptember, mégis az újrakezdés időszaka számunkra is az ősz, a tanévnyitás. Ennek megfelelően mostani lapszámunkban az evangélikus köznevelési rendszerről közlünk érdekes tudnivalókat, ugyanakkor megpróbáljuk élő példák és példaképek által felhívni a figyelmet a nehezebb sorsú diákok problémáira is.

Pedagógusokról szóló portréorozatunkban most Kézdy Editet, a Deák Téri Evangélikus Gimnázium igazgatóját kérdezzük egyebek mellett az egyházi iskolák harminc évvel ezelőtti újraindulásáról és a jelen feladatairól. Interjúban szólaltatjuk meg Makán Hargita majosi lelkésznot is, aki egyházunk bonyhádi oktatási intézményében a gimnazisták és a kollégisták iskolalelkésze is, ám nemcsak a majosi gyülekezet és a bonyhádi diákok kapcsolatáról, hanem a helyi

evangélikusság múltjáról, jelenéről és személyes életéről is mesél nekünk.

Ismét körkérdés formájában fordultunk lelkészeinkhez, hogy munkájuk egy újabb területét ismertessük meg olvasóinkkal. Ezúttal a nyári hittantáborok háttéréről kérdeztük őket, de leginkább arra voltunk kíváncsiak, hogy kell-e manapság valami extra tematikát kitalálni a bőséges nyári kínálatban, vagy elég az, ami régen volt: tartalmas lelki programok, szép helyszín, tábortűz, zene. A válaszokból kiténik, hogy lelkészeink rendkívül komolyan veszik a nyári táboroztatást – akár a gyülekezetépítés szempontjából is –, és külön öröm, hogy munkájukhoz szinte mindenhol lelkes segítők is társulnak a gyülekezetekből.

A lelki útravalók mellett ezúttal is elgondolkodtató jegyzetmorzsákat kapunk Füller Tímea jóvoltából. Végezetül pedig hadd ajánljam az olvasók figyelmébe a múltunkat, egyházunkat, lelkészeink szolgálatainak megismerését célzó két cikkünket is. Csúry Csaba a tábori lelkészség kialakulásáról ír cikksorozatának első részében. Isó Emese összeállításában pedig az erdélyi szász evangélikus templomokat ismerhetjük meg közelebbről. Írását akár egy későbbi gyülekezeti kirándulás útmutatójaként is használhatjuk.

■ KÉZDI BEÁTA

Rátalálni a „Petikre”

A szeptemberi iskolakezdekör is fontos, hogy a rendkívül alacsony jövedelmű családban élő gyerekekről se feledkezzünk meg – figyelmeztet írásában Ittész Szilvia fasori tanárnő, aki villámin-

terjűjában pedagógustársával, Rózsáné Fridel Anitával próbálja bemutatni, hogyan lehet utat és hidat építeni nehéz helyzetbe került szülőhöz és gyermekhez.

24. oldal

Evangélikus templomok Királyföldön

A lutheri tanítás alapján az evangélikusság mindig is megvédendő örökségként tekintett az elődeitől reá hagyott értékeire. Ilyen értékekkel, illetve megóvásuk mikéntjével ismer-

kedhetek nemrég az erdélyi Szászbogácson rendezett nyári egyetem hallgatói. Ezúttal részletesen bemutatjuk a tanulmányozott középkori templomokat.

32. oldal

Több generáció, egy hit, két hivatás

Legújabb riportunk készítésekor a 2011-ben alapított Kriskó Sajtóműhelybe látogattunk el. A kézműves élelmiszereket – többféle sajtot és savanyított tejtermékeket – készítő fiatal házaspár, Kriskó Ádám és Kriskóné Szabó Zsófia mélyen hívő evangélikusok, értékrendjük pillérei az istenhit, a család és a tisztességes munka. Átélessel beszélnek megtérésről, az igére alapozott munkájukról, több generáció együttélésének áldásairól és a falusi nyugalomról. Írásunk a gonddal előállított termékek mögött ez alkalommal is az embert keresi, aki alkotásával Teremtőjét dicséri.

29. oldal

Láthatóan evangélikus

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Koren Tamás nyugalmazott építőmérnök, korábbi gondnok, kórustag – Szentendre.

Régi evangélikus családból származom, többen lelkészek voltak az őseim közül. Számomra a második otthon az evangélikus gyülekezet. Családommal 1995-ben költöztünk Szentendrére, negyedik fiunk már itt született. Azóta itt sok minden megváltozott, kinőttük a templomot, és nagyobbat építettünk, cserélődtek a lelkészek, három fiam kirepült a fészekből, a régi gyülekezeti tagok közül már sokaktól elbúcsúztunk, de a templomba most is hazajárok. A gyülekezeti kórusnak a megalakulása óta tagja vagyok. Nagyon szeretek énekelni, főleg autentikus népdalokat, de az egyházi énekeket is. Feleséggel több mint tíz éven keresztül táncházat szerveztük Szentendrén, most pedig nyugdíjasként a Futapest Klubot vezetem. Legkedvesebb versenyem a *Reformációs mérföldek* futóverseny volt, amelyet a reformáció indulásának ötszázadik évfordulója alkalmából rendeztünk meg először az aszói evangélikus gimnáziummal közösen. Ezzel a versennyel Koren István úkapámra is emlékezem, aki Aszódon tanította Petőfi Sándort. Akár táncházat vagy futóversenyt szervezek, akár énekelek, vagy a szeretetvendégség házigazdája vagyok, mindig nagyon jó érzés, hogy másoknak örömet szerezhettek. ■

Egyházkerületi elnökségi nyilatkozat

A Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerületének elnökségéhez olyan személyes megkeresések érkeztek Donáth László lelkész magatartásával kapcsolatban, amelyek egyházkerületi intézkedéseket tesznek szükségessé. Az elnökség ezért tényfeltárási vizsgálatot kezdeményez, bevonva az érintett feleket és gyülekezetet is. Ezzel egy időben lelkigondozói és terápiás segítséget kínál fel az érintettek számára.

Az elnökség szorgalmazza a panaszok alapos kivizsgálását. Mindezt Krisztus ügye és az emberi méltóság védelme melletti mély elkötelezettségünk alapján tesszük, ahogyan ez a 2019. február 22-i zsinati ülésen az elnök-püspöki székfogl

alóban is elhangzott: „Zéró toleranciát hirdetünk: ha szükséges, meg kell tennünk az előírt egyházi lépéseket, nagy intenzitással kell odafigyelnünk az áldozatok hangjára, és lelkigondozói segítséget kell nyújtanunk nekik.”

Az egyházi és lelkigondozói folyamat elindításával egyidejűleg a lehetséges áldozatok személyiségi jogainak és méltóságának védelmében is azt kérjük, hogy mások vélt vagy valós fájdalmát, traumáit ne használja fel senki eszközként politikai kommunikációs célokra.

Budapest, 2019. augusztus 26.

DR. FABINY TAMÁS püspök

DR. FÁBRI GYÖRGY egyházkerületi felügyelő

ORATIO OECUMENICA

Mindenható Isten! Alázatos szívvel állunk meg előtted életünk egyszerű agyagedényeivel. Formáld minket végtelen bölcsességeddel olyanná, amilyen neked tetszik, hiszen te tudod, hogy talentumainkkal egyenként mire és hova szántál minket. Ha szükséges, szabad újra életünket, lelkeddel pásztorold, vezess minden napjainkban!

Alakító erőddel, tisztító lelkeddel légy a tanév első napjaiban különösképpen is gyermekeinkkel, unokáinkkal és a nevelésükkel megbízott pedagógusokkal. Adj elég erőt, türelmet, kitartást mindannyiunknak, hogy a jövődő nemzedék gyarapodjék hitben és ismeretekben, és a gyermekek, fiatalok ne szűnjenek meg hinni abban, hogy a te segítségével minden időben érdemes küzdeni egy szebb, jobb, élhetőbb, igazságosabb világért.

Adj bőséges termést és jó betakarítást, légy a szüretelővel és mindenkivel, aki a földeken keresi mindennapi betevőjét. Áldd meg minden becsületes munkát, kétkezi vagy szellemi tevékenységet; add, hogy élvezni tudjuk munkánk gyümölcsét. Idős testvéreinknek pedig add meg a megérdemelt pihenés örömét.

Urunk, naponként elkápráztat sz csodáiddal és kegyelmeddel. Ezért reménykedve visszük eléd szenvedő embertársaink küzdelmét. Állj az elesettek, a szenvedők, a betegek, a magányosok, a gyógyszerelők mellett, segítsd mindazokat, akiknek egyedüli reménysége te vagy.

Te látod életünket, te tudod, mire van szükségünk igazán. Közelségedre vágyunk, Urunk, hogy ott lehessünk veled, átélhessük szereteted melegét, boldogító csodáidat és azt az érzést, hogy olyan jó hozzád tartozni. Tarts meg minket magadnál, Urunk, hogy gyermekeidként tisztaságban és szeretetben, boldogságban és békességben élhessünk már itt a földön is és majd egykor tenálad örökkön örökké. Ámen.

Szentháromság ünnepe után 12. vasárnap

Jer 18,1–10

Gyakorlati képzés nem csak prófétáknak

Aműhelyben mindig rend van. Akármilyen körülmények uralkodnak is a falakon kívül, itt bent a helyükön vannak a szerszámok és a napi munkához szükséges anyagok. Automatikusan oda teszi vissza a mester az eszközöket, ahonnan elvette őket. Lehet, hogy az idők folyamán porosak lettek a befőttesüvegek, vagy csak egyszerű papírdobozokba kerülnek a kisebb-nagyobb szerszámok, de a lényeg, hogy mindennap ugyanúgy és ugyanoda találjanak vissza az eszközök.

A legényesebb fazekas már a kitermelésnél is ott van az agyagbányában. Tudja jól, nem mindegy, milyen az alapanyag. Nem többet markol és nem kevesebbet, hanem éppen annyit, amennyire szüksége lesz a megálmodott tárgy elkészítéséhez. Nyugodt mozdulatok. Szép, harmonikus és mutatós formálás. A látogató turista áhítattal csodálja, ahogyan egy-egy felmarkolt agyagdarab percek alatt vázává, tányérrá alakul.

A fiatalon, mai gondolkodásunk szerint szinte kamaszként prófétának induló Jeremiást Isten erre a helyszínre küldi. Menjen el a fazekas műhelyébe. Nézzen körül nyugodtan. Figyelje a folyamatot. Járja át úgy a műhely szelleme, mint a tóparti homokban várat építő mai kisgyermekket a játék elemi varázsa. Gondolkodjon el az egyik legfontosabb tanításon: „Hiszen olyanok vagytok a kezemben [...], mint az agyag a fazekas kezében.”

Igazi duális szakképzés volt ez abban a korban, amikor öröknek hitt, évezredes civilizációk tűntek el pillanatok alatt, és helyükön újak születtek. A prófétaképzés műhelygyakorlata nagyon fontos volt akkor is, az ma is! A mondanivalót, az átadandó üzenetet mindig Isten által eltervezett helyen, hangon és látványban lehet helyesen megtanulni.

A népnek most még lehetősége van arra, hogy megtérjen, és az Istennek tetsző utat válassza. Az agyag még nincs kiégetve. Még alakítható és formálható. A később majd nagyon kemény ítéletet hirdető próféta itt még egy kellemesebb, mondhatnánk, kímélő tananyagot tanul, tökéletes szemléltetőeszközzel.

Mindenre elegendő gesztus ez Istentől. Ő maga is hajlandó arra, hogy megbánja a korábbi döntését. Még ő is megteszi, hogy korrekciót hajt végre. Újrafogalmaz. Újra dönt. Nem csupán a szuverenitása miatt, hanem végtelen emberszeretetéből! Mindennél fontosabb, hogy az ember visszatáljon a jó útra, a tiszta gondolatokra és a hűségre. Erre a belső átalakulásra vár ma is az Isten. Ezt kínálja fel nekünk is. Ha elhisszük, és ráérünk az Istentől kapott esélyünk nagyságára, akkor lesz energiánk a mi személyes fordulatunkra, átrendeződésünkre.

Isten úgy Ura az állandóságnak, hogy rugalmas, mindig kész arra, hogy észrevegye egy-egy ember elmozdulását a jó irányba,

a vele való közösség és az engedelmség irányába. Az anyagon is múlik, hogy mivé formálja az alkotó.

Jeremiás idején rendkívül önteltté vált a nép. Annyira tökéletesnek és hatalmasnak kezdték hinni magukat, hogy a tévedhetetlenség fellegvárába emelkedtek. A nagy és látványos külső változások, a falakba és kincsekbe fektetett energia mellett semmi sem történt a belső átalakulás terén, az emberi lelkekben. Ez a konokság és ez az eltávolodás nagy fájdalmat okoz Istennek

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

minden időben. Azt sem titkolja el Isten a próféta szavai alapján, hogy létezik egy másfajta elmozdulás is: „De ha azt műveli, amit rossznak látok, és nem hallgat a szavamra, akkor megbánom, hogy jót akartam tenni.” Ettől szeretne óvni szavaival a próféta.

A műhelyben azonban még mindenre nyílik lehetőség. A műhely még nem a megmásíthatatlan végzés helyszíne, hanem a lehetőségé. A folyamatoké. A munkáé. A küzdésé. A tanulásé. A Mester keze munkájában pedig gyönyörködhet az, aki megérkezik a fazekas műhelyébe.

■ SZABÓ LAJOS

Imádkozzunk! *Istenem! Küldj el minket is tanulni a praktikus élet iskolájába! Hadd lássuk meg a lényegét, amelyet te tanítasz nekünk. Hadd fedezzük fel a mi személyes sorsunkban a te szeretetedet. Hadd adjuk tovább képzett prófétaként a legnagyobb hírt: a mi kis igazodásunkat mindig követi a te döntő kiigazításod nagy műve. Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (szeptember 8.) *Jézus mondja: Én azért születtem, és azért jöttem a világba, hogy bizonyosságot tegyek az igazságról.* Jn 18,37 (Ézs 42,1; Mk 7,31–37; ApCsel 9,1–20; Zsolt 78,1–31) „Mi az igazság?” – csattant fel Pilátus (Jn 18,38a) egy pénteki napon, amikor egy különös férfi állt előtte, egy bizonyos Názáreti. S valóban, ahányan élünk, annyiféle igazsággal találkozunk, melyek az esetek többségében nem egy irányba mutatnak. Látszólag a Názáreti igazsága is egy a sok millióból. Ám az ő igazsága a végső igazság: olyannyira, hogy az ő igazsága nélkül a miénk fabatkát sem ér. Ezért olvassuk és ízleljük napról napra Isten igazságát, hogy ne a miénk, hanem az Úré legyen az utolsó szó: „Kegyelmet nyertél!”

Hétfő (szeptember 9.) *Én népem, mit vétettem ellened, mivel bántottalak? Felelj nekem!* Mik 6,3 (Lk 15,31–32; Mt 9,27–34; Mt 13,47–52) A Szentírás tanúsága szerint Enós (1Móz 4,26) óta kiált az ember az égre, s hívja segítségül az Úr nevét. Hányszor kiáltunk fel ma is Istent hívva, kérve s időnként méltatlan körítésben! Legtöbbször kérés és kérdés – a hálaadás és a dicséret sokkalta ritkább. De most a hét első napján az Isten kérdez! S kérdése az elevenünkbe hasít: mi a bajotok velem? Pár verssel később (Mik 6,8) az Úr elmondja, mit kér csupán: rendet, szeretetet s alázatot. Kérjük őt tehát naponként: „Alázatos szívét adj, Urunk!”

Kedd (szeptember 10.) *Nap és pajzs az Úr.* Zsolt 84,12 (Fil 4,49; Mk 3,1–10[11–12]; Mt 13,53–58) Annyi minden szolngat bennünket: „Szükséged van rám!” Valójában s végső soron azonban kevés dolog igazán fontos. Legyen nap, amely az életet jelenti, hiszen e nélkül az égitest nélkül az ismert biológiai lét aligha létezhetne; s legyen egy pajzs, amely védi és őrzi az életet. Keresztyén hitünk a zsoldárokkal egyként vallja: életünk, mindenünk és mindennek őrizője egyedül az Úr. Semmink nincs, ami ne tőle volna, s senki nincs, aki nála jobban tudná életünket megőrizni. Ő a mi mennyei Atyánk, akit Krisztus által ismerünk.

Szerda (szeptember 11.) *Hagyja el a gonoszt mindenki, aki az Úr nevét vallja!* 2Tim 2,19 (5Móz 16,19; ApCsel 9,31–35; Mt 14,1–12) Az ördög szó görög eredetűje, a *diabolosz* úgy is fordítható, hogy „szétdobáló”. Olvashatjuk a Bibliában, és láthatjuk a világban, milyen kiválóan tudja a kísértő összezavarni a legnemesebb szándékot, a legtisztább érvet, a legönzetlenebb tettet is. Egyetlen esélyünk s mindennapi küzdelmünk, hogy Krisztust Urunknak és megmentőnknek valljuk; adjon ő erőt

elhagyni mindazt, ami megmérgezi viszonyunkat Istennel és egymással. Hiszen azért jött az Emberfia, hogy az ördög munkáit lerombolja (1Jn 3,8b).

Csütörtök (szeptember 12.) *Pál írja: Imádkozom azért, hogy a szeretet egyre inkább gazdagodjék bennetek ismerettel és igazi megértéssel, hogy megítélhessétek, mi a helyes.* Fil 1,9–10 (1Kir 18,37; Jak 5,13–16; Mt 14,13–21) Pál apostol imája talán az egyik legfontosabb ima, amelyet egymásért mondhatunk Istennek! A jó hír az, hogy nem kell időről időre újra feltalálni, mi a helyes, mi a megfelelő ismeret. Krisztus Urunkban megtaláljuk az igaz emberséget, azt, amilyennek eredendően szánt bennünket Teremtőnk. Isten irántunk mutatott drámai szeretete arra hív bennünket, hogy legyünk egymás Krisztusaivá: éljünk s lássunk úgy, ahogyan Jézus is látott bennünket. Ne a magunk ismerete, bölcsessége legyen a döntő, hanem a Krisztus Urunkban nyert kegyelem, s ezt bátran kérhetjük Urunktól. Hordozzuk így egymást!

Péntek (szeptember 13.) *Mivel [Jézus] maga is kísértést szenvedett, segíteni tud azokon, akik kísértésbe esnek.* Zsid 2,18 (Jób 3,20–21; Mt 12,15–21; Mt 14,22–36) „Alászállt a poklokra” – valljuk az Apostoli hitvallásban. De mit is jelent ez? Számomra azt, hogy Jézus járt ott is, ahová én sosem szeretnék kerülni. Bejárta helyettem azokat a mélységeket, ahonnan számomra nem lehetne menekvés. Tette ezt szeretetből, hogy bátran rábízuk életünket, tudjuk és valljuk: ő megjárta az emberi élet létrájának összes fokát. Tudja, mit jelent a kiszolgáltatottság, a megalázottság, amikor meg akarják semmisíteni az embert. Tudja, milyen, amikor a sátán üzletet ajánl a lelkünkért cserébe. De Jézus egyszer s mindenkorra győz, s mi is övele.

Szombat (szeptember 14.) *Jézus mondja: Én vagyok a jó pásztor, én ismerem az enyéimet, és az enyéim ismernek engem.* Jn 10,14 (Ez 34,23; Ézs 57,15–19; Mt 15,1–20) Közéleg az Úr napja: hív a pásztor. Ő ismer bennünket: tudja, hogy a nyáj része vagyunk, gondja van ránk, s igen, gondja van velünk. Figyel ránk, igyekszik óvni, vezetni bennünket, hogy ne a vesztünkbe, ne farkasok közé kerüljünk, hanem hazajussunk. De vajon mi ismerjük-e a jó pásztor hangját? Figyelünk-e a hívó szóra? Felkapjuk-e a fejünket, ha kiált: „Vigyázz!” Szombaton jó, ha előkészítjük fülünket, de sokkal inkább szívünket, hogy meghalljuk és megtartsuk mindazt, amit mond, s amerre vezet bennünket a juhok nagy pásztora.

■ LÁSZLÓ LAJOS GERGELY

EVANGÉLIKUS Élet FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

Emlékezés a páneurópai piknik évfordulóján

Ökumenikus istentiszteleten szolgált ünnepi beszéddel a német kancellár és a magyar kormányfő

Harminc éve, 1989. augusztus 19-én rendezték meg a magyarországi Sopronpusztán, a magyar-osztrák határ közvetlen közelében az úgynevezett páneurópai pikniket. Az ideiglenesen megnyitott határon több száz keletnémet állampolgár jutott Ausztriába. Az évforduló alkalmából Sopronban az evangélikus templomban tartottak augusztus 19-én délelőtt ökumenikus istentiszteletet, amelyen együtt szolgált Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek, Kondor Péter evangélikus püspök, Balog Zoltán református lelkész és Tóth Károly, a Soproni Evangélikus Egyházközség igazgató lelkésze. Az istentiszteleten részt vett és – a liturgikus együttlétet követően – beszédet mondott Orbán Viktor magyar (református) miniszterelnök és Angela Merkel német (evangélikus) kancellár is, akit 19-én reggel Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter fogadott Sopron határában.

Ilyen szigorú biztonsági intézkedések mellett még talán sohasem tartottak istentiszteletet hazánkban. Mint utóbb kiderült, az alkalmon még az arra érdemesített egyházi, állami, kormányzati és társadalmi szervezetek képviselőiben meghívottak közül sem tudtak részt venni a késve érkezők...

Noha a Duna Televízió által élőben közvetített együttlét – a megjelölt kezdési időponthoz képest – maga is mintegy

tíz perc késéssel kezdődött, további nyolc percben Csizmadia Béla orgonajátéka segítette „aklimatizálódni” a magas rangú vendégeket magában foglaló gyülekezetet. Mások mellett jelen volt Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter, Palkovics László innovációs és technológiai miniszter, Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter, Varga Judit igazságügyi miniszter és Novák Katalin család- és ifjúságügyért felelős államtitkár is.

Az ökumenikus közösséget a helyi gyülekezet lelkipásztora, Tóth Károly magyarul, Balog Zoltán református lelkész németül, Kondor Péter evangélikus püspök pedig mindkét nyelven köszöntötte, illetőleg hívta imádságra.

Balog Zoltán köszöntőjében azt emelte ki, hogy Isten nem határtalan, hanem felelősséggel teli szabadsággal ajándékozott meg minket, és hálával emlékezünk azokra, akik harminc évvel ezelőtt és azt követően tettek valamit az európai emberek és nemzetek szabadságáért. Hálaadó imájában megemlékezett arról is, hogy Isten a keresztény szabadságban képessé tette az embert a jóra, a szépre és az igazra, az együttműködésre és a szolidaritásra. „Nemcsak egyenként, hanem közösségben is szabadok vagyunk” – fogalmazott. A Budapesti Német Ajkú Református Egyházközség lelkésze kitért arra, hogy ma béke és még soha át nem élt jólét van Európában, de nem feledhetjük el az elmúlt harminc év körülöttünk dúló véres konfliktusait. ▶

FOTÓ: MINISZTERELNÖKI SAJTÓIRODA / SZECSDI BALÁZS

Arra kérte Istent, hogy erősítse az európai közösséget, hogy a földrészt, amely keresztény gyökerekből nőtt ki, megbízható partnere legyen más népeknek és országoknak.

Kondor Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház Déli Egyházkerületének püspöke bűnvalló imájában emlékezett meg arról, hogy Isten a totalitarizmus fogságából vezetett ki országokat, és visszaadta az élet és az emberi méltóság szabadságát.

Tóth Károly, a Soproni Evangélikus Egyházközség igazgató lelkésze úgy fogalmazott: a páneurópai piknik a közösségi összetartozást gyengítő folyamatok veresége volt. Megjegyezte, hogy általa vált lehetővé ismét a soproni evangélikusok számára, hogy megerősítsék kapcsolataikat a Sopronból 1946-ban elűzött magyarországi németekkel.

Homíliájában Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek arról beszélt, hogy a vasfüggöny lebontásával és a berlini fal leomlásával a katonai és politikai szembenállás helyébe az ideológiai alapon elválasztott európai népek szabad találkozása léphetett. Ez azért volt lehetséges, mert a kereszténység nemet mondott arra az elvre, hogy csakis az emberi hatalom dönti el, mi a helyes, és mi a helytelen. Ebben az összefüggésben válik világossá, hogy értelme és értéke van a világnak, az emberiségnek, saját nemzetünknek, de a többi népnek is – fogalmazott.

„Magyarországon az egyház ősidők óta augusztus 20-án tartja államalapító Szent István királyunk ünnepét. Az ő nevéhez fűződik a magyar nép többségének keresztény hitre térése, de az állam és az egyház megszervezésének műve is. [...] A mai napon emlékezünk meg egy sokkal újabb eseményről is. Harminc évvel ezelőtt kezdődött meg a vasfüggöny lebontása. Nem sokkal később leomlott a berlini fal, és ezzel a katonai és politikai szembenállás helyébe léphetett az ideológiai alapon elválasztott európai népek szabad találkozása. Szent István király ünnepének evangéliuma a katolikus egyházban Jézusnak a sziklára épített házról szóló példabeszéde. Krisztus tanításának elfogadása és követése, vagyis tettekre váltása az a szikla, amelyre biztosan építhetjük egyén és közösség életét. Hisszük, hogy Krisztus tanításában, működésében, életében, halálában és feltámadásában Isten a legteljesebben és végérvényesen kimondta mindazt, amit

az emberiséggel közölni szándékozott. Ahogyan Szent Pál írja: *»...más alapot senki sem vehet a meglévő kivül, aki Jézus Krisztus«* (1Kor 3,11). Szent István király erre az alapra építette országát” – hangsúlyozta Erdő Péter.

Az ökumenikus istentiszteleten a hívők adományait a Magyar-Német Ifjúsáért Egyesület által fiatalok támogatására létrehozott alapnak ajánlották fel, amelyből a Jugendwerk a szociálisan hátrányos helyzetű fiatalokat úgy támogatja, hogy lehetőséget nyújt számukra csereprogramokban való részvételre.

A páneurópai piknik harmincadik évfordulóján rendezett ökumenikus istentisztelet után egyaránt az egységes Európa szükségességét hangsúlyozta Orbán Viktor és Angela Merkel a soproni evangélikus templomban. A német kancellár köszönetét fejezte ki Magyarországnak

Angela Merkel világraszóló eseménynek nevezte a páneurópai pikniket, amely az 1989. év szabadságmozgalmainak szimbólumává vált, hiszen néhány héttel később, szeptember 11-én Magyarország véglegesen megnyitotta a határait nyugat felé, november 9-én pedig leomlott a berlini fal, Európa megosztottsága véget ért.

A kancellár felidézte: a piknik célja az volt, hogy a rendezők – a Magyar Demokrata Fórum és a Páneurópai Unió – megünnepeljék az európai békét, és azt tervezték, hogy néhány óra szimbolikusan megnyitják a magyar-osztrák határt. A magyar kempingekben nyaraló keletnémet állampolgárok között hamar elterjedt a rendezvény híre, és mindenüket hátrahagyva százával keltek útra Sopron felé, hogy kijussanak a szabadságba.

A páneurópai piknik bizonyította, hogy a szabadság iránti vágyat nem le-

FOTÓ: KORMANY.HU

a német újraegyesítésben játszott szerepéért és Európa megosztottságának megszűnéséhez való hozzájárulásáért.

Ünnepi beszédében a magyar kormányfő kiemelte: mindig is tudtuk, a kettészakítottság idején is, hogy csak egy Európa van. Orbán Viktor szerint ma is Európa egységén múlik minden, és ha hiszünk benne, Kelet és Nyugat egysége fennmarad, Európa erős, gazdag otthona marad az európaiaknak. A kormányfő kiemelte: a keresztény államalapítás, a hátrányítás, az életerőre kapó németiség, valamint a különleges német-magyar kapcsolatok ténye mind egy irányba, az erős Európa irányába mutat.

het elnyomni az emberekből. Bizonyítja azt, hogy bennünket, európaiakat a közös értékek egyesítenek, és azt is, hogy közösen mennyi mindent tudunk elérni – tette hozzá a kancellár. Ma Németország, Magyarország és az Európai Unió többi állama közösen alakítja a jövőt az egységes Európában – állapította meg a német kancellár.

Angela Merkel köszönetet mondott a páneurópai piknik szervezőinek, köszönetet mondott mindazoknak, akik segítettek a keletnémeteket a menekülésben, és azoknak, akik küzdöttek a demokratikus reformokért.

A templomi együttléteket követően Orbán Viktor és Angela Merkel megbeszélést folytatott, amelyen egyebek mellett szó volt a két ország közötti gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok erősítésének szükségességéről. Egyeztettek az Európai Unió bővítéséről, elsősorban a Nyugat-Balkán integrációjáról. Szó volt az afrikai fejlesztési együttműködésről, mert Orbán Viktor szavai szerint a segítséget kell odavinni, ahol a baj van.

A megbeszélést követő sajtótájékoztatón – kérdésre válaszul – Orbán Viktor kijelentette: harminc éve azért bontották le a falakat, hogy a keletnémetek szabadok lehessenek, és biztonságban élhessenek, most pedig azért védjük a déli határt, hogy a németek továbbra is szabadságban, biztonságban élhessenek. A határvédelem a kötelességünk, amelyet az eddigieknek megfelelően el fogunk látni, bár jó lenne, ha Brüsszel átvállalná a költségek egy részét – mondta. Orbán Viktor hangsúlyozta: a magyar határ védelme a magyar–német kapcsolatok egyik kulcskérdése, mert a migránsáradat nem ért véget, folyamatosan számolni kell a délről érkező nyomás

FOTÓ: MINISZTERELNÖKI SAJTÓIRODA / SZÉCSÓDI BALÁZS

növekedésével. Ausztriára és Németországra csak akkor nem zúdulnak rá az illegális bevándorlók, ha Magyarország védi a határait – jelentette ki.

A magyar kormányfő úgy látja, a magyar demokráciát elmarasztaló vélemények politikailag elfogultak, ténybeli állításokat nem nagyon tartalmaznak. Azt ajánlta, mindenki jöjjön Magyarországra személyes tapasztalatot gyűjteni, és akkor megérti, „hogyan élünk mi itt”.

Angela Merkel egyetértett Ursula von der Leyennek, az Európai Bizottság jövőbeli elnökének azon elképzelésével, amely szerint az EU valamennyi tagállamát még jobban egyesítő politikára, „új startra” van szükség, Orbán Viktor pedig úgy fogalmazott: az Európai Bizottság új elnöke esély Magyarországra számára, és a régi viták helyett új vágányokon indulhatnak el a tárgyalások.

■ *EvÉlet-összeállítás*

Forrás: Duna TV / MTI / Magyar Kurír

Megemlékezés a berlini fal építése kezdetének évfordulóján

Megemlékezéseket tartottak augusztus 13-án a német fővárosban abból az alkalomból, hogy ötvennyolc évvel ezelőtt kezdték felhúzni az egykori berlini falat. A legnagyobb figyelem ugyanakkor az idén nem a fal felépítésére, hanem – a kerek évforduló miatt – 1989-es lebontására irányult. „Az ünneplés mellett sem szabad ugyanakkor megfeledkezni a várost kettéosztó határőrizeti rendszernek és Németország megosztottságának az áldozatairól sem” – emelte ki Michael Müller, Berlin kormányzó polgármestere. A tartományi rangú város vezetője a Bernauer Strassén lévő központi emlékhelyen koszorúzott, miután ökumenikus imádságot tartottak az emlékhely szomszédságában álló Megbékélés-kápolnában.

A szociáldemokrata politikus hangsúlyozta: augusztus 13. arra figyelmeztet, hogy a szabadság elveszhet, még hozzá – amint a berliniek ötvennyolc évvel ezelőtt érezték – beláthatatlanul hosszú időre. Ezért „meg kell becsülni a szabadság értékét, és tudatosítani kell, hogy a szabadságot, a demokráciát és a jogállamot meg kell védeni” – fogalmazott Berlin kormányzó polgármestere.

A határőrizeti rendszert az egykori Német Demokratikus Köztársaságból (NDK) Nyugat-Németországba és így Nyugat-Berlinbe is irányuló menekülthullám miatt építették fel. A két Németország megalapításától, 1949-től a fal felépítéséig nagyjából hárommillióan menekültek az NDK-ból Nyugatra, a legtöbben Nyugat-Berlinen keresztül, mert a

nagyvárosban szinte egyáltalán nem volt ellenőrzés a keleti és a nyugati szektorok határán.

A fal 1989. november 9-ig osztotta ketté a várost és képletesen egész Európát. A százötvenhat kilométer hosszú határőrizeti rendszeren huszonnyolc év alatt mintegy ötezen jutottak át Nyugat-Berlinbe. Több ezer embert elfogtak szökés közben, és – a fal történetét kutató közalapítvány (Stiftung Berliner Mauer) adatai szerint – százharmincnyolcan életüket veszítették. Az áldozatok többségét lelőtték a keletnémet határrendőrök, mások vízbe fúttak, és voltak, akik a sikertelen szökés után a börtönben öngyilkosságot követtek el.

✱

Újra pontos időt mutat Berlinben a Megbékélés órája. Ötvennyolc évig volt az időbe zárva a német megosztottság egyik fontos jelképe, ám augusztus 28. óta ismét mutatja az időt a Kelet- és Nyugat-Berlin határán álló falnál lévő kápolna órája. A Megbékélés templomát 1961. augusztus 13-án befalazták, amikor a keletnémetek lezárták Nyugat- és Kelet-Berlin határát. Azóta az órája sem járt. A mutatókat tizenkét óra előtt öt perccel állította meg Jörg Hildebrandt, a templom akkori gondnoka, tiltakozásul a berlini fal megépítése ellen. A templomot 1985-ben lerombolták, ám a német újraegyesítés után felépült helyére a Megbékélés kápolnája, amely ma a berlini falemlékmű része.

■ MTI

Csak igen volt

Harminc éve fogadta be a keletnémet menekülteket a Magyar Máltai Szeretetszolgálat

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat idén ünnepli alapításának harmincadik évfordulóját, a Magyar Nemzeti Múzeumban pedig a rendszerváltás harmincadik évfordulója alkalmából szerveztek egész éves programot *Közös időnk – 1989* címmel. Mindkét intézmény számára kiemelt program a múzeumban augusztus 22-én megnyitott, *Befogadás napja '89 – 30 éves a Magyar Máltai Szeretetszolgálat* című kiállítás.

Több tízezer keletnémet menekült érkezett 1989 nyarán Magyarországra azzal a céllal, hogy Ausztrián keresztül minél előbb továbbutazhasson Nyugat-Németországba. A nyugatnémet konzul és a követség első titkára augusztus 13-án a Magyar Máltai Szeretetszolgálat segítségét kérte a menekültek elhelyezéséhez és ellátásához. Az alig fél évvel korábban alapított szeretetszolgálat augusztus

zott határok, és ez különösen szembeötlőtt Németország esetében, a berlini fal volt e kor legszürreálisabb kifejeződése. Az akkori magyar kormány számára egyértelmű volt, hogy a genfi egyezmény értelmében tovább kell engedni a keletnémet menekülteket. A Magyar Máltai Szeretetszolgálat cselekedete, hogy befogadta őket, önmagában történelemformáló erőnek minősíthető.

FOTÓ: LAMBERT ATTILA

14-én – az azóta a befogadás napjaként emlegetett napon – a budapesti zugligeti templom kertjében nyitotta meg első táborát a menekültek számára. Ez volt az akkori Európa legnagyobb humanitárius segélyakciója: három hónapon át összesen negyvennyolcezer-hatszáz ember kapott segítséget Magyarországon.

A kiállítás megnyitójára óriási érdeklődés mellett került sor a Magyar Nemzeti Múzeum dísztermében. A megjelenteket Varga Benedek, az intézmény főigazgatója köszöntötte. Emlékeztetett rá: 1989-re abszurdá, szürreálisá váltak a második világháborúban mesterségesen létreho-

Klaus D. Streiche, a budapesti német nagykövetség ügyvivője a béke napjának nevezte a befogadás napját, amely megváltoztatta a világot, elhozta a szabadságot Magyarországnak, az egységet Németországnak és a visszatérést Európába a kelet-közép-európai népek számára. Mindez nem lett volna lehetséges, ha nem segít az akkori magyar kormány és a segélyszervezet, élén Kozma Imre atyával és Csilla Freifrau von Boeselagerrel, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat örökös tiszteletbeli elnökével. Mindezért nagyon nagy köszönet illeti őket – mondta a követségi ügyvivő. Emlékeztetett,

hogy a zugligeti templom kertjében a következő felirattal fogadták a menekülteket: „A kapunk nyitva, a szívünk még inkább.” Egyúttal idézte Angela Merkel német kancellárt, aki az augusztus 19-i soproni megemlékezésen hálóját fejezte ki azért, mert a magyarok segítségével sikerült legyőzni Európa megosztottságát, és lehetővé vált, hogy a keletnémetek eljuthassanak a szabadság földjére. A harminc évvel ezelőtti események kapcsán eltűnődhetünk azon is, milyen világ volt az, amikor még nem volt szabadság, és hogyan lehet legyőzni az önkényt, jelenjen meg bárhol is a világon.

Kozma Imre, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat alapító elnöke felelevenítette, hogy az elmúlt harminc évben sokszor megkérdezték tőle: mekkora volt a kockázat? Mindig ugyanazt válaszolta: nem volt kockázat, csak igen volt, és aki igent mond, az az életét szánja oda egy ügyre. Az emberi életet a mi igenjeink mentik meg. Az igen a szeretet, amely drámai, és akkor igazi, ha készek vagyunk akár meg is halni azért, akit szeretünk.

„Amikor kinyitottuk a kapukat a keletnémet menekültek előtt, beengedtük az életünkbe őket. És ha az embernek helyet adunk magunkban, akkor megoldottuk a problémáit. Ezért amit ma itt ünneplünk, az sikerre volt ítélve” – mondta Kozma Imre atya. Hozzátette: a zugligeti egyházközségben hat-hétszáz önkéntes dolgozott folyamatosan a keletnémet menekültekért minden fizetség nélkül, mert a valódi szeretet nem vár viszonzást.

A szeretetszolgálat elnöke idézett egy keletnémet menekültet, aki öt évvel az események után, 1994-ben arra a kérdésre, ismer-e olyan nemzetet, amely a nála nagyobbat, erősebbet, gazdagabbat segítette, azt válaszolta: egyetlen ilyen nép van, a magyar, „mert a magyaroknak van a legnagyobb szívük a világon”.

A *Befogadás napja '89 – 30 éves a Magyar Máltai Szeretetszolgálat* című kiállítás szeptember 29-éig látható a Magyar Nemzeti Múzeumban.

■ Forrás: Magyar Kurír

Mindennapi kenyerünk

Ökumenikus istentisztelet az ünnep előestéjén

Az államalapítás ünnepének előestéjén, augusztus 19-én idén is volt ökumenikus istentisztelet a fővárosban. A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának szervezésében tartott kora esti alkalomnak ezúttal a Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközség temploma adott otthont.

Az istentiszteleten egyházi és állami vezetők mellett különböző felekezetű hívek adtak hálát közösen azért, hogy Isten bűneink ellenére megtartotta magyar népünket, és kérték tőle a megújulás útját, hogy felülkerekedhessünk békétlenség, kicsinyességen és gyűlölködésen.

Az ünnepi liturgiában közreműködött Steinbach József református püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) elnöke, Mohos Gábor esztergom-budapesti segédpüspök, Kondor Péter evangélikus püspök, Papp János, a Magyarországi Baptista Egyház elnöke, Khaled A. László, a Magyarországi Metodista Egyház szuperintendense, Pataky Albert, a Magyar Pümkösi Egyház elnöke, Fischl Vilmos evangélikus lelkész, a MEÖT főtákará, Róna Tamás főrabbi, valamint a magyarországi ortodox egyházak és az anglikán egyház képviselői.

„Amikor az István király alapította független keresztyén Magyarországot adunk hálát, ünnepünk középpontjában az érkező mennyi Király, Jézus Krisztus áll, akit a próféták megjövendöltek, akinek második eljövételét már István király is várta, és aki ma is velünk van, kapaszkodót ad, megerősít minket – tette egyértelművé köszöntőjében Kondor Péter evangélikus püspök. – Külsőleg talán nem látszik, de erő van nála, egyetlen kézmozdulatára gyógyul a beteg, felszáradnak a könnyek, leesnek a bilincsek. Hódoljunk neki térden állva, mi, akik méltatlanok vagyunk hozzá, és csak önmagunkat adhatjuk neki. Ő jön és átölel, amitől áldott lesz az életünk” – mondta Jézus Krisztusról a Déli Evangélikus Egyházkerület lelkészi vezetője.

A hajlékot zsúfolásig töltő gyülekezet előtt Bogárdi Szabó István, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkészi elnöke Dávid király nyilvános végrendeletének (1Krn 28) és az utolsó neki tulajdonított zsoltár értelme – „Megtartja az Úr mindazokat, akik őt szeretik, de a bűnösöket mind elpusztítja”

(Zsolt 145,20) – alapján hirdette Isten ígését. Dávid, a nagy király élete végén egy országgyűlés keretében rátestálja fiára az uralkodás felelősségét, a jó rendet, ugyanakkor nemcsak az ország

FOTÓ: HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

gondját, hanem az Isten megismerésének parancsát és ezzel együtt szíve teljesíthetetlen vágyát is, hogy állandó hajléka legyen a szövetség ládájának. „Nem azért építünk templomot, mert megtehetjük, mert nincs jobb dolgunk, vagy hogy legyen munkája az építőiparnak, vagy hogy száz év múlva építészeinket méltassák, hanem azért, mert a templom az Istennel való találkozás igazi helye” – emlékeztetett a dunamelléki püspök.

Mint mondta, István királynak a fiához írt intelmeiből is kihallani az ige visszhangját: „Ki a jó uralkodó? Ki az igaz király? Kire bízhatjuk rá egy ország sorsát? Arra, aki keresi az Urat. Arra, aki szereti az Urat. Arra, aki megtartja rendelkezéseit – eltökélt szívvel és boldog lélekkel.” Hozzátette: „Isten ígéje tükör mindannyiunk számára – akár egy egész országért, akár egyházi közösségért, akár iskolai osztályért, akár egy családjáért vagyunk felelősek –, mind arra teremtettünk, hogy Istent megismerjük, és őbenne boldog életet éljünk. Keressétek és megtaláljátok, őrizzétek hűségét, ő pe-

dig hűséggel megőriz titeket” – bátorított az igehirdető.

A közös éneklésben a Vox Nova baptista férfikar és a légierő zenekara vezette a gyülekezetet. A 90. zsoltár első verse és az „Erős vár a mi Istenünk...” kezdetű dicsőret mellett többek között az „Ah, hol vagy, magyarok tündöklő csillaga?” kezdetű katolikus éneket, valamint Bach, Warren és Mueller egy-egy művét is megszólaltatták.

Az egyházak képviselői könyörögtek a szenvedőkért, terheket hordozókért, a különböző közösségek vezetőiért, a keresztyének egységéért, valamint azért is, hogy Isten használjon minket a világot építő, gazdagító és kiteljesítő tervében.

„A kenyér mindazt szimbolizálja, ami szükséges a megélhetéshez, és azzal, hogy piros-fehér-zöld szalaggal kötjük át, az életet és a hazát kapcsoljuk össze” – mondta Kondor Péter, amikor hálát adott az aratásért és Isten áldását kérte az idejükből sült kenyerekre. A Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke a mindennapi kenyér lutheri értelmezésével bocsátotta útjára az ünneplő közösséget: „Amikor ezért imádkozunk, gondolhatunk nemcsak a testünk számára – fizikai és szellemi javakra, boldogító társas kapcsolatokra vagy épp bölcs kormányzatra –, ami életünk békességéhez és lelkünk derűjéhez szükséges.”

■ FEKE GYÖRGY

Forrás: Reformatus.hu

Kitüntetések az államalapítás ünnepe alkalmából

Az államalapítás ünnepe, augusztus 20. alkalmából állami kitüntetéseket adott át augusztus 16-án Kásler Miklós, az emberi erőforrások minisztere és Rétvári Bence, az Emberi Erőforrások Minisztériumának parlamenti államtitkára Budapesten, a pesti Vigadóban, majd Gulyás Gergely, a Miniszterelnökséget vezető miniszter a Várkert Bazárban. Augusztus 19-én Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes tartott díjátadót az Országházban, augusztus 22-én pedig – szintén a pesti Vigadóban – Palkovics László innovációs és technológiai miniszter nyújtott át kitüntetéseket az államalapítás és az államalapító Szent István király ünnepe alkalmából.

FOTÓ: MÓNUS MÁRTON / MTI

Réthelyi Miklós a Magyar Érdemrend középkeresztje a csillaggal kitüntetést vette át

A pesti Vigadóban mondott ünnepi beszédében Kásler Miklós a magyar nemzet és a kormány nevében megköszönte a hetvenöt díjazottnak a nemzet szolgálatában, az ország fejlődésében, a haza érdekeinek előmozdításában és az egyetemes emberi értékek gyarapításában végzett kimagasló, példamutató tevékenységét.

„A kimagasló egyéni teljesítmények, ahogy a múltban, úgy a jövőben is hozzájárulnak a magyar nemzet fennmaradásához, ezért elengedhetetlen azok rendszeres elismerése” – mondta a pénteki díjátadón az Emberi Erőforrások Minisztériumának parlamenti államtitkára. Rétvári Bence augusztus 16-án Áder János köztársasági elnök megbízásából adta át a Magyar Bronz Érdemkereszt, a Magyar Ezüst Érdemkereszt (polgári tagozat) kitüntetéseket, valamint a Bánffy Miklós-, a Bessenyei György-, a Csokonai Vitéz Mihály-, a Gérecz Attila-, a Martin György-, a Móra Ferenc-, a Szinnyei József- és a Pauler Gyula-díjakat.

Magyarország és a magyar nemzet nagy teljesítményeknek köszönheti létrejöttét és fennmaradását – mondta a Miniszterelnökséget vezető miniszter a budapesti Várkert Bazárban tartott díjátadón. Gulyás Gergely úgy fogalmazott: „A nemzeti horizont ma azért is széles, mert óriások vállain állunk.”

A miniszter a Magyar Érdemrend középkeresztje (polgári tagozat) kitüntetést adta át Tolcsvay Béla Kossuth-díjas előadóművésznek. Magyar Érdemrend tisztikeresztje (polgári tagozat) kitüntetést kapott – mások mellett – Egressy András ügyvéd, az Ellenzéki Kerekasztal létrehozását kezdeményező és tevékenységét koordináló Független Jogász Fórum alapítója; Richter Anna ügyvéd, a Független Jogász Fórum alapítója; Sándorfi György ügyvéd, a Független Jogász Fórum alapítója és jegyzője; Tóth László ügyvéd, a Független Jogász Fórum alapítója.

A Magyar Érdemrend lovagkeresztje (polgári tagozat) kitüntetést tizenegyen vehették át.

A Magyar Arany Érdemkereszt (polgári tagozat) kitüntetést hatodmagával kapta meg Lovass Tibor, a Helyi Televíziók Országos Egyesületének elnöke, míg a Magyar Ezüst Érdemkereszt (polgári tagozat) kitüntetést Palik Zoltán Sándor, az Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület szakmai vezetője egyedülként vehette át.

A Szent István-i mű az a küldetés, hogy építsük az országot – jelentette ki Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes az államalapítás és az államalapító Szent István király ünnepe alkalmából az Országházban augusztus 19-én tartott díjátadón.

Az ünnepségen a Magyar Érdemrend középkeresztje a csillaggal kitüntetést vette át Réthelyi Miklós orvos, Schöpflin György történész, politológus és Stumpf István alkotmánybíró.

A Magyar Érdemrend középkeresztjével díjazták Bosák Nándort, a katolikus Debrecen–Nyíregyházi Egyházmegye nyugalmazott püspökét, Henri Boulad jezsuita szerzetest, teológust, Blanckenstein Miklós pápai prelátust, pestszentimrei plébánost, Láncki Andrást, a Budapesti Corvinus Egyetem rektorát, Lukács László piarista szerzetest, a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola alapító rektorát, Prokopp Mária művészettörténest és Puskás Tivadart, Szombathely polgármesterét.

A Magyar Érdemrend tisztikeresztjét vehette át Bodzsoni István, a Pannónia Alapítvány igazgatója és Győri-Dani Lajos, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat ügyvezető alelnöke.

A Magyar Érdemrend lovagkeresztjével ismerték el – többek között – Lupták György evangélikus lelkésznek, esperesnek, a Déli Evangélikus Egyházkerület korábbi püspökhelyettesének és Trajtlér Gábor teológusnak, orgonaművésznek a munkásságát.

A Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetést vehette át – többek között – Bóna Zoltán Sándor dunavarsányi református lelképásztor, a Protestáns Újságírók Szövetségének titkára. A Magyar Ezüst Érdemkereszt kitüntetést heten kapták meg az idén.

Lovass Tibor

„Magyarország, a magyar gazdaság versenyképességében rejlik az ország hosszú távú sikerének kulcsa, éppen ezért az alkotó, értékteremtő ember a magyar nemzet legnagyobb értéke” – ezt már az innovációs és technológiai miniszter hangsúlyozta múlt csütörtökön Budapesten, a pesti Vigadóban. „Ma olyan tudósokat, kutatókat, tanárokat, tisztségviselőket, mestereket és üzletembereket ismerünk el, akik a tudományos, a közszolgálati és az üzleti élet változatos területein kiemelkedő eredményeket értek el” – mondta Palkovics László, mielőtt átnyújtotta a Magyar Érdemrend tisztikeresztje (polgári tagozat), a Magyar Érdemrend lovagkeresztje (polgári tagozat), a Magyar Arany, Magyar Ezüst, Magyar Bronz Érdemkereszt (polgári tagozat) kitüntetések, illetve a Prometheus-díjat és a Miniszteri Elismerő Okleveleket. A kormány számára fontos a magyar tehetségek hatékony támogatása, ezért 2020-tól már a GDP – bruttó hazai

Lupták György

termék – 1,8 százalékát fordítják kutatás-fejlesztésre és innovációra – tette hozzá Palkovics László.

Az ötvennégy díjazott sorában Ferenczi Ilona a 16–17. századi magyar zenetörté-

Ferenczi Ilona

net vezető hazai kutatójaként végzett elkötelezett munkája, valamint jelentős publikációs elismeréseként részesült a Magyar Érdemrend lovagkeresztje kitüntetésben.

■ Forrás: MTI

Trajtlér Gábor a Magyar Érdemrend lovagkeresztje kitüntetését vette át

(Az Evangélikus.hu portál szerkesztője, Horváth-Bolla Zsuzsanna „keretbe gyűjtötte” az augusztus 20. alkalmából kitüntetett, evangélikus kötődésűkről ismert díjazottakat.)

Magyar Arany Érdemkereszt (polgári tagozat) kitüntetését kapott – többek között – LOVASS TIBOR, a Helyi Televíziók Országos Egyesületének elnöke, a Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóbizottságának elnöke.

Kiemelkedő tevékenységének elismeréseként Magyar Ezüst Érdemkereszt (polgári tagozat) kitüntetésben részesült – mások mellett – MOCsÁRI DEZSŐ, a piliscsabai Páduai Szent Antal Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola tanára, evangélikus gyülekezeti felügyelő.

A Magyar Érdemrend középkeresztje a csillaggal kitüntetését vehette át RÉTHELYI MIKLÓS orvos, volt miniszter.

A Magyar Érdemrend lovagkeresztjével ismerték el LUPTÁK GYÖRGY evangélikus lelkésznek, a Bács-Kiskun Egyházmegye esperesének, a Déli Egyházkerület korábbi püspökhelyettesének és TRAJTLÉR GÁBOR teológusnak, orgonaművésznak a munkásságát.

Az evangélikus FERENCZI ILONA Szabolcsi Bence-díjas és Károli Gáspár-díjas zenetörténész, a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpontja Zenetudományi Intézetének nyugalmazott tudományos főmunkatársa a Magyar Érdemrend lovagkeresztje kitüntetésben részesült.

Kereszténydemokrácia?!

Közéleti kérdések a reformátusok szárszói konferenciáján

„A demokrácia teológiai értelemben csak keresztyén lehet” – hangsúlyozta a reformátusok szárszói tanácskozásának nyitóáthítában Steinbach József dunántúli püspök. A balatonszárszói Soli Deo Gloria Családi Hotel és Konferencia-központban augusztus 22. és 25. között lezajlott értelmiségi találkozó beszélgetései a keresztyén értékek és a közélet kapcsolatát járták körül. A Református Közéleti és Kulturális Központ által harmadik alkalommal megszervezett fórum a két világháború között a Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetségének szárszói üdülőtelepén rendszeresített konferenciák szellemi örökségének jegyében a közélet aktuális kérdéseinek kíván református fóruma lenni, miként azt a rendszerváltás után az értelmiségi konferenciák szervezői is célul tűzték 1992 és 2002 között.

FOTÓ: MÁTHÉ ZOLTÁN / MTI

Kövér László, Trócsányi László és Bogárdi Szabó István

A találkozót megnyitó beszédében a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkes elnöke, Bogárdi Szabó István megosztotta: míg a kommunizmus idején az volt a „bűne”, hogy keresztyén, manapság azt vetik a szemére, hogy „nem jó” keresztyén. A püspök a nyílt keresztyénüldözésnél is veszélyesebbnek tartja azt a tendenciát, hogy a keresztyénség hozzáidomul az aktuális politikai, filozófiai és gazdasági alakzatokhoz.

A találkozó ideji központi témáját Gér András zsinati tanácsos definiálta: a kereszténydemokrácia olyan politikai irányzat, amely a bibliai elvek alapján, a demokrácia eszközeivel szeretné szolgálni a nemzetek fejlődését. Mára azonban a szó eredeti jelentése mintha kezdene megkopni, egyesek szerint üres frázissá vált. Szárszó öröksége ezzel szemben a református értelmiség párbeszéde, amely nem pusztán elemzője, de alakítója is a

hazai közéletnek. Ezért a szervezők arra keresik a választ, hogy összeegyeztethető-e a modern világgal a demokratikus és a keresztyén értékek; mitől lesz egy közéleti, politikai törekvés keresztyénné; mit tehet egy keresztyén, demokrata politikus, hogy az általa fontosnak tartott értékek továbbra is a közélet részét képezzék; merre haladjon tovább az ország, hogy tíz év múlva is az evangéliumi üzenet legyen a legfontosabb.

Ezokról a kérdésekről már a csütörtöki nyitónap estéjén eszmecsere zajlott – Gér András moderálásával – Bogárdi Szabó István püspöknek, Kövér Lászlónak, az Országgyűlés elnökének és Trócsányi László európai parlamenti képviselőnek a részvételével.

„Nem drukkolok annak, hogy a teljes politikai spektrum legyen lefedve, és minden gyülekezetben legyen minden pártnak aktivistája, de az a sugallat, hogy

az egyház ne vállaljon közéleti felelősséget, a legborzasztóbb homogenitás” – hangsúlyozta a dunamelléki püspök. „Legyen dialógus egyház és állam között, de egyik se vegye át a másik szerepét” – figyelmeztetett a volt igazságügyi miniszter, Trócsányi László.

Kövér László – a többi között – azzal egészítette ki az elhangzottakat, hogy egy magát keresztyénnek mondó ember, aki biztos a hitében, nem maradhat távol tüntetőleg a választásoktól, mert minden választásunk a következő négy – vagy akár negyven – évre szólhat. „Mindig van választás, akkor is, ha látszólag nincs” – nyomatékosította a házelnök, majd azt is hangsúlyozta, hogy „keresztyénként elmentmondás olyan pártokra szavazni, amelyek programjaikban az életet tagadják”.

„A református gondolkodásnak kezdetektől fogva része volt a közéleti felelősség. A keresztyén ember hitének, valóságának nem csak vasárnap a templomban van szerepe, ki kell ezeket vinni a hétköznapi életbe” – ezt már Szűcs Ferenc, a Károli Gáspár Református Egyetem emeritus professzora hangoztatta a konferencia második napjának délelőttjén. A református teológus a kereszténydemokrácia mibenlétéről, létjogosultságáról és jellemzőiről beszélgetett Láncki Tamás és Farkas Örs politológusokkal.

A négynapos konferencia további neves kutatók, politikusok, egyházi vezetők, egyetemi oktatók és világi szakemberek megszólalása mellett teret biztosított Orbán Balázs államtitkár és Ungár Péter országgyűlési képviselő vitájának is.

A találkozó napjai ebben az évben is közös áhítattal kezdődtek, utána viszont – egy-egy plenáris alkalmat követően – több különböző, de egy időben zajló ke-rekasztal-beszélgetés közül lehetett választani. Terítéken volt egyebek mellett az értelmiség szerepe, a művészek közéleti felelőssége, a média és a keresztyén értékrend kapcsolata, valamint a szociális gondoskodás fontossága az egyházban. A rendezvény utolsó napján, vasárnap délelőtt a résztvevők – a hagyományoknak megfelelően – egy közös, záró istentiszteleten lehettek lelki közösségben.

■ Forrás: Reformatus.hu

Erény vagy kötelesség

Jubileumot ült a szegedi nemzetközi biblikus konferencia

Európa egyik legjelentősebb biblikus konferenciája a sarkalatos és a teológiai erények ókori jelentéséről, valamint az antik filozófiához, illetve az Ó- és Újszövetséghez kötődő értelmezéséről szolt. A tudományos eszmecserét augusztus 26. és 28. között tartották Szegeden.

A harmincadik – jubileumi – ülés megnyitóján Benyik György, a biblikus konferencia szervező igazgatója köszöntötte az eddigi évekhez képest is jóval nagyobb létszámban összegyűlt előadókat, vendégeket és érdeklődőket. Röviden vázolta mind a konferencia történetét, mind a

mostani tematikus ülés aktualitását, egyúttal bemutatta a plenáris előadásokra felkért személyeket és előadásuk témáját. Az előadók az erények, illetve további erkölcsi kategóriák jelentését és összefüggéseit egy-egy konkrét bibliai vagy antik szövegpéldán, avagy szerzón keresztül mutatták be exegetikai, filológiai, teológiai, ókeresztény irodalomtudományi vagy egyházfegyelmi szempontból.

A tanácskozáson huszonhét szakértő fejtette ki az álláspontját magyar, német vagy angol nyelven az erény és a kötelesség kapcsolatáról. A rendezvényt a konferencia védnökei közül megtisztelte jelenlétével Jakubinyi György gyulafehérvári érsek, Szuromi Szabolcs, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem (PPKE) leköszönő

rektora és Martos Levente Balázs, a Pápai Biblikus Bizottság tagja.

A konferencia második napján a tanácskozók szentmisén vettek részt. Este Jakubinyi György nyújtotta át a Joachim Gnilkáról, a kelet-európai, a lengyel és a magyar biblikusok barátjáról és támogatójáról elnevezett rangos díjat Kocsi György biblikus tanárnak. (Az elismerést 2011 óta minden évben olyan tudós veheti át, aki jelentősen hozzájárult a magyar bibliatudomány előmozdításához.) A díjazottat Martos Levente Balázs méltatta.

Plenáris előadást tartott Vadim Wittkowsky (Humboldt Egyetem), Szuromi Szabolcs, Kocsis Imre (PPKE), Gottfried Schimanowski (Tübingeni Egyetem), Martin Meiser (Saarbrückeni Egyetem), Jutta Hausmann (Evangélikus Hittudományi Egyetem), Kocsi György (Gál Ferenc Főiskola), Pecsuk Ottó (Károli Gáspár Református Egyetem).

■ Forrás: Magyar Kurír

FOTÓ: DELMAGYAR.HU

Összefogás az evangélikus templomért

Nagyon rossz állapotba került az utóbbi években a sopronbátfalvi evangélikus templom tetőszerkezete, elkerülhetetlenné vált a felújítása. A soproni egyházi felekezetek és civilek, valamint a város önkormányzata összefogásának is köszönhetően most renoválhatják az épületet. A több mint húszmillió forintos rekonstrukció néhány hete kezdődött, a tervek szerint októberben már a megújult templom várja a híveket.

Sopronbátfalván az evangélikus templom régi, becslések szerint százötven éves épületének tetőszerkezete mára igencsak megrongálódott, a felújítása halaszthatatlanná vált. A több mint húszmillió forintos beruházás néhány hete a földem megerősítésével kezdődött, utána kerülhetnek a tetőre az új gerendák és cserepek.

„A földem megerősítésére mindenképpen szükség van, annál is inkább, mivel ez növekvő lélekszámú gyülekezet, ezért szeretnénk majd idővel beépíteni a tetőteret is – világított rá Heinrichs Eszter evangélikus lelkész. – Egyházi pályázat, a bánfalviak nagy gyűjtése és Sopron önkormányzatának jelentős támogatása révén most adódott lehetőségünk arra,

hogyan megtegyük az első lépéseit ennek a felújításnak” – fűzte hozzá.

A munkálatok során a tető alól két szimbolikus jelentőségű tárgy is előkerült. „Egy régi, kissé csorba tintatartóra bukkantunk, amely a nehéz történelmünket is jelképezi kicsit. A tárgy kapcsán reméljük, hogy még sokáig írják a bánfalvi evangélikusok történetét – emelte ki a lelkész. – Egy kotlóstyúk takarására szolgáló borítót is rejtett a padlás, amely azt jelképezi, hogy szeretnénk egybegyűjteni és egybetartani a bánfalvi evangélikusságot” – mutatta be a tárgyakat.

A tervek szerint a munka hamarosan befejeződik. „Reméljük, hogy októberben már vissza tudunk jönni ide. Most a

FOTÓ: SOPRONMEDIA.HU

katolikus Mária Magdolna-templomban vannak rendszeresen istentiszteleteink – tudtuk meg Heinrichs Esztertől. – Nagyon nagy dolog, hogy a katolikus gyülekezet kölcsönadta nekünk a templomát, hálásak vagyunk ezért az ökumenikus értelemben is rendkívüli jótettért” – fejezte ki köszönetét a lelkész.

■ Forrás: Sopronmedia.hu

FOTÓK: PISARALERTI

A csepp ereje

Baranyay Csaba *lelkész*
Kőszegi Evangélikus Egyházközség

Pisara, vagyis *Csepp*: ezzel a címmel tartották július végén a finnországi Partaharjuban azt az elsősorban tíz-tizenégy évesek számára négyévenként szervezett nagytábor, amelyre az idén először az ifjúsági korosztályt is várták. Még a büki Szélrózsa országos evangélikus ifjúsági találkozón kaptunk meghívást finn testvéreinktől, hogy a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület testvérkapcsolatán keresztül huszonhatan soproni és kőszegi fiatalok részt vegyünk ezen. Így az ifjúsági tábor csaknem száz résztvevője közül a házigazda finnek, valamint az orosz, amerikai és belga fiatalok csoportja mellett minden negyedik csapat magyar volt.

Hamisítatlan finn környezet, tópart, az erdőben felállított sátrak sokasága. Ráadásul gyönyörű idő, szikrázó napsütéssel. A hatalmas területen szinte elveszett az összesen ezerhétszáz résztvevő, akik a különböző falvakban éltek tábori életüket. Csak akkor éreztük, milyen sokan is vagyunk, amikor az istentiszteletre gyülekeztünk össze. A profi műsorvezető „bemelegítette” a közönséget. Majd megszólalt a gyerekkórus, és gyönyörűen énekelte az idei táborra született *Csepp-éneket*. Egészen szélrózsás hangulatunk volt, azért is, mert a jól szervezett, sok ötlettel gazdagított istentiszteleten, csakúgy, mint a tavalyi büki találkozón, a nagy halfogás történetét (Jn 21,1-14) mesélték el a szereplők az igehirdetés helyett.

Ahogy gyalogoltunk vissza a táborhelyünkre, egy mondat járt a fejemben, amelyet egy kovács Paavo Ruotsalainennek, a 18. századi finn „körthi” (kabátszárny) parasztproféta-mozgalom későbbi vezetőjének címzett egykor, és ez teljesen megváltoztatta Ruotsalainen életét: „Egyvalami hiányzik belőled, és ezen keresztül minden. Jézus Krisztus személyes ismerete.” Talán azért hangzottak fel bennem ezek a szavak, mert – bár mindennap tartottunk úrvacsorás istentiszteletet a táborunkban, és a zászlófelvonásnál is elhangzott igei üzenet a reggeli áhítaton, s ezek az alkalmak nagyon gazdagítóak voltak – valamiféle hiányérzetem támadt az istentisztelet után.

Aztán másnap az ifjúsági táborban az oroszországi fiatalok szolgálatát hallgatva egészen másfajta érzés kerített hatalmába. Mert ezeknek a fiataloknak a tekintetében látszott valami abból, amit mai napság kevesek szemében lehet felfedezni. Próbáltam megfogalmazni magamnak, hogy mi is ez. Talán a lelkesedés, az újnak az éltető ereje, amely mostanában a nyugati kereszténységben – és itt most magunkat is idesorolom – kevésbé érezhető.

Olvastam egy újságcikket arról, hogy mostanában nemcsak Európában, de Ausztráliában is sok templomot adnak el. Egyfajta divat lett arrafelé templomból kialakított házban lakni. Az említett írásban valaki büszkén számol be arról, hogy a szószék milyen remek bárpuhként funkcionál az egykori templomból átalakított lakásában. Végül is logikus: ha az élet vizének cseppjeire már nincs igényük az embereknek, akkor legalább más italok frissítsék fel. Az azonban még ennél is szomorúbb, amikor világi elvárások irányítanak bennünket az egyházban is. Mert sokan gondolják, hogy valami különlegeset, a mai ember érdeklődését felkeltőt kell tennünk. Mi is készítünk jó vagy kevésbé jó showműsorokat. Tulajdonképpen ez még nem lenne baj, hiszen nyilván fontos, hogy egy istentisztelet jól előkészített és szépen szervezett legyen. A gond azzal van, ha elvész a tartalom, ha valami más lesz fontosabbá, s nem a Krisztussal való személyes kapcsolat megerősítésén van a hangsúly. S ilyenkor, bevallom, szomorúság tör rám, ahogyan akkor, az amúgy gyönyörűen szervezett istentisztelet után.

Albert Schweitzer írja: „Amit tehetsz, csepp a tengerben, de ez ad értelmet az életednek. [...] Egy csepp víz nem mutat semmi erőt. De ha a víz a szikla hasadékába kerül, s ott jéggé fagy, szétrepeszt a sziklát. Ha gőzzé válik, hatalmas gépek tengelyét hajtja. Tehát történt vele valami, ami a benne rejlő erőt hatékonyra tette.”

Hiszem, hogy velünk is történhet valami. S még ha tudjuk is, hogy életünk csupán egy csepp a hatalmas tengerben, Isten Szentlelke mégis óriási erővel munkálkodhat egy ilyen piciny, csepp életen keresztül is. ■

Inspirálni, közösséggé formálni a fiatalokat

Nem a rangsorok élén szereplés a cél
– vallja Gadóné Kézdy Edit

Sorozatunkban a Magyarországi Evangélikus Egyház intézményeiben szolgálatot végzőket szólaltatjuk meg indíttatásukról, feladataikról, céljaikról. Gadóné Kézdy Editet, a Deák Téri Evangélikus Gimnázium igazgatóját a fasori gimnázium újrainításáról, a Deák téri iskola szellemiségéről és a pedagógusi lelkiületről kérdeztük.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– 1989 őszén, a Fasori Evangélikus Gimnázium újraindulásánál már egyházunkat szolgálta. Mit jelentett akkor az elsőként újraindított evangélikus intézményben dolgozni?

– 1988-ban végeztem az egyetemen, váratlan ajándék és meglepetés volt, hogy újrainyílik a Fasori Evangélikus Gimnázium, és én ott taníthatok. Gyapay Gábor, az újraindult iskola igazgatója hívott a csapatba. Idős, volt tanárok és fiatal pályakezdők együtt készítettük elő az 1989. őszi tanévkezdést. Euforikus időszak volt ez számunkra. Gyermekekromtól kezdve a Deák téri gyülekezetben nevelkedtem, lelkeszem Takácsné Kovácsné Zelma volt. Abban az időben

álomban sem gondoltam, hogy pedagógusi pályám összeérhet az egyházi szolgálattal. Az idős tanárok pedig azért voltak boldogok, mert többen átérték a Fasor bezárását. Hatalmas lelkesedés volt bennünk, sok-sok energiát fektettünk a gimnázium újraindításába. Reménykedtünk, hogy valami rendkívülit valósítunk meg. Hitoktatóként többek között Gáncs Péter, Fabiny Tamás, Zászkaliczky Péter, Csepregi Zoltán, Takácsné Kovácsné Zelma segítette az újraindulást.

– Miként fogadta ezt a társadalom, a környezet?

– Mindenki nagyon boldog volt. Az öröm mellett azonban az elvárások is óriásiak voltak. Egyrészt hatalmas volt a túljelentkezés, másrészt a neves, Nobel-díjas egykori diákok miatt mindenki azt várta, hogy azonnal legalább olyan szinten fog indulni a tanítás, mint amilyen az államosítás előtt volt. Ezek a túlzott elvárások magukban rejtettek néhány későbbi problémát.

– 1997-ig dolgozott a Fasorban, majd a Deák Téri Evangélikus Gimnázium tanára lett, 2005 óta az intézmény igazgatója. Az iskola kimagasló helyen szerepel az országos iskolai rangsorokban. Mennyire nehéz a professzionális oktatás mellett a lelkiiséget is képviselni?

– Már ideérkezésemtől megtapasztaltam azt a közösségépítésen, személyre szabott pedagógián és evangélikus lelkiiségen nyugvó légkört, ami az iskolát azóta is jellemzi. Tanáraink ma is rengeteg energiát fordítanak arra, hogy az igényes tanítás mellett programokat szervezzenek, és az osztályokat valódi közösség-

gé formálják. Elsődleges célunk nem a rangsorok élén szereplés és nem is az, hogy elitgimnázium legyünk – azt vallom, hogy az egyéb célok járulékosan hozzák a megtapasztalható felfelé ívelést. Mindehhez hozzájárul, hogy nálunk nincs fluktuáció, a tanárok szeretnek itt dolgozni, és törekednek arra, hogy keresztény közösségként éljenek.

– Mi ön szerint a pedagógus legfőbb hivatása?

– Ehhez vissza kell ugranom a lelkeszem, Zelma néni által életre hívott ifjúsági körhöz. Ott az istenkeresés, közösségépítés és a tanulási vágy hármasa valósult meg. A nyolcvanas években rengeteg fiatal – olyanokat is, akik az egyház periferiáján éltek – idevonzott ez az inspiráló szemlélet. Ezt próbálom én is a pedagógusi és az igazgatói pályámon megvalósítani és képviselni. Ezt a tanári közösségre és a nevelésre tekintve is fontosnak tartom.

– Miért jó evangélikusnak lenni?

– Szüleim evangélikusok, családnk évszázadokra visszamenőleg a lutheri elvek alapján élte meg a hitét. Örökségképp kaptam ezt az identitást. Az evangélikusságban szeretem a zenei hagyományt. Fóton, a kántorképzőben végeztem, ez is meghatározó volt számomra. A kelenföldi gyülekezetben ma is énekkari tag vagyok, járok a Lutheránia énekkar koncertjeire, Bach zenéje közel áll hozzám. Szeretem, hogy egyházunk tanítása bizonyos függetlenséget ad, azaz mi magunknak kell döntenünk arról, hogy miként tekintünk a világra. Zelma néni ifjúsági körében fontos volt ez a hitbeli felnőtté válás, 20. századi teológusok műveit is olvastuk. A teológia világa, a teológusok megállapításairól való gondolkodás és beszélgetés szintén meghatározó élményem.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Békesség neked!

Nézem az utcákat, a siető embereket. Látom a sehova nem siető koldusokat, a nehezen lépő agastyánokat, a görkorcsolyás srácokat, az órájukat néző üzletembereket, az idegen országból jött turistákat, a láncba állított óvodásokat, a busz után futókat. Bár megszólalna az utcán mindnyájunknak: „Békesség néktek!”

Nézem az utcáról az ablakokat. Nem látni át a függönyökön. Milyen életek lehetnek mögöttük? Talán szép családok, talán magányos emberek. Lehet, hogy éppen ünnepre készülődnek, lehet, hogy valaki éppen csomagol, hogy örökre elköltözzön innen. Lehet, hogy éppen meghal a függöny mögött valaki, lehet, hogy kisgyermek ringatnak mögötte. Bár belépne valaki, és ezt mondaná: „Békesség e háznak!”

Nézem az életem, a mai napot. Nem akarom elmesélni az utakat, a találkozásokat, a szavakat, a sikereket, kudarcsokat, győzelmeket, veszített pillanatokot, olyanok ezek nekem is, mint mindenki másnak. Ez az enyém. De akármi történik, néha annyira kellene, hogy valaki belépjen, és azt mondja: „Békesség neked!”

Ezt a világot vette magára Krisztus. Az utcáinkat, a szobákat, engem magamat. Olykor rábukkanok. Egy hirtelen támadt segítőkészségben, egy váratlan gesztusban, egy eltitkolt haragban, egy magányos ember felemelésében, egy gyerek feltörő nevetésében, egy okos szóban felfedezem, hogy itt van. Ígérete szerint mindennap velünk van ma is, és ezt mondja: „Békesség neked!”

Adj elem nyitott ajtókat ma és erőt, hogy be merjek lépni, és bátorságot, hogy meg merjek szólalni, és bölcseséget, hogy szavaimat mondjam, és erőt, hogy elviseljek minden visszautasítást, és derűt, hogy békességed kinyíljon ebben a világban! Ámen.

■ KOCZOR TAMÁS

Forrás: Lelki útravaló, augusztus 15.

Evangelikus.hu

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Mi segít megismerni az ígét?

„Igazságot kell a Szentírásban keresni, nem irodalmi érdekességet. Az egész Szentírást azzal a lélekkel kell olvasni,

amellyel írták.” (Kempis Tamás: *Krisztus követése* 5/1.) Sok keresztény gondolkodó megfogalmazta, hogy a Bibliát vagy szó

szerint vesszük, vagy komolyan. Én magam sokkal jobban szeretem a régi szövegeket (így például a Károli-féle 1590-es vagy angolban az 1582/1609-es fordításokat), mert ezek a maguk „érthetlenségével” sokkal több elgondolkodnivalót hagynak, mint a „készre süített”, értelmezésükben egyértelművé váló mai fordítások. Ha a bibliai szövegeket az eredeti nyelvükön, héberül és ógörögül olvassuk, rádöbbenünk arra, hogy ezen ókori nyelvek mindegyike hányféle értelmezési lehetőséget kínál. Mindez kitérít bennünket abból az értelmezési keretből, amely a megértésünket a saját „életélmény-kontextusunkhoz” ragasztja. Ha nem a megdöbbenően új Látásra nyitottan olvassuk vagy hallgatjuk az ígét, akkor a lelkünk bezárva marad az igazságra.

■ Forrás: Csermely Péter blogja 2.0 –

Csermelyblog.hu

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Keresztény érték-e a család?

A család az egyik legfontosabb keresztény érték. Ez is egyike lett azoknak az igazságoknak, amelyeket annyiszor és olyan régóta hallunk, hogy eszünkbe se jut utánajárni, valóban helytállók-e. Persze fontos tisztázni, hogy a kereszténység fogalmát itt mennyire tág értelemben használjuk. Ha minden jelenséget hozzáveszünk, amelyet valaha összefüggésbe hoztak vele, akkor talán tartható a fenti megállapítás. Ha azonban elfogadjuk, hogy a kereszténység elsődleges mértéke a bibliai és azon belül is az evangéliumi hagyomány, akkor bátran kijelenthető: a család nem keresztény érték.

Természetesen érték a keresztény ember számára is. Számomra is az (bár

„érték” helyett talán más kifejezést használnék). Itt van azonban az első bökkenő. Nem szükséges különleges tájékozottság, hogy tudjuk, más emberek és más vallások számára is érték a család. Cseppet sem kevésbé, mint számunkra. A család alapvetően emberi érték.

Az, hogy sokunk szemében a család ügye összefonódik a vallásos meggyőződéssel, minden bizonnyal annak köszönhető, hogy általában véve a vallások egyik jellemző funkciója életben tartani az adott közösség vagy kultúra régi, bevált, megbízható hagyományait, formáit. Ebben az értelemben vallási értéknek talán nevezhető a család, ha rögtön hozzátesszük, hogy ettől a nem vallásos embereknek

még lehet éppolyan szívügye. Keresztény értéknek azonban csak akkor lenne indokolt nevezni, ha ez a megkülönböztető jegyünk lenne, de legalábbis különösképp jellemző lenne ránk. Joggal állítjuk például, hogy a keresztény embernek becsületosnak és áldozatkésznek kell lennie, mégsem mondjuk, hogy a becsületesség vagy az áldozatkészség keresztény érték lenne; vagy ha mégis, akkor méltán veszik zokon mások.

Ennyit talán elég is lenne mondani a fenti állításom indoklására. Itt válik azonban igazán izgalmassá a dolog. Ha már megkülönböztető jegyről, különleges jellemzőről beszélünk, akkor a kereszténység esetében ez kétségtelenül az el-

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

HUMOROSAN EVANGÉLIKUS

lenség szeretetének igénye (Mt 5,44; Lk 6,27). Számos más vallás és etikai hagyomány is békés együttélésre int, ahogy az arany szabály (Mt 7,12) sem keresztény találmány. Amit azonban Jézus az ellenség szeretetéről (az életével is példát adva) tanít, az a kereszténység révén lett az emberiség közös örökségének része; igazi keresztény érték.

Márpedig az ellenség szeretetének követelménye nagyon könnyen kerül feszültségbe (éppen) a család iránti feltétlen elköteleződés igényével. Minden bizonnyal ez a magyarázata Jézus megütközést keltő kijelentésének: „*Ha valaki hozzám jön, de nem gyűlöli meg apját, anyját, feleségét, gyermekeit, testvéreit, sőt még a saját lelkét is, az nem lehet az én tanítványom.*” (Lk 14,26)

Aligha a családon belüli viszálykeletés lenne Jézus célja, ahogyan az sem valószínű, hogy a szeretteiktől akarná elszakítani tanítványait. Ez a mondat csak akkor illeszthető bele a Jézusról egyébként kialakult képünkbe, ha úgy értjük: hűségesen követve őt, időről időre elkerülhetetlenül konfliktusba kerülünk a család iránti köteleesség mindenek felett álló törvényével. Ez a törvény pedig nem csak a közvetlen szeretteink szűk köréhez köt. A benne rejlő logika mentén kirajzolódnak az identitásnak azok a koncentrikus körei – nagycsalád, törzs, nemzet –, amelyek úgy teszik otthonossá a világot, hogy világosan kijelölik a mi és az ők, a saját és az idegen közötti határokat.

A szűk családon belül viszonylag ritkán lesz igazi ellenségünk, és ha mégis, a közvetlen kommunikáció lehetősége, a többi családtag támogatása, az összetartás igénye segíti a kiengesztelődést. Az igazi problémát azok a kívül levő ellenségek jelentik, akiket a családom és a nagyobb közösségeim jelölnek ki számomra. Ha hűséges akarok lenni az enyéimhez – így az ősi elv –, akkor az ő ellenségeik az én ellenségeim is; akkor is, ha még sosem láttam őket, vagy személyesen semmi bajom velük.

Azt Jézus zsidó kortársai is vallották, hogy a körön belüliekkel békességben kell élni. Éppen ezért kérdezi egyikük Jézustól: „*De ki a felebarátom?*” [Lk 10,29] Valójában azt szeretné tudni: ki a nem felebarátom, ki az, akihez már nem fűz a szeretet köteleessége? Jézus definíció helyett egy példázattal válaszol, amelyben egy ember megejtő odaadás-

sal gondoskodik bajba esett ellenségéről (aki ráadásul éppen közülünk, a példázat címzettjei közül való; vö. Lk 10,25–37). A földön fekvő ember nyomorúsága láttán a samáriai emberben spontán ébredő szánalom felülírja az íratlan, de annál mélyebben bevésődött törzsi (családi) törvényt. Jézus ezzel helyreállítja a felebarát (*plészion*) fogalmának eredeti értelmét: a közeledben lévő, akivel (éppen) dolgod van; a szeretet összefüggésében tehát az, aki épp a segítségemre, odaadásomra, megértésemre szorul.

Jézus szerint tehát az ellenségre is kiáradó szeretet Isten (eredeti) akaratának szerves része, csak mi deformáljuk a felebarát fogalmát minduntalan a magunk kénye-kedve, lényegében az éppen aktuális mi-ők felállás szerint.

A családfogalmunk ugyanis ma már nem feltétlenül korlátozódik a vérségi, etnikai körökre. Kulturális, szemléletbeli vagy éppen vallási identitás is létrehozhat és éltethet új családokat, kijelölve ezzel az új idegeneket, új ellenségeket is. A „mi, keresztények”, „mi, hívők”, „mi, európaiak” kezdetű gondolatok éppúgy válhatnak hamis felebarátképző tényezővé, új lelki határrendészeti szabállyá.

A család mára kétségtelenül veszített az egykor megfellebbezhetetlen tekintélyéből, értékrendünkben betöltött döntő szerepéből. Ennek lehetnek pozitív és persze vannak negatív hatásai is. Mindenesetre érthető, hogy ez sokakat aggodalommal tölt el, és szeretnék mindenáron helyreállítani a család megtépzott tekintélyét. Végzetes lehet azonban, ha ebbéli igyekezetünkben Jézus evangéliumát is domesztikáljuk.

A család érték, amelyhez a keresztény embert is különös felelősség fűzi, de nem igazolhatjuk vele szűkkeblűségünket, nem béníthat meg a mindenkire kiáradó isteni irgalom közvetítésében, nem válhat Isten országa térhódításának akadályává.

Nem tudunk létezni az identitás körei nélkül, de Jézus arra hív, hogy a felebarátért készek, szabadok legyünk átlépni az általuk emelt kerítéseket. Nem akar elszakítani a család(ok)tól, de azt akarja, hogy érzékenységünk, figyelmünk, odaadásunk mértéke Isten legyen, aki „*felhozza napját gonoszokra és jókra, és esőt ad igazoknak és hamisaknak*” (Mt 5,45).

■ Ifj. CSERHÁTI SÁNDOR
evangélikus lelkész (Szeged)

Forrás: Keresztenyikultura.blog.hu

Bíróságon. Egy katolikus pap, egy református lelkész és egy rabbi minden héten egyszer kártyáznak – filléres alapon. A rendőrfőnök tudomást szerez róla, egy alkalommal tetten éri őket, és bíróság elé viszi az ügyet. A bíró meghallgatja a rendőrfőnök jelentését, és szigorú arccal megkérdezi a katolikus papot:

– Nos, atyám, igaz, hogy kártyáztott?

A pap felnéz az égre, magában morgogja: „Istenem, bocsáss meg!”, majd hangosan ezt mondja:

– Nem, méltóságos uram.

A bíró a református paphoz fordul, és megkérdezi:

– Nos, tiszteletes úr, igaz, hogy kártyáztott?

Megismételve a pap válaszát, ő is azt mondja:

– Nem, méltóságos uram.

Ezek után a bíró a rabbit kérdezi:

– Rabbi, igaz, hogy kártyáztott?

A rabbi hidegen a bíró szemébe nézve válaszol:

– Bíró úr! Ugyan már... Kivel?

Székeleyek egymás közt. Két székeley megy a temetési menetben:

– Addig járunk, Mihály, addig járunk, míg egyszer mű es itt maradunk!

– Ne búsulj semmit, János, itt is eltelik valahogy, csak az Isten egészséget adjon!

Pontos munkakör. A repülőgép viharba kerül, ide-oda dobálják a légörvények. Az egyik női utas odafordul a szomszédjához, egy paphoz:

– Atyám! Ön mégiscsak Isten szolgálja, nem tudna tenni valamit az érdekekünkben?

– Lányom – mondja a pap –, sajnos én a marketingosztályon dolgozom, nem a menedzsmentben.

Templom után. A skót a déli sörözésnél kérdezi a barátjától:

– Mi az, nem voltál tegnap a templomban?

– Dehogynem!

– Akkor úgy látszik, nem vettelek észre.

– Nem is csodálom, én vittem körbe a perselyt.

Őszinte ima. Uram, adj türelmet... de azonnal!

Tanévkezdés

Mozaikok az evangélikus köznevelési rendszerről

A protestáns hagyományhoz illeszkedve egyházunk nevelési és oktatási intézményei alapvetően önállóak, azonban az intézményrendszer bővülésével meg kell találnunk azokat az evangélikus tartalmakat és sajátosságokat, amelyek mindenkit összekötnek. A közös gondolkodás első eredménye az *Etikai kódex* megalkotása volt (az *Evangélikus Nevelés* 2014/1. számában jelent meg), majd 2016-ban az *Oktatási stratégia* következett. Ebben olyan alapvetések fogalmazódnak meg, mint az el-

esetek felkarolása, a bővítési szándék az óvodák és szakképzés irányába vagy a kompetenciamérések alapján kialakított differenciált fejlesztés gyakorlata.

2018-ban élénk párbeszéd indult a teológiai és pedagógiai alapelvek tisztázására annak érdekében, hogy a pedagógusok számára értelmezhető legyen a teológiai tartalom a mindennapi iskolai, óvodai életben. Az evangélikus identitás megerősítését alapvetően szolgálja az iskolalelkész hálózat, amelynek stabilitása és kiegyensúlyozott működtetése

„A gyermek pedig növekedett és erősödött, megtelt bölcsességgel, és Isten kegyelme volt rajta.”

(Lk 2,40)

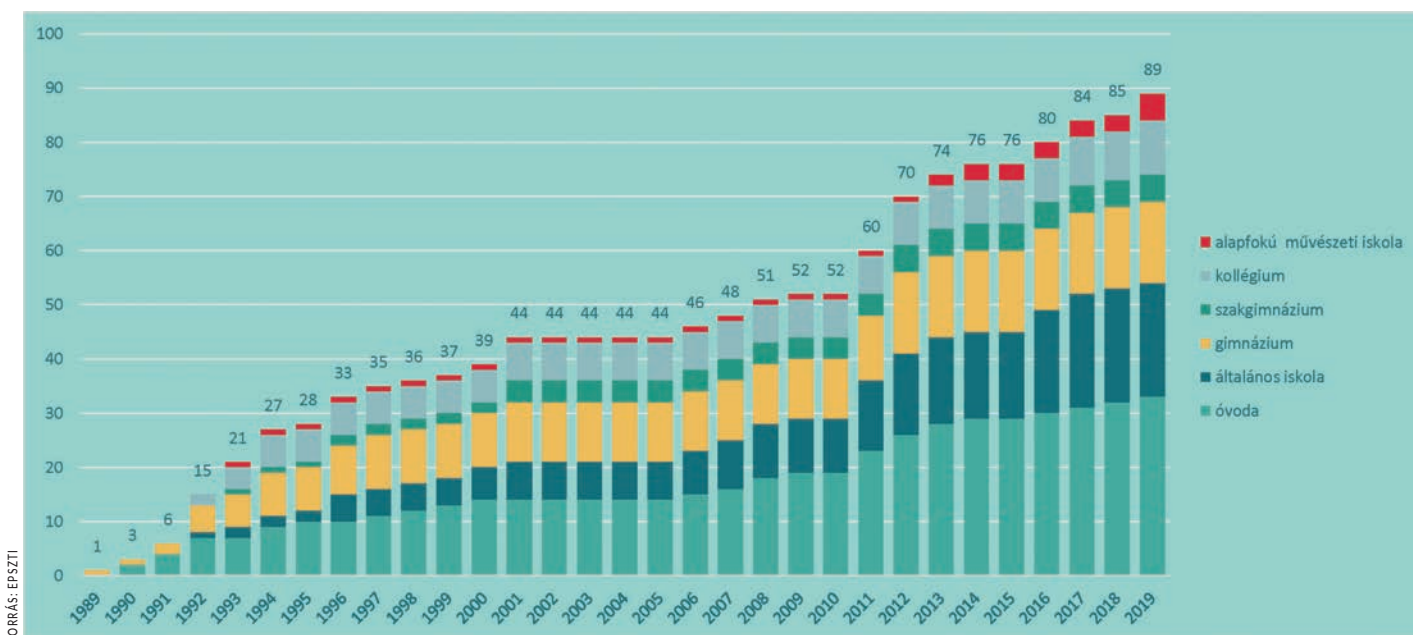
meghatározó jelentőségű. A 2018-ban elindított hitéleti kutatás (Evangélikus Hit-tudományi Egyetem – Eötvös Loránd Tudományegyetem) is alátámasztotta az iskolalelkész szolgálat kiemelt fontosságát.

Az intézményrendszer evangélikus jellegét mutatja az az intézményirányítási modell is, amely a centralizálás és a szigorú számonkérés módszerei helyett inkább az öngondoskodást, az öntevékenységet igyekszik erősíteni a vezetők támogatásával és a köznevelés rendszersajátosságaira rugalmasan reagáló képzésekkel.

Koczor Tamás iskolalelkész, egyházunk országos irodája nevelési és oktatási osztályának teológiai referense szerint az evangélikus nevelésnek és oktatásnak sajátossága, hogy minden gyereket úgy szeretünk, ahogyan Isten szeret minket. A Biblia, Isten ígéje jelen van, amikor a diákok és az intézmények életéről gondolkodunk. A döntéshozatalkor nem jóról és rosszról döntünk, hanem az evangélikus etika szerint minden döntésünket Isten jelenlétében hozzuk, és döntéseinket áthatja a jézusi szeretet.

■ Forrás: Evangélikus Pedagógiai Intézet

A legfrissebb változások. Alapfokú művészetoktatással bővül a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium, Kollégium és Általános Iskola, a győri Péterfy Sándor Evangélikus Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda és Kollégium és a szarvasi Benka Gyula Evangélikus Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Óvoda feladatellátása. • A soproni Eötvös József Evangélikus Gimnázium, Egészségügyi és Művészeti Szakgimnázium ettől a tanévtől előadóművészet (táncos) ágazati képzést is indít. • Új köznevelési intézmények kezdik meg működésüket: Szegeden a Pityang Evangélikus Óvoda és egy középiskolásokat váró kollégium is megnyitja kapuit. • Felsőoktatási intézményeink száma is bővül: Szegeden evangélikus diákotthon fogadja a felsőoktatásban tanulókat, Pécsen pedig roma szakkollégium indul. ■

FORRÁS: EPSZTI

Az evangélikus intézményrendszer bővülése 1989-től 2019-ig

Intézmények számára biztosított célzott egyházi támogatások a 2018/2019-es tanévben az intézményfenntartáson és működtetésén kívül (forintban).

Beruházási pályázat: 500 millió • eszközfejlesztési pályázat: 500 millió • digitális fejlesztés: 600 millió • gyermekétkeztetési támogatás (óvodák): 90 millió • szakképzés fejlesztése: 50 millió • kulturális programok támogatása: 16 millió • országos tanulmányi és sportversenyek (tanár és diák): 15 millió • tehetséggondozás, tanulmányi ösztöndíjak (Schedius és Sztehlo Gábor tanulmányi támogatás): 13 millió. ■

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Az evangélikus közoktatási rendszer számokban.

1640 pedagógus közel 19 ezer gyereket nevel és oktat • pedagógusaink 36%-a vallja magát evangélikus felekezetűnek • a gyermekek 42%-a részesül evangélikus hitoktatásban • közel ezer gyermek vesz részt alapfokú művészetoktatásban, legtöbbször tánc-, zene- és képzőművészeti oktatásban. ■

„Legyeink”.

Az egyházi fenntartású középiskolák közül a középiskolák rangsorában legelső helyen a Deák Téri Evangélikus Gimnázium áll (a *Heti Világgazdaság* top 100-as listáján). • A tíz legsikeresebb egyházi szakgimnázium első helyére a *Nők Lapja Iskolaválasztója* a soproni Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szakgimnáziumot jelölte, ahol idén szeptemberben már tankönyvek nélkül, tabletek segítségével kezdik tanulmányaikat a 9. évfolyamosok. • A legkisebb létszámú intézményeink egyedi jellegzetességekkel bíró óvodák: Tótkomlóson szlovák nemzetiségi nevelés folyik, a Kisdeák óvoda Budapest közepén szinte lakásóvodai körülmények között működik, Bakonycsernyén pedig a folyamatos túljelentkezés miatt óvodabővítést tervez a gyülekezet. ■

A köznevelési rendszer fejlesztésének főbb irányai. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű (HH és HHH) tanulók integrációjának támogatása, a diákok és a pedagógusok érzékenyítése • nemzetközi projekt keretében három ezer hátrányos helyzetű családdal történt kapcsolatfelvétel, és a program eredményeként módszertani kézikönyv jelent meg • a sajátos nevelési igényű (SNI) gyerekek integrációjának módszertani támogatása az Evangélikus Pedagógiai Intézet (EPSZTI) gyógypedagógus szakértői, valamint az óvodáink/iskoláink gyógypedagógusai és fejlesztőpedagógusai segítségével • hatékony pedagógiai módszerek alkalmazása óvodától a középiskoláig: differenciálás és tehetséggondozás • evangélikus tartalomfejlesztés az ének-zene és a magyar nyelv és irodalom tantárgyak kerettantervéhez • az országos kompetenciamérés eredményeinek javítása: evangélikus kompetenciafejlesztő program már az oktatási intézmények húsz százalékában • az országos presbitérium

elfogadta az evangélikus köznevelési rendszer középtávú digitális stratégiáját, amelynek első szakaszában minden intézmény elkészítette digitális névjegyet és kétéves fejlesztési tervét, amelyben hatszázmillió forint értékben valósul meg eszközbeszerzés, hálózatépítés és módszertani képzés • az EPSZTI pedagógusképzések szervezésével támogatja az intézményi pedagógiai innovációkat, a pedagógusok digitális kompetenciáinak fejlesztését, és szervezettefejlesztési segítséget nyújt a gyülekezeti fenntartók számára • az egymástól tanulás lehetőségét és a közösségfejlesztést támogató rendezvények szervezése: ökumenikus diákműsor, kutatótanár- és kutatódiák-konferencia, nyári evangélikus pedagógusakadémia (NYEPA), témahetek, intézményvezetői tanácskozások • jelenleg tizenkét intézményben valósul meg a bajor testvéregyház támogatásával kölcsönös pedagógus-továbbképzések, tanulmányutak és cserediák-programok. ■

Rátalálni a „Petikre”

Hol vannak a szegény gyerekek?

FOTÓ: BARKÓCZI BOGLÁRKA

Egyházi iskolában tanító pedagógusként keresve választ a „hol vannak a szegény gyerekek?” kérdésre, vettem kezembe örömmel az *Utak és hidak – Esélyteremtés együttműködésben a családokkal* című módszertani kézikönyvet, amely az Evangélikus Pedagógiai-szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézet (EPSZTI) által kezdeményezett hároméves projekt szellemi terméke. Rendkívül lelkesítő volt olvasni Lázár Péter és Bordács Margit Kedvesházána pedagógiájáról, arról, ahogyan – amolyan Néri Fülöp és Fülöpné módjára – emberszámba veszik, megszelídítik és másokkal is megszerettetik a nehezen kezelhető, zömükben roma gyerekeket.

Emellett kifejezetten fontos volt számomra a kiadvány alkotószervezőjének, dr. Tratnyek Magdolnának az írása is, amely a mai Magyarországon rend-

kívül alacsony jövedelmű családban élő gyerekekről – csaknem félmillióan vannak – ad képet adatokban és számokban. Írásának végén felveti: az egyházaknak és oktatási intézményeiknek aktívabban kellene odafordulniuk a szélekre sodródott, szegénységbe született, szinte behozhatatlan hátrányokkal induló kis életek felé – a szegény gyermekek felé.

A kiadvány külön érdekessége és értéke, hogy konkrét eseteket mutat be, példákat említ arra, hogyan sikerült egy-egy tanárnak megtalálnia az utat és a hidat valamely nehéz helyzetbe került szülőhöz és gyermekhez, és hogy együtt jutottak is valamire. Egy ilyen eset különösen felkeltette az érdeklődésemet, ezért beszélgetésre kértem Rózsáné Fridel Anitát, a miskolci Kossuth Lajos Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Pedagógiai Szakgimnázium tanítóját.

– **Megható, ahogyan a kötetben az egyik kisdíákjáról ír, akinek a családja egyik napról a másikra igen nehéz helyzetbe került, és az egész osztállyal összefogva segítették őket. Mielőtt azonban a konkrét esetről beszélgetnénk, arra kérem, néhány mondatban mutassa be az iskolai mindennapjait.**

– Kezdjük ott, hogy két okból is nagyon jó dolgom van a munkámban. Egyrészt van egy csodálatos tanítópárom, Rózsa Erzsébet, akivel nagyon hasonlóan gondolkodunk, és mindketten érzékenyek vagyunk a szociális és lelki kérdésekre a gyerekek között dolgozva. Másrészt nálunk iskolaotthonos oktatás folyik, délután négyig van tanítás, a párommal felváltva tanítjuk az osztályunkat délelőtt és délután. Szinte egész nap a gyerekek között tartózkodva lehetőségünk van örömeinket és bánatunkat egy-

aránt megosztani, a felmerülő konfliktusokat közösen megbeszélni, megvitatni és konszenzusra jutni. Ezért érezzük azt, hogy szerencsés konstrukcióban dolgozunk, hiszen ez az oktatási forma hozzásegít bennünket gyerekeink lelki életének gondozásához.

– **Annak a kisdíákjának, akiről az Utak és hidak kötetben részletesen írt, harmadik osztályos korában meghalt a nagyapja. Ebben a családban ez sorsdöntő fordulatnak bizonyult.**

– Igen, annak. Az osztályunkkal elsős koruktól fogva minden hetet beszélgetőkörrel kezdünk. Csodálatos látni, ahogyan a kezdeti „a nagyinál voltam, jó volt” szűkszavúságból lassan megnyílnak, és egymás számára is bepillantást engednek az életükbe, érzéseikbe, vágyaikba, félelmeikbe. A gyerekeket egyénileg is megerősíti, hogy fontos mások számára az, ami velük történt. De az osztályt magát is együtt érző, egymást elhordozó, egymásra érzékeny csapattá kovácsolják a heti beszélgetések. Viszont amikor a kisdíákunk – nevezzük Petinek – elszírta a bánatát, akkor csak mi, tanárok tudtuk, hogy bár egy nagyapa halála mindig szomorú, de Petiéknél ez még nagyobb baj. Az osztálytársai csak azt tudták Petiről, hogy azért lyukas a cipője, és azért kevés a ruhája, mert szegények. De azt csak mi tudtuk, hogy Peti apja súlyosan beszédhibás, és nem talál munkát; édesanyja állami gondozottként még gyerekkorában megsérült fizikailag gondatlanság miatt, ezért gyenge, beteges, így az évek óta otthon gon-

dozott, fogyatékkal élő nagyapa kevéske nyugdíja volt az egyetlen anyagi forrásuk. A nagyapa halálával ez megszűnt, és minden összeomlott.

– **És ekkor jöttek a tanítók...**

– Igen, no meg az osztály és a szülők! Persze azt nem hirdettük ki, amit láttunk családlátogatáskor: hogy gáz nincs, víz az udvaron, és a ház épp hogy áll. De azt már el tudtuk mondani a szülőknek – a két szülőimunkaközösség-vezetők keresztül –, hogy Peti édesanyja nem mer semmilyen hivatalhoz fordulni, mert fél, hogy elveszik a három gyereküket. Valójában csak bennünk volt bizalma, és rajtunk keresztül a szülőtársakban, mert érezte, hogy Petit sosem csúfolták, sosem nézték le. Tanítóként mi ezt nem engedjük, az első perctől fogva leállítottuk az ilyennel próbálkozókat, később

meg már nem is volt szükség rá, hiszen a közösségépítésnek köszönhetően megismerték és megszerették egymást a gyerekek.

– **Tudtak ténylegesen segíteni?**

– Hogyne! Az osztályban az egyik édesapa megmozgatta a kapcsolatait, és segítette Peti apjának közmunkához jutni. Egy másik szülő Peti édesanyjának segítette orvosi vizsgálatokat szervezni. Az áramszolgáltató felé segítettünk megírni a kérvényt a részletfizetéshez, az osztálytársak szülei ruha- és tartósélelmiszer-gyűjtést szerveztek, amibe a kollégáim is bekapcsolódtak. Mi, a tanítók pedig figyeltünk arra, hogy mindig tudjunk egy kis pluszelemzést csomagolni Peti táskájába otthonra. Persze figyelni kellett arra, hogy ne bántuk meg őt, ne mellvegetve, látványosan támogassuk, hanem csak szépen szolidan.

– **Családlátogatás, gyűjtésszervezés, kérvényírás, szülőkkel beszélgetés... Nem jelentett ez túl sok többletterhet?**

– Persze, pluszmunka, de ez nem pluszterheként, hanem inkább amolyan doppingként hatott. Nagyon jó élmény volt megélni, hogy tényleg tudunk segíteni, és hogy nemcsak Peti és a családja profitál ebből, hanem az összes osztálytársa és az ő szülei is, hiszen az érzékenyítés során mindenki gazdagodott. Empatikusabbá és szélesebb látókörűvé váltak a diákok, a szülők és mi magunk is.

– **Mindez öt évvel ezelőtt történt, Peti azóta már nyolcadikos, sikeresen veszi az akadályokat, középiskolába készül. A mostani osztályába is jár egy-két „Peti”?**

– Nem, mára már csak elvétve vannak Petik az iskolában. Ami jó is, meg nem is, hiszen amióta egyházi iskola vagyunk, emelkedett a színvonal, jobb iskolának számítunk. De látom, hogy így a diákjaim kevesebbet látnak és tapasztalnak az életből, esetleg azt gondolják, hogy szegénység már nem is létezik. Nem vagyok benne biztos, hogy jót teszünk velük, amikor megkíméljük őket a segítség és az összefogás lehetőségétől. Persze lehet házon kívül is segíteni – ahogyan ezt meg is tesszük a meghirdetett adománygyűjtések kapcsán –, de egészen más hangulata van annak, amikor magunk közül segítünk gyerekeknek.

■ ITT ZS SZILVIA

A szerző a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium angoltanára

FOTÓ: RÓZSA ERZSÉBET

Szeretetet a fegyverek között

A tábori lelkészet kialakulása

Az egyház a lelkipásztori ellátásából nem hagyhatja ki az intézményes közösségeket sem. A katonák közötti lelkipásztori tevékenység az egyházi misszió egyik speciális, mégsem új keletű területe. A magyar tábori lelkészet történetének bemutatásakor megannyi időszakot, történelmi kort átfogó, változó szolgálatot kell összefoglalni. Ez az írás csupán rövid történeti áttekintés a kezdetektől a ténylegesen szervezetté alakulás folyamatáig Borovi József hittudós professzornak *A magyar tábori lelkészet története* című könyve alapján.

A katonalelkészet kialakulása az emberiség őstörténetére nyúlik vissza. A történelem előrehaladtával különböző formákban találkozunk vele. A gyakorlatban azóta létezik, amióta különböző nemzetek és civilizációk háborút viselnek egymással. Nemcsak a mondákban, de a világ- és a vallástörténetben egyaránt feltűnik druidák, sámánok, táltosok, javasok, jósdák, egyebek kapcsán. A végtelket megtagasztáló ember a döntő ütközetek előtt kereste a végtelen, örök, élet és halál felett álló hatalom jóindulatát. Az ősnépek hite szerint az egymással folytatott harcaikban isteneik is részt vesznek, ezért szükséges őket kérni vagy kiengesztelni.

Már a *Teremtés könyvében* is találunk különböző utalásokat, amelyek arra engednek következtetni, hogy a papok a csata után megáldották a katonákat (1Móz 14,19–20), de a Sínai-hegyen kötött szö-

vegség után Mózes már törvény formájában fogalmazza meg, miként kell a háborúhoz viszonyulnia a választott népnek (5Móz 20,1–4).

Szabályozott szolgálat

A kereszténység első századaiban a római államhatalom üldözte a keresztény katonákat, számos katonavértanú története maradt ránk. A változást az üldözések idején Nagy Konstantin császár 313-as rendelete hozta meg, amely a kereszténységet államvallássá tette a Római Birodalomban, utat nyitva ezzel a hadsereg lelkigondozásának. A középkor kereszténnyé lett államai is a Római Birodalom tekintették példának, és igyekeztek követni azt az egyház és állam kapcsolatának megteremtésében. A 8. századtól kezdve a papot mint a vezér törzsének

tagját vagy a várórségek, zászlóaljok kíséretét találjuk meg.

A rendszeres katonai lelkipásztori ellátást az első német nemzeti zsinat, a *Concilium Germanicum* 742. április 21-én rendelte el. A zsinaton hét kánont hoztak. A második kánonban a következő határozatot olvashatjuk: „Szigorúan megtiltjuk a papoknak, hogy fegyvert hordozzanak, és háborúba vonuljanak, kivéve azokat, akik szentmise végzésére és az ereklyék gondozása céljából vannak kirendelve a hadsereg kíséretére. Így jogában áll a fejedelemnek a püspökök közül egyet vagy kettőt káplánjaikkal és papjaikkal maga mellé rendelni. Minden seregszereparancsnok rendelkezék egy áldozópappal, aki jogosult a bűnbánó bűneit megítélni és azokra megfelelő vezeklést kiróni.”

Nagy Károly frank király, később római császár az első törvényének első pontjában szóról szóra meg is erősítette a zsinat idézett kánonját. Ez a háború idejére vonatkozó szabályozás a kora középkortól a késő középkorig érvényben maradt. A német egyház szervező apostola, Bonifác érsek az első német zsinat összehívásával tehát a katonalelkészet megszervezőjévé is vált. Természetesen itt még nem beszélhetünk önálló szervezetről, jogintézményről. Leginkább a szükség, a közösségi érdekek megvédése, a határ védelme hozta őket közös táborba; ha megszűnt a veszély, az összegyűlt sereg és papság is visszatért a mindennapi életrendbe. A klérus tagjai nem mint hivatásos katonalelkészek vonultak a táborokba, hanem mint lelkipásztorok kísérték a katonákat, megmaradva saját megyés püspökeik, szerzetesi előljáróik joghatósága alatt.

A harctéri katonalelkészi szolgálatból fokozatosan nőtt ki az igény az állandó jellegű hierarchia iránt. Ennek jelei akkor mutatkoztak, amikor a banderális hadviselést a zsoldoshad sereg váltotta fel. A Német-római Császárság zsoldoseregeinél zászlóaljanként volt egy pap, akinek felfogadásáról a parancsnok gondoskodott. Ők tulajdonképpen zsoldos katonalelkészek voltak. A zsoldos katonaságot váltotta fel az állandó hadsereg, amely békeidőben és

A II. András király által 1222-ben kiadott Aranybulla függőpecsétje

GRAFIKA: HÁRY GYULA TOLLRAZA ALAPJÁN

Hunyadi János halála

háborúban is egyaránt megállta a helyét. Ez lassan megváltoztatta a tábori papok jogi helyzetét is, ami által önálló egyházi és katonai intézménnyé lett a katonai lelkészi szolgálat is.

Magyarországi állapotok

Szent István király a magyar állami és egyházi szervezetek felépítésénél a Frank Birodalmat és Nagy Károly törvényeit vette alapul, így biztosan nem került el a figyelmét a 769-es kapituláré sem. Közvetett bizonyítékok és adatok alapján arra következtethetünk, hogy a magyar királyok a nyugati királyokhoz hasonlóan gondoskodtak a harcoló katonák lelki ellátásáról.

Az első honvédelmi törvényt a II. András királyunk által kiadott 1222-es *Aranybulla* 7. cikke foglalta magában, amely az ország nemeseit – így a papságot is – kötelezte az ellenség visszaverésére és megtorlós üldözésére. Az 1279-es budai zsinat megtiltotta a papok számára a háborús részvételt, kivéve, ha védelemről volt szó; ilyenkor kötelességük volt a részvétel, de nem fegyverrel, hanem a katonák buzdításával. Az 1435. évi dekrétum első cikkelye egyértelműen megkövetelte a főpapságtól, hogy háború esetén bandériumaikkal és katonáikkal a király segítségére siessenek. A püspökök, apátok és prépostok a hivataluk és birtokaik révén rájuk háruló kötelességüknek maradandóan eleget is tettek.

Számos feljegyzésünk van arról, hogy az egyháziak maguk vezették hadba bandériumaikat. Egyik leghíresebb a tragikus végű muhi csata (1241. április 11-én), amelyben Mátyás esztergomi érsekkel az élén halálát lelte majdnem az egész főpapi kar.

A harcba vonuló főpapság mellett külön említést érdemelnek a lovagrendek és a szerzetesek. A lovagrendek papjainak feladata volt a katonák lelki ellátása mellett a sebesültek ápolása, vigasztalása és az elesettek eltemetése. A lovagrendek rendszeres lelkészi szolgálatot végeztek a katonai táborokban is. A szerzetesek közül a Hunyadiak korában főképpen a ferencesek tűntek ki a katonai lelképásztorkodásban, akik szívvel-lélekkel támogatták Hunyadi Jánost a török ellen folytatott harcban. Közülük is lánglelkű apostolként emelkedett ki Kapisztrán Szent János, aki nemcsak nagyszerű diplomata, toborzó, haditanácsadó és prédikátor volt, hanem kiváló szónok is, aki a beszédei által a győzelem hitét is továbbadta. Ott volt Hunyadi János halottas ágyánál, ő látta el az utolsó útravalóval, és részesítette harcostársát a beteges kenetében.

Protestáns lelkészek is megjelentek

A reformáció utáni évtizedek jelentős változást hoztak a tábori lelkészet életében: a katonaság lelkigondozásában a protes-

táns lelkészek is megjelentek. A protestáns főnemesek után bandériumaik is protestánsok lettek, ahol a lelkészek főúri jogon végezték a lelképásztori munkát. A magyar végvárakban és őrházakban, ahol katolikus és protestáns vallású katonák vegyesen voltak, ott mindkét felekezet lelkésze közösen látta el a szolgálatot.

A tábori élet minden körülményére készített imádságoskönyvet Szöllősy Mihály református lelkész *Bujdosó magyarok füstölő csepűje* címmel, amely Kolozsváron jelent meg 1676-ban „vitézek számára, hősök lelki táplálására”. Az imakönyvre szükség is volt, ugyanis Magyar István evangélikus tábori lelkész reánk maradt munkájában a tábori katonaságnak érdekes jellemzését adja: „Háborog az magyar; az spanyol latorkodik; eszik, iszik, tobzódik a német; az cseh hortyog jóllakásában; ásít puhasága miatt az kevélységtől meg részegült lengyel; az olasz bujálkodik; az vallon paráználkodik; fertelmeskedik az francus; az gallus virágéneket fú; tobzódik az anglus; az scotus torkoskodik; enyeleg az tót; árulkodik az horvát, és csak keveset találsz, aki magát keresztyénül viseli.”

Ilyen sokszínű közösségekben kellett a katolikus és protestáns tábori lelkészeknek Isten országát hirdetni és az erkölcsös életre nevelni a katonákat. Ami őszintén megvallva valóban emberfeletti vállalkozásnak bizonyult.

■ CSÚRY CSABA *katolikus teológus*

A magány mérgező, a jó kapcsolat életet

Egy háromnegyed évszázados kutatás eredményei

Az egyesült államokbeli Harvard Egyetem munkatársai hetvenöt évvel ezelőtt azzal a céllal kezdték kutatásba, hogy fényt derítsenek a boldog élet titkára. Hétszáz ember életútját kezdték követni, közülük hatvanan még ma is élnek. Robert Waldinger pszichiáter, az egyetem professzora 2015-ben egy előadásában beszámolt a vizsgálat eredményeiről. A tanulságok ismeretében komolyan elgondolkozhatunk arról, hogy mi az igazán fontos az életünkben.

Mitől lesz jó az életünk? A boldogság leg-hosszabb kutatásának tanulságai címmel Robert Waldinger a TED (Technology, Entertainment, Design, azaz „technológia, szórakozás, tervezés”) elnevezésű, globális nonprofit közösség konferenciáján a következőképpen számolt be a nagyszabású kutatásról.

„Egy mostanában napvilágot látott, fiatal felnőttekről készült s életük legfontosabb céljait firtató felmérésben a megkérdezettek több mint nyolcvan százaléka a meggazdagodást tartotta a legfontosabbnak az életében. Ugyanennek a korosztálynak a fele azt válaszolta, hogy életének másik nagy célja az, hogy híressé váljon. Másfelől folyamatosan azt halljuk, hogy dolgozzunk keményen, ha el akarunk érni valamit. Így aztán jogosan érezhetjük, hogy ezeket a dolgokat kell hajtaniuk a jó élet reményében. Ám életünknek ezek a vágyai, amelyek befolyásolják döntéseinket, s így végső soron alakítják sorsunkat – nos, ezek általában elérhetetlenek.”

A vizsgálatokból nyert több tízezer oldalnyi információ tanulsága: nem a gazdagság, nem is a hírnév, még csak nem is az egyre keményebb munka számít, nem ezektől leszünk boldogok. Az egyértelmű üzenet, amely a hetvenöt év alatt kikristályosodott: a jó kapcsolatok őrzik meg a boldogságunkat és az egészségünket.

Három fontos dolgot kell kiemelni a kapcsolatokról.

Szükségünk van a kapcsolatokra. Akiknek kiterjedtebb a családi, baráti vagy egyéb közösségi kapcsolatrendszerük, azok boldogabbak, egészségesebbek, és tovább élnek, mint akiknek kevesebb

kapcsolatuk van. Az is kirajzolódott, hogy a magányosság mérgező: akik másoktól elszigeteltebbek, mint amennyire igényelnék, boldogtalanabbnak érzik magukat, az egészségük hamarabb indul romlásnak, az agytevékenységük is előbb kezd hanyatlani, és rövidebb ideig élnek, mint a nem magányosak.

Közele kapcsolataink minősége a lényeg.

Nemcsak a barátaink száma fontos, és nem csupán az, hogy komoly kapcsolatban élünk-e, hanem a közele kapcsolatainknak a minősége számít igazán. Kiderült, hogy a marakodó magatartás nagyon káros az egészségünkre. A szeretetteljes kapcsolatok ellenben valóságos védőhálót szönek az ember köré.

Amikor a vizsgálat alanyai már a nyolcvanas éveikben jártak, a kutatók – azért, hogy lássák, képesek voltak-e megjósolni, ki lesz boldog és egészséges időskorára, és ki nem – visszaidézték azt az időszakot, amikor ezek az emberek középkorúak voltak. Bebizonyosodott: nem az akkori koleszterinszintjük vetítette előre, hogyan fognak megöregedni. Sokkal inkább az, hogy mennyire voltak elégedettek a kapcsolataikkal. Azok bizonyultak nyolcvan évesen a legegészségesebbeknek, akik ötvenéves korukban a legboldogabbak voltak a kapcsolataikban.

Úgy tűnik, hogy a jó és szoros kapcsolataink meggátolják az öregedésünket. A legboldogabb párok arról számoltak be nyolcvan-egynéhány évesen, hogy még a legnagyobb fizikai fájdalmaik közepette is ugyanolyan jó maradt a hangulatuk, mint előtte. Ellenben a boldogtalan kapcsolatban élők azt mondták, hogy az

érzelmi megpróbáltatásaik felerősítették a fizikai fájdalmaikat.

A jó kapcsolatok az agyunkat is védik.

Stabil, biztonságos kapcsolatban élni, tartozni valakihez az időskorban igazán oltalmazó. Az ilyen kapcsolatban élőknek – akik tényleg azt érzik, hogy ha kell, számíthatnak a másokra – a memóriája tovább marad éles.

„Hetvenöt éves kutatásunk szerint azok az emberek váltak a legboldogabb nyugdíjasokká, akik aktívan munkálkodtak azon, hogy a munkatársaikat játszótársakra cseréljék. A mai fiatalokhoz hasonlóan a mi kutatásainkban részt vevők is a hírnevet és a gazdagságot, illetve a kitüntetést és a karriert tartották a tökéletes élet kulcsának felnőtt életük hajnalán. De a kutatásunk újra és újra, hosszú éveken keresztül azt mutatta, hogy azok szerepelnek a legjobban, azok jutnak el legtovább, akik képesek a családjukra, a barátaikra támaszkodni” – ismertette Robert Waldinger.

A professzor szerint a kapcsolódási lehetőségek végtelenek. Például a képernyő előtt töltött időt inkább emberekre fordíthatjuk; vagy fel lehet keresni egy családtagot, akivel évek óta nem beszélünk, hiszen ezek a túlságosan is gyakori családi viszályok iszonyatosan sokba kerülnek azoknak, akik képtelenek a megbocsátásra.

Az előadó végül Mark Twain gondolatával búcsúzott. Az író – hajlott korában visszatekintve az életére – így fogalmazott: „Az élet olyan rövid, hogy nincs benne idő veszekedésre, bocsánatkérésre, megbánásra, számonkérésre. Csak a szeretetre van idő, és ha szabad így kifejeznem: csak egy pillanat van rá.”

■ HARMATI DÓRA

Az írás eredetije augusztus 16-án jelent meg A siker és a pénz boldogít? címmel a Kötőszó evangélikus blogon. Az előadás megtekinthető a YouTube-on.

Több generáció, egy hit, két hivatás

Látogatás a Kriskó Sajtműhelyben

**Sajtillat, rend és tisztaság fogad a több mint százéves parasztházban Rábca-
capin, a 2011-ben alapított Kriskó Sajtműhelyben. A kézműves élelmi-
szereket – többféle sajtot és savanyított tejtermékeket – készítő fiatal ház-
aspár, Kriskó Ádám és Kriskóné Szabó Zsófia mélyen hívő evangélikusok,
értékkrendjük pillérei az istenhit, a család és a tisztességes munka. Családi
vállalkozásukat is ezek mentén vezetik. Átélessel beszélnek megtérésről,
az igére alapozott munkájukról, több generáció együttélésének áldásai-
ról és a falusi nyugalomról, amelyet nem cserélnének el semmiért. De
megtudjuk azt is, hányféle sajt van a világon. Írásunk a gonddal előállít-
ott termékek mögött ez alkalommal is az embert keresi, aki alkotásával
Teremtőjét dicséri.**

Az 1914-ben épült – s a nyolcvanas évektől sokáig üresen állt – parasztházban, a mai sajtműhelyben született Zsófi nagymamája. Itt kezdte el megvalósítani álmát az erdész mérnök Ádám és az idegenfor-

galmi közgazdász Zsófi. Két gyermekükkel, a két és fél éves Misivel és a nyolc hónapos Sárával négygenerációs házban élnek a közelben. Zsófi édesapja mindig is tartott szarvasmarhákat, a rendszer-

váltás után gazdaságot hozott létre. „Ma harminc fejőstehenünk van, ez a faluban nem számít soknak, de nekünk pont elég. Eleinte nagyüzemnek adtuk el a tejet, de ma már a jelentős részét feldolgozzuk – kezdi a történetet Zsófi. – Ádám hozta az életünkbe a sajtkészítést, ő az édesanyjától tanulta, aki remek gomolyákat készít. Együtt kezdtünk el igazán kísérletezni.”

Hobbiként indult a sajtkészítés, a kíváncsiság és az újító kedv vitte őket előre. A sokféle ízletes sajt mellett savanyított tejtermékek – túró, joghurt, tejföl – is készülnek. „Igény van rá, meg is lehet élni belőle” – teszi hozzá Ádám, karjában Sárával. De hogyan lett a két fiatal egy régi-új családi vállalkozás alapítója? ►

Meghallgatott imádság

Zsófi régóta imádkozott azért, hogy olyan férjet találjon, akit Isten neki szánt. „Meggyőződésem volt: el kell mennem Rábca-kapiról, hogy normális férjet találjak. Aztán másképp lett... – derül fel az emlékeket idézve. – Itt, a faluban, egy táncházban találkoztunk. Ádám Sopronban tanult erdőmérnöknek, és táncolt az Ürmös tánckörben. Az evangélikus parókia táborhelyiségébe jártak táncokat tanulni. Én már itthon voltam a főiskola után, kerestem a helyem. Az esti táncház nyitott volt...” Kiderül: Ádám is imádkozott feleségért, így kettejük találkozása valóban meghallgatott imádság lett.

Zsófiék családfáját egy helytörténész egészen az 1700-as évekig vezette vissza. „A környékbeli evangélikus falvak – Bezi, Tárnokréti, Mérges, Rábaszentmihály – fiataljai csak egymás között házasodtak.” Szabó Gyula bácsi, Zsófi nagypapája a felügyelője, gondnoka is volt a rábcakapi gyülekezetnek. Mindaz, amit ma a fiatalok visznek, az ő és családja munkájára alapul, az általuk felépített gazdaságban kezdtek merőben újat házasságkötésük után Ádámék.

A hit korántsem csak formáság egyiküknél sem: „A Kriskó tót név, a Bokodra betelepített tótok jellemzően evangélikusok voltak, így édesapámék is – mondja

Ádám. – Sztruhár András sokáig helyettesített Bokodon, az ő igehirdetéseai hatottak először rám, majd Kósa Gergely volt az, aki mélyen Isten felé fordította a figyelmemet. A megtérésemet is hozza tudom kapcsolni. Olyan útmutatást adott, amely Istenhez vezetett.” A fordulat 2013 januárjában történt: akkor egy csendeshetet töltött Ádám Biatorbágyon. Addigi formális vallásgyakorlását az Isten melletti döntés váltotta fel. Akkor már ismerte párját, esküvő előtt álltak. „Számunkra nagyon fontos a hit a mindennapokban” – teszi hozzá.

Zsófi Farkas Ervin és Percze Sándor lelkészeket említi, utóbbinak egy mondatát máig idézi: „Nem tudom, mi lenne velem, ha nem mehetnék be a belső szobámba, és nem beszélhetnék Istennel.” Ez nagyon megragadta a fiatal lányt. Jóval később őt is Kósa Gergely vezette a hit útján: „Az ember bűnös, megváltóra van szüksége, és ezt Isten elintézte. Csak dönteni kell. Ha nem döntök – az is döntés. Akkor Isten nélkül maradok. Gergőben azt szerettem, hogy nem ijesztgette az embert, hanem odaszerette Istenhez. Ő kérte, hogy esküvő előtt mind a ketten

menjünk el egy csendeshétre. A megtéréssem így nekem is Biatorbágyhoz kötődik. De hogy oda eljussunk lelkiileg is, hogy értő füllel menjünk, arra már ő készítette fel. Az a legfontosabb, hogy Krisztushoz tartozó legyek, s másodsorban az, hogy evangélikusként” – vallja Zsófi.

Szájról szájra terjed a hír

A fiatalok először a rokonságnak készítettek sajtot, aztán a barátoknak. Ádám elvégzett több tanfolyamot, bújtta az internetet, volt Ausztriában, januárban Olaszországba készült.

A Kriskó-Szabó családi gazdaságban Zsófi szülei mellett egy alkalmazott van az állattenyésztésben – Gyula nagypapa még felül a traktorra, de már nem dolgozik aktívan –, a sajtműhelyben négy asszony tevékenykedik felváltva Ádám mellett. A papírmunkát Zsófi végzi otthon: „Amíg nem voltak a gyerekek, én is itt voltam, főleg a munkaigényesebb gyúrt sajtokat készítettem. Aztán jött Misi, Sára, és láttuk, hogy ez nem megy.”

Egy ideje már árulnak a csornai piacon, webes felületükön a régió három városába lehet rendelni, évente négyszer megjelennek Pannonhalmán, az Évszakok fesztiválon is. Megrendelők a Facebookról is jönnek, szájról szájra terjed a hírük. Ez a minőség elismerése. Nemrég azonban feladtak pár helyet: „Szeretnénk Misivel és Sárával minél többet együtt lenni, nem csak kereszt-szülőtől nagyszülőig dobálni őket.”

Nincs háromszáz

Friss, füstölt, gyúrt, lágy, érlelt, fehér penészes – mutatják fadeszkára téve a finom és szép termékeket. A legizgalmasabb a kísérletezés, az új termék fejlesztése. Most az óvárija büszke Ádám: „Ezt tartom most a legjobb sajtnak. A legnehezebb előállítani az érlelt sajtokat, most várunk új pasztörkádát, akkor sokkal könnyebb lesz minden” – avat be a titkokba. Egy adomát is megoszt velünk: „»Uraim, képzeljék el, milyen nehéz egy olyan országot irányítani, ahol sajtból is háromszázféle van!« Ezt De Gaulle tábornok mondta egy ízben. Jó mondás, csak nem igaz. A hipermarketekben látható óriási választék ellenére a világon ugyanis csupán tizennégy-tizenhat sajtfélét különböztetünk meg. A többi ezeknek a variációja tehát, illetve kecsketejből, különböző ízesítéssel.”

Míg Ádám az újító, Zsófi a vásárlókkal, családokkal való találkozásokat szereti a legjobban. Ovisokhoz is szokott menni parenycát nyújtani. „Olyan jólesik, hogy a vevőink kíváncsiak arra, hogyan készül a termék! Családi kirándulásra jönnek, hogy megnézzék a bocikat. A gyerekek így már egész más szemmel fognak nézni a sajtra, túróra. Közelebb visszük hozzájuk a falusi életet, az állatokat.”

Árral szemben

Vállalkozóként a haszonorientált világban kereszténynek lenni: igazi missziói feladat, árral szemben úszás, és a Kriskó család e szerint él. Nem akarnak görcsösen gyarapodni, ismerik a szót: elég. „A döntéseink-

is kapaszkodó: „Az Isten iránti bizalom a legfontosabb. Enélkül a vállalkozói lét rendkívüli stressz! A lelki támaszpont Jézus Krisztus. Ő számotart engem, a családomat. Ha netán válság jön, és nem fogunk tudni sajtot készíteni, ő fog adni más megélhetést. És eleget. Ez sarkalatos pont: a megelégedés. Vállalkozóként és hívőként is. Az ember sokszor csak csinálja, csinálja, és nem veszi észre, hogy nem ez a minden. Isten odafigyel ránk; ez felszabadulttá tesz minket. Persze nem szabad elfelejteni: Isten azt is elvárja, hogy becsületesen tegyük azt, amit teszünk” – foglalja össze Ádám. Vasárnapra ezért nem vállalnak se vásárt, se piacot. Az maradjon meg az Úr napjának, a pihenésnek, a családnak.

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

hez Isten ígéjében keresünk útmutatást. Próbálunk úgy élni, ahogyan keresztény emberhez illő. Hogy meglássák rajtunk a hitünk gyümölcsseit. Egy-egy gazdasági lépésnél az igén mérjük le azt, hogy merre haladjunk tovább. Most épp házvásárlásban vagyunk; itt is keressük, hogy Isten hol szeretne látni minket, melyik otthont válasszuk a családunknak” – mondják egybehangzóan.

Ádám aláhúzza: sokat tanult kis háztájiban gazdálkodó szüleitől. Vállalkozóként immár ő is látja: tisztességes úton megélni nehéz, nagy kihívás, rengeteg kérdés elé állítja őket a tény, hogy hitüket helyezik minden elé. „Tudjuk, hogy Isten előtt majd számot kell adnunk az életünkről. Mit vállalhatunk, és mit nem? Ez sok vívódással jár, megvisel minket” – teszi hozzá Zsófi.

Egy vállalkozó sok kiszámíthatatlan tényezőnek van kiszolgáltatva. Hitük itt

Áldás és csendesség

Nyugalmas itt az élet. Ádám szerint a falu teszi: „Rábcakapiról nézve már Győr is gyorsnak számít: áll az ember, és nem érti, hova szaladnak. Bár mi is sokkal felfokozottabb tempót élünk, mint éltek itt száz éve, mégis ragaszkodunk a faluhoz. Az ember itt meg tudja találni a csendességét.”

Áldás az is, hogy Zsófi fel tud nézni a nagypapjára, édesapjára. „Egyszerre vagyok a gyermeke meg a munkatársa is. Eleinte nehéz volt kezelni, hogy úgy javasoljak neki, nehogy bíráltnak vegye. De az elejétől fogva bíztak bennünk, támogattak.”

Misi egyébként már segít a szüleinek, kupakot teker a palackokra. A kedvence nem a sajt, hanem a joghurt és a kakaó. „Egyelőre nem lenne jó sajtreklám. De ez még változhat” – nevet búcsúzóul Zsófi a kisfiára.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

Evangelikus templomok Királyföldön

Kulturális és közösségi összetartozásunk mementói

A németországi és hollandiai evangelikus templomokban több középkori emlékanyag – liturgikus felszerelés – maradt meg épen, mint más felekezeti templomokban. Ez korántsem véletlen – a felismerés mára el is terjedt a művészettörténeti kutatásban –, egyszerűen az az oka, hogy a régiségek megőrzése kifejezi a folytonosságot az apostoli egyház és az evangelikus egyház között. Ennek megfelelően – a lutheri tanításon alapulva – az evangelikusok mindig is megvédendő örökségként tekintett az elődeitől reá hagyott értékeire. Ilyen értékekkel, illetve megővő mikéntjével ismerkedhettek nemrégiben az erdélyi, Maros megyei Szászbagácson rendezett nyári egyetem hallgatói.

A szászbagácsi templom bélletes kapujának részlete

Előző lapszámunkban *Diákok az erdélyi szászok művészeti öröksége nyomában* címmel már hírt adtunk a nyári egyetetről, érdemes azonban az említett helyszíneket, középkori eredetű templomokat – evangelikusok lévén – közelebbről is megismerni.

Kiváltságos szászok

Királyföldnek vagy Szászföldnek nevezük azt az Erdély déli részén fekvő területet, ahol a szászok is megtelepedtek: nyugat-kelet irányban Szászvárostól Barótig, északon a Marosig és a Nagy-

Küküllőig, délen az Oltig és a Déli-Kárpátokig húzódik. Először II. Géza hívott Nagyszeben, Újegyház és Nagysink vidékére szászokat, akik a 13. század elejétől nyugat felé Szerdahely, Szászorbo, Szászsebes, Szászváros, kelet felé pedig Szászkezd, Kóhalom és Barót vidékéig települtek.

II. András király az 1224-ben kiadott kiváltságlevelével (*Andreanum*) a szász közösség tulajdonának minősítette a területet. A középkor folyamán gyorsan megindult a vidék városiasodása, a települések egykori gazdagságának mementói az erődtített templomok is.

Szászbagács

Szászbagács (románul Băgaciu, korábban Gogacea, németül Bogeschdorf) a Bedepatak völgyében fekszik. A szászok által alapított község temploma a 15. században épült. Egyhajós templom, melynek nyugati homlokzata előtt karakteres, kissé zömök torony emelkedik. Az erődttemplomot – a portyázásokkal szembeni védelem érdekében – védőfallal vették körül az 1500-as években. Színvonalasak a templomot díszítő kőfaragványok – zárókövek, pillérfejek –, a legszebb a déli bélletes kapu.

A templom hajójában az utolsó ítéletet és Antiókhiai Szent Margitot ábrázoló freskótöredékek maradtak fenn, de nagyon izgalmas az épület faragott faberendezése is, mint az intarziával díszített stallum. Mestere, Johannes Reychmuth az 1533-ban készült munkáján fantasztikus állatot, köztük egy baglyot is megjelenített, a következő felirattal: „Ich pin eyn fogel und heys dy ayl und ver mych hasset den schent die payl”, azaz: „Én egy madár vagyok, és bagolynak hívnak, aki utál, vágja belém a fejszét” – s élőben láthatjuk, el is szenvedett ilyen rongálásokat.

Bár a bagoly az ókori Athénban a bölcsesség szimbóluma volt, a középkorban mint éjjeli madár a sötétség jelképeként is megjelenhetett, s ez a jelentéstartalom oly általánossá vált, hogy a művészetben a hitetlenség, a bűn, a szerencsétlenség és a halál képeként is elterjedt. Sokszor a sötétségben és a halál árnyékában ülő ember szimbóluma, akinek Krisztus keresztje a megváltás világossága.

A stallumokon és más berendezésen is gyakran tűnnek fel a bűnök különböző formában való megjelenítései. Ahogy a gyertyatartók szörnyalakjainak értelme akkor válik nyilvánvalóvá, ha vizualizáljuk: a gyertyát meggyújtva a szörnyalakot a világosság elnyomja; ehhez hasonló pozícióban jelennek meg általában a templomi berendezéseken is a bűnök.

Medgyes

Medgyes (románul Mediaș, németül Mediasch, szászul Medwisch vagy Medwesch) a szászok egyik legjelentősebb városa volt, ezt sugallja a templom mérete is. A 13. századi részleteket is mutató épületet a középkor során többször modernizálták, mire elnyerte ma is látható gótikus jellegét.

A főhajó északi falát és az északi mellékhajó északi falát páratlan méretű összefüggő falképciklus borítja. A képek között megtalálhatjuk hitetlen Tamást, a királyok imádását, Jézus születését, a keresztre feszítés jelenetét, de Jessze veszeszejét, a tövisszorosítást, Júdás csókját, Krisztus szenvedésének több jelenetét is megfestették itt az 1420-as, 1430-as években.

A gazdag festett díszítés mellett is kiemelkedő értékkel bír a monumentális szárnyas oltár. A késő gótikus alkotást aranyozott faragott-áttört elemek teszik még látványosabbá. Az oltár alépítményén, a predellán az utolsó vacsorát festette meg a mester. A nyitott oltár szekrényében egy 18. századi keresztrefeszítés-ábrázolás rejlik, a szárnyakon apostolok szimbólumai jelennek meg. Az oltár zárt állapotban nyolc táblán mutatja be a passiót, melynek különlegessége, hogy a korabeli néző számára ismerős helyszíneket, kis életképeket is rejt, mint ahogy a keresztre feszítés hátterében Bécs látképét fedezik fel sokan.

A medgyesi templom freskójának részlete a tanítványokkal

Darlac

Darlac (románul Dârlos, németül Durles) temploma a 15. század elején épült, de a helyén korábban is templom állt. Az épület egyhajós, a szentély sokszögzáródású és keresztboltozatos. Tornya nincs, de mérműves (kőrácsos) ablakai gazdagon díszítettek, s különlegessé teszi a templomot, hogy külső falába római kori faragványokat falaztak be.

A látogató egy másik érdekességet is felfedezhet: a templom kívülről is festett volt, a szentély falain a mai napig látsza-

nak a freskók, köztük a keresztre feszítés jelenete, illetve – a korszakra jellemző, de számunkra meglepő módon – Szent Kristóf hatalmas alakja is kivehető, aki vállán hordozza a gyermek Jézust. Sokan úgy ismerik, mint a vándorok védelmezőjét, azonban egy másik értelmezése magyarázza, hogy miért jelenítik meg az alakját általában a templomok falán: a hirtelen halál ellen véd, amelytől a középkorban joggal tartottak a hívek, s remélték, hogy Kristóf látványa, a hozzá szóló ima segíti őket abban, hogy elkerüljék az utolsó kenet nélküli halált.

A templomba lépve a gazdag kifestésnek köszönhetően hihetetlen látvány tárul elénk. Feltűnik az utolsó ítélet, a fájdalmak férfija, a magyar királyszentek, Szent Katalin legendája... Érdeemes megjegyeznünk azt is, hogy De Gerando Ágost (1819–1849) e templom kapcsán írta le az itteni lelkész beszámolója nyomán, hogy az evangélikus közösség még egyszer sem kérte a falképek lefestését, de ha erre sor kerülne, maga a gyülekezet vezetője akadályozná azt meg.

Berethalom

Berethalom (románul Biertan, korábban Ghiertan, németül BIRTHÄLM) temploma a 13. században már állt, s az erődítése is elkészülhetett már a 15. század végére. A torony nélküli csarnoktemplom csillagboltozatos, szentélye sokszögzáródású. Itt áll Erdély legnagyobb szárnyas oltára: huszonnyolc képet nézhetünk végig a 16. század fordulóján készült alkotáson.

A SZERZŐ FELVÉTELEI

A darlaci templom

Szárnyas oltár a berethalmi templomban

A berethalmi templom sekrestyéjének bejárata és a bolond festett alakja a diadalívén

A templom tele van kuriózumnak számító részletekkel. Még az intarziadíszes sekrestyeajtó bonyolult zárszerkezete is különlegességnek számít. Talán még egy részletre érdemes felhívni az olvasó figyelmét: a berethalmi erődtemplom diadalívén templomba nem illő alakokat fedezhetünk fel – bolondfigurák néznek le ránk a boltívek indításáról. Bolondok nemhogy a templomi, de a világi falfestészetünkben is szinte teljesen hiányoznak (kivételt jelent a budapesti Táncsics Mihály utca 24. szám alatti házból származó freskótöredék, amelyen táncoló párt kísér egy bohóc; ezt a falképet ma a Budapesti Történelmi Múzeumban őrzik).

A templom belső falgyűrűjének tornyai adtak helyet a katolikusok kápolnájának, a szász püspökök kriptájának és az úgynevezett Scheidungshausnak is. Utóbbi azon házastársak összebékítésére szolgált, akik ki nem állták egymást, és a válást fontolgatták: őket bezárták ide két hétre, így rákényszerültek, hogy egy asztalhoz üljenek, egyetlen étkezésletet használjanak, és egy ágyban aludjanak. A hagyomány szerint négyszáz év alatt egyetlenegyszer történt meg, hogy valaki el is váljon az itt töltött két hét után.

Riomfalva

Riomfalva (románul Richiş, korábban Rechişdorf, németül Reichesdorf) evangélikus erődtemploma a 14. század második felében épült. Faragások díszítik a nyugati kapu timpanonját, a pillérek fejezetét, a boltozat záróköveit és a szentségtartó fülkét is. Utóbbi pelikán alakja díszíti, amely a 12. század óta az egyik legkedveltebb Krisztus-szimbólum, maga Szent Ágoston is a szenvedő Krisztus jelképeként írt róla. A pelikán oly odaadóan szereti gyermekeit, addig cirógatja őket – csórral, karommal –, hogy azok belehalnak, majd bánatában felszaggatja bőrét, és az így gyermekeire hulló vér feléleszti őket harmadnapra.

Szent Jeromosnál jelenik meg a kígyó a fabula szereplőjeként, szerinte a kígyó öli meg a fiókákat. Eucharisztikus szimbólumként való értelmezése a középkor során válik keresztény hagyománnyá, hiszen szűkebb értelemben az oltáriszentségben önmagát eledelül adó Krisztust jelképezi. A halottat életre keltő vér az oltáriszentséget és a keresztet idézi, sőt előfordul az is, hogy Krisztust pelikánként, „pelikánunként” említik irodalmi források. Benvenuto da Imola (1320–1388) latin nyelvű kom-

mentárja magyarázza ezt a következőképp: „Azért mondjuk pelikánnak, mert megváltásunkra megnyitotta oldalát, amint a pelikán is vérével kelti életre halott ivadékait.”

A 102. zsoltár 7. versében így panaszkodik a zsoltáros: „A pusztai pelikánhoz hasonlítok, olyan vagyok, mint bagoly a romok közt.” A hasonlat drámai: a pelikán a sivatagban, víz nélkül elveszett állat.

Almakerék

Almakerék (románul Mălâncrav, németül Malmkrog, szászul Malemkref) háromhajós temploma a mai napig lenyűgöző: szárnyas oltára a legkorábbi, ma is a helyén álló erdélyi oltár, de megmaradtak a hajó falait és a szentélyt beborító falképek is – úgy érezhetjük, mindent ugyanolyannak látunk, mint eleink ötszáz évvel ezelőtt.

Az oltárt Michael Wolgemut nürnbergi mester műhelyéhez kötik. Előtűnik Szűz Mária, a Virgines Capitaes, azaz Alexandriai Szent Katalin, Szent Borbála, Szent Margit és Szent Ágnes. De Jézus gyermekségének epizódjait is megfestették itt.

A szentély freskói soha nem voltak lemeszelve, így a mai napig igen intenzívek a színek: ha belépünk a térbe, nem tudjuk eldönteni, honnan kezdjük végignézni a képeket, a tekintetünk egyik alakról a másikra ugrik. A boltozaton megjelenik az angyali üdvözlés, Jézus születése, a háromkirályok imádása, Jézus bemutatása a templomban. De számos mártírt, női szenteket és apostolokat is megfestettek itt, sok esetben igen különös-különleges formában: például Jézus gyermekségénél Józsefet mint a nevelésben és gondoskodásban aktívan részt vevő apát látjuk a képeken, az angyali üdvözlésen pedig Gábiel és Mária felett megjelenik maga az Úr is, tőle indul egy fénysugár mentén a Szentlélek a Szűz felé, s a gyermek kereszttel a vállán is megjelenik, előrevetítve az általa és értünk vállalt áldozatot.

Az erdélyi szász templomok nemcsak a középkori művészet történetének megkerülhetetlen kútforrásai, de számunkra is fontos örökségek: kulturális és közösségi összetartozásunk mementói.

■ Isó M. EMESE

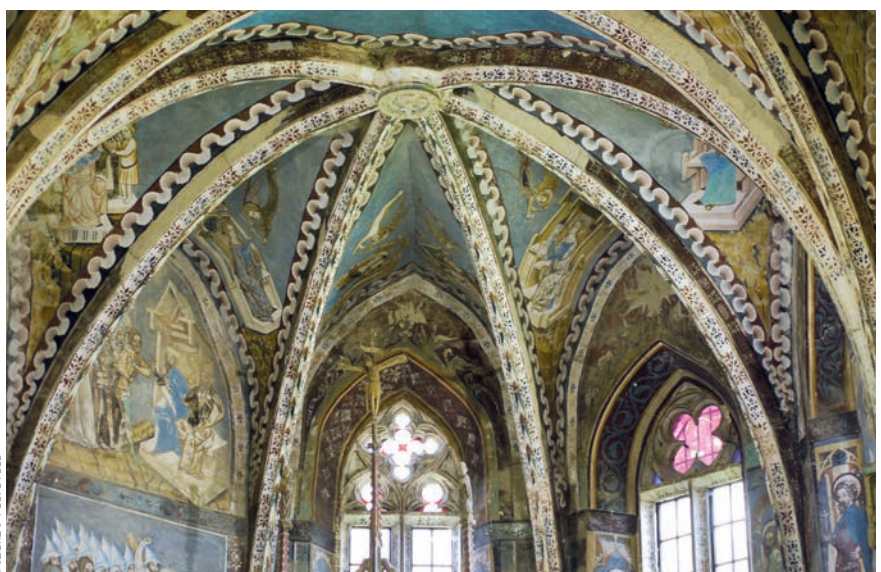
A szerző hasonló témájú írása a *Credo evangélikus folyóirat* 2019/1–2. számában olvasható *Változás és maradandóság – Az elmúlás és újjászületés képe az erdélyi templomi be rendezéseken címmel.*

A riomfalvi templom kaputimpanonja

Az almakeréki erődtemplom

Az almakeréki szentély boltozata

Mi kell a tartalmas, élvezetes hittantáborhoz?

Lelkészek válaszolnak

Manapság tucatnyi program közül választhatnak a szülők és a gyerekek nyáron. Sok egyéb mellett tartanak lovas-, idegen nyelvi, cserkész-, hittantáborokat is. Szerkesztőségünk most ez utóbbinak a gyakorlatáról kérdezett evangélikus gyülekezeti lelkeseket, a tapasztalataikról érdeklődve: meddig tart a szervezés; általában hány főre számítanak; nő-e a hittantáborra az igény? De leginkább arra voltak kíváncsiak, hogy kell-e manapság valami extra tematikát kitalálni, vagy elég az, ami régen volt: tartalmas lelki programok, szép helyszín, táborút, zene.

FOTÓ: DUNAÚJVÁROSI GYÜLEKEZET

Irányított szabadidő. Körülbelül huszonöt éve szervezek táborokat. Dunaújvárosban ez volt a huszadik „ottalvós”, klasszikus táborunk, de ezzel párhuzamosan az elmúlt két évtizedben tartottunk egyéb alkalmakat is: sport-, valamint nyári napközis tábort itt és Kisapostagon, kézműves-, továbbá családi tábort és hétvégét, konfistábort a bajoroknál és velük közösen nálunk, illetve Balatonszárszón és Balatonyörökön.

Nagyon fontosnak tartom ezeket az együttléteket. Azt gondolom, hogy az élmény mindenképpen szükséges! Enélkül iskolai hangulatú vagy gyermekmegőrzős lesz a hét. Alap, hogy jól érezzék magukat a gyerekek, és kifáraszsam őket, hogy a reggeli és az esti áhítat „pihenőjében” a lelkük is élményekkel és

igével teljen meg. Éppen ezért számos interaktív programmal töltöm ki a hetet. Mottóm: az irányított szabadidő. Nem szabad hagyni őket tétlenkedni, mert – mivel nem találják fel magukat – vagy egymást piszkálják, vagy egyfolytában a mobiltelefonjaikkal játszanak. Inkább egymással játszanak, kiírt feladatokat oldjanak meg, vagy versenyezzenek, kézműveskedjenek, vagy menjünk együtt kirándulni.

Az elmúlt húsz évben próbáltam úgy szervezni, hogy minden évben új helyszínnel ismerkedjünk meg – ez is izgalmas lehet. Eddig voltunk Felsőpetényben, Bagolyirtáson, Csákváron, Fehérvárcsurgón, Bakonycsernyén, Nagyvelegen, Súron, Keszöhidégkúton, Kismányokon, Balatonyörökön és Balatonszárszón.

Némelyik helyen többször is táboroztunk, de nem egymást követő években. Az ebédet általában rendeljük, a többit mi intézzük. Minden esetben biblikus tematika van, és gyakran a délelőtti alkalmakon dramatizáljuk ezt, kisebb csoportokban. A délutánok kirándulással, sporttal és egyéb izgalmas elfoglaltságokkal telnek. A résztvevők száma harmincöt–negyvenöt fő között mozog. Az utóbbi években egy-két segítő szülő is velünk tartott. Idén egy kutya is jött.

Hazafelé megkérdeztem a gyerekektől, hogy mi tetszett a legjobban a táborban. Többen a kutyát említették. Persze a sok játék is fontos volt számukra, és az énekek. Minden táborra készítünk egy válogatást tartalmazó énekléveletet, amelyből éneklünk, és ezt hazaviszik emlékül. Az egyik specialitásom, hogy ahol a teremviszonyok ezt lehetővé teszik, építünk kötélpályát, csúszkapályát, és mászófelszerelést meg mindenféle sporteszközt is cipelünk magunkkal, például a profi csocsóasztal állandó kelléke táborainknak. A bátorságpróba sem maradhat el az utolsó este. Ennek is hagyománya van a hűséges táborozók körében, és fejlesztünk is általa. A kisiskolás résztvevő az esti erdei menetben először mehet párosával, aztán pár év után egyedül, amikor pedig már nagyobb, akkor ijesztő akadály is jöhet már... Amint a karácsonyi műsorban is változik a szerepe: kezdetben bárányka, aztán angyal, később pásztor, majd bölcs, idővel Mária vagy József.

A tábor minimum öt-, de többnyire inkább hatnapos, hétfő reggeltől szombat délutánig tart. Első napon szoktunk hagyományos levelet is küldeni haza a családoknak, van rengeteg rejtvény, akadályverseny, naposok, és már második alkalommal saját bolt üzemel, ahol a helyi pénzen lehet vásárolni, melyet önkéntes munkával lehet szerezni. Mivel évről évre új helyszínre megyünk, így helytörténeti séta és mesék is szerepet játszanak a tá-

borban, valamint a környezetvédelem is. Nagyon jó az is, hogy vegyes korosztály jön össze – báránycák és angyalaik –, így a kicsikre figyelhetnek a nagyok, és a kicsik tanulhatnak a nagyoktól.

STERMECZKI ANDRÁS
(Dunaújváros–Kisapostag)

Nő az igény. Idei táborunkban három gyülekezetből ötvennégy gyerekünk volt együtt. Ez négyel több, mint az eddigi maximum. A telt ház mellett sátrakat is felállítottunk állandó helyszínünkön, a tési evangélikus parókián. Vasárnap délutántól a következő hét péntek délutánig van együtt a csapat.

Ebben a felállásban öt éve szervezzük a táborainkat, de az elődöm idején is voltak már táborok, tudomásom szerint már kilenc éve jönnek össze így a fiatalok. Tapasztalom, hogy némileg növekszik az igény a táborra, mert jó hírünk van.

Az igei tartalom mellett bibliai tanítás, korcsoportos beszélgetés, éneklés, játék, sporttevékenység, csapat- és akadályversenyzés, filmvetítés jellemzi ezeket az együttléteket. De mindig nyújtunk valami extrát is a hét témájához kapcsolva. Az idén állatkertben jártunk. Korábban volt már buborékfoci, kutyás bemutató, mentősök, „rendőrségi” program – bűnüldözés és -megelőzés –, detektoros kincskeresés. Meghívott vendégeink között pedig misszionárius, hegymászó és orvos is előfordult.

ZSEDNAI JÓZSEFNÉ
(Várpalota–Tés)

FOTÓ: MEZŐBERÉNYI II. KERÜLETI GYÜLEKEZET

Fiatalodás, személyes odafigyelés. Idén áprilisban kerültem a mezőberényi tót gyülekezetbe, ahol az elmúlt években is rendszeresen tartottak napközis gyermektábor az idősek klubjának területén. Az idei azonban nemcsak a lelkes személyében volt új, hanem időtartamát és kereteit tekintve is. Kissé meg is lepődtek a korábban is aktívan szervező és segítő munkatársak, hogy az eddigi négy nap helyett idén egész hetes programot terveztünk feleségemmel. Szerintünk kell elegendő idő arra, hogy a résztvevők felvegyék a ritmust, összszokjanak, közösen alkossanak.

Korábbi gyülekezetünkben már több évre visszamenően öt-hat napra szerveztük a tábort, amelynek záróeseménye a családokkal – szülőkkel, nagyszülőkkel, testvérekkel – együtt eltöltött nap volt. Az új helyszínen a helyi hagyomány alapján a vasárnapi táborzáró istentiszteletre futott ki a program, amely így az eddigi táborokénak szinte a duplája lett. A hosszabb idő azonban lehetőségeket is adott: az eddig bevált, jól működő programok mellett újabbakat is kipróbálhattunk, és segítőként is bevonhattunk új munkatársakat.

Jó érzés volt a sok segítő részvétele, akik egyrészt az étkeztetésben, másrészt a szabadidő aktív megszervezésében működtek közre, de számos pedagógust is sikerült megnyerni, akik a „tanításban” segédkeztek. Szükség is volt erre a háttérre, hiszen több volt a résztvevő, mint amennyivel eddig foglalkoztunk. A korosztály „fiatalodása” pedig sokkal nagyobb személyes odafigyelést igényelt.

A sok egyházi, önkormányzati és civil szervezésű tábor, valamint az Erzsébet-táborok mellett egyre nehezebb megfelelő időpontot találni közösségi programokhoz. A mi táborunkkal egy időben is három másik rendezvény zajlott, mégis negyvenkét gyermekkel és mintegy húsz segítővel tölthettük el július első hetét, ami mindannyiunk számára felemelő élmény volt.

SELMECZI LAJOS PÉTER
(Mezőberény II. kerület)

FOTÓ: STANKA ERIKA

FOTÓ: CINKOTAI GYÜLEKEZET

Kell valami extra. Az első gyülekezeti táborunkba, amelyet öt napon át, hétfőtől péntekig tartottunk, huszonhét gyermek jelentkezett. Nagyon meglepődtünk, hogy ennyien eljöttek. A tábor előtti héten még azt hittük, meg sem tudjuk tartani.

Gyülekezeti házunkat eddig még táborra nem használtuk, de úgy látjuk, bevált. Volt hely a közös programokhoz, a kisebb foglalkozásokhoz. Az udvar is jó szolgálatot tett a szabadtéri mozgások alkalmával. Ideális volt, hogy az emeleti csendes klubhelyiséget az óvodások délutáni pihenésére tudtuk használni. Továbbra is itt szeretnénk megtartani a táborokat – napközis rendszerben. Erre van igény. A szülők is szívesebben engedik el így a gyerekeket.

Tapasztalom, hogy egyre nagyobb az igény az ilyen táborokra. Már most tudjuk, hogy jövőre a tesókat is hozzák majd a gyerekek. A táborokban mindig kell valami extra, ez lehet történetesen egy olyan ősi módszer, mint a meseolvasás, a diavetítés. A gyerekek tátott szájjal hallgatták, nézték! Sokat kell őket mozgatni. Nem szabad hagyni, hogy a figyelmük egy percre is lankadjon, mert akkor a tábor csak fegyelmzésből fog állni. Ezt pedagógus kollégáimtól tanultam meg a héten, akik igazán topon voltak.

Gödöllői kirándulás és lovaskocsizás is belefért a programok sorába. Ezek voltak a legemlékezetesebb pillanatok, de a kerti öntöző feletti ugrádozás is szenzációsnak minősült. A globális felmelegedés miatt ez inkább bejött, mint a táborúzó, de azért azt is élvezték.

A tábor előtti héten az udvaron kidőlt egy korhadt fűzfa. Isteni gondviselés, hogy úgy és akkor. Viszont a fa elég izgalmasnak bizonyult, hogy ott „bungizzanak” a fiúk. A tábor végén házatot tartottunk ünnepi beszéddel, versmondással, trombitaszóval, tűzijátékkal és kulcsátadással. Ezt mind a táborlakók szervezték meg önállóan!

De a legnagyobb élmény az volt, hogy a huszonhét gyermeket harmincegyen rajongtuk körül, naponkénti beosztással. Mindenkire csak egy picit feladat jutott, de azon teljes gőzzel dolgoztunk.

VETŐ ISTVÁN
(Cinkota)

Hittantáborból gyülekezetépítés. Idén negyvennyolc gyereket táboroztattunk tizenhét gyülekezeti ifis segítővel. Ez a

létszám valamivel kisebb, mint a korábbi években – egy alkalommal kilencvennyolcan voltunk összesen. A csökkenés oka az, hogy a helyi iskola táborot szervezett az eddig bevált hetünkre, és ezért egy július végi időponttal próbálkoztunk, amely viszont már egybeesett több családnak a nyaralásával.

2008-ban tartottunk legutóbb más településen táborot, és mivel addigra meredeken lepadt a táborozók létszáma, 2009-ben kipróbáltuk a napközis táborot a gyülekezeti házunkban, amelyre már első körben több mint hatvanan jelentkeztek. 2012-ben és 2019-ben kivételesen nem lehetett a helyszín a gyülekezeti házunk, mert ebben a két időszakban a helyi önkormányzatot segítettük ki az épülettel – 2012-ben az óvoda néhány csoportja működött a gyülekezeti házban, 2018. augusztus óta pedig idősotthon. A helyi önkormányzat az ideai hittantábor idejére a korábbihoz hasonlóan a művelődési ház több termék és átriumát ajánlotta fel, amely 2018-ban a Szélrózsa találkozó helyszíne volt.

A büki gyerekek és fiatalok korábban az őrimagyaródsdi táborokban vettek részt. 2009 óta kifejezetten a gyülekezetben szervezünk táborot. Jellemzően körülbelül nyolcvan fővel zajlanak a térség egyik legjobb táborának tartott hittantáboraink. Giczi Nikolett hitoktató ötleteivel általában kiemelkedően jó programot kínálnak a résztvevőknek. Általánosan elmondhatjuk, hogy Niki tartja kézben a kereteket – amiben a helyi ifisek segítségét is kéri –, én pedig lelkeszként, teológusok bevonásával az evangéliumi üzenetet, az éves tematikát.

FOTÓ: BÜKI GYÜLEKEZET

Pedagógusok is segítők a táborokban. Az így kialakuló szervezőcsapat az ötleteket összedobva, a visszatérő résztvevők kirándulási igényeit is figyelembe véve állítja össze a programot. Idei táborunk címe *Szívem színes temploma* volt, a templomra és az istentiszteletre fókuszáltunk. Ettől az évtől arra törekszünk, hogy a nyári hittantábor tematikája végigkísérje az azt követő szeptembertől induló munkaév gyülekezeti programjainak a tematikáját is.

Idén újdonság volt, hogy összeállítottunk egy énekfűzetet, amelyet majd az istentiszteleteken is tudunk használni. Nagyon fontosnak tartjuk a közös éneklést. Ebben kivételes ajándék számunkra, hogy 2013 óta a Közel zenekar három-négy tagja is részt vesz táborainkban, illetve az egyházmegyei és az országos zenei táborokban tanul a gyülekezeti zenei munkatársaink következő generációja.

A táboraink hétnaposak: hétfőn, kedden, csütörtökön és pénteken vannak a tematikus napok, szerdán egész napos kirándulás, amelynek leggyakoribb célpontja – ahogy idén is – az ausztriai Family Park. A szombat családi nap. A táborvezetők és a segítők már reggeltől kezdve készülnek arra, hogy késő délutántól vendégül lássák a táborozók családtagjait és a további érdeklődőket, és kisebb programot biztosítsanak nekik. Ez a programunk idén a „templomkerti piknik” nevet viselte. Vasárnap tartjuk a záró istentiszteletet, amelyet a hét folyamán készült felvételek levetítése követ, majd meg lehet tekinteni a táborban készült közös és egyéni alkotásainkat, illetve morzsaszedésre maradhatnak az érdeklődők.

A hittantáborainknak része a gyülekezeti ifjúsági önkormányzatunk általános tisztújítása, amely idén teljes generációváltást eredményezett. Ifjúsági önkormányzatunk tagjai és munkatársai nagyon nagy segítséget nyújtanak a táborok szervezésében és lebonyolításában is, de vállalásuk szerint év közben további két gyermekprogramot is szoktak szervezni, általában karácsonykor és húsvétkor. A 2012 októbere óta működő szervezet eddig egy presbitert is adott a gyülekezetnek, illetve egyházközségi gondnokunk is innen érkezett a presbitériumba, éveken át ő volt az ifjúsági önkormányzat presbitériumba delegált tagja.

SIMON RÉKA
(Bük)

Régiek is bábáskodnak. Idén a Kemeneshőgyész–Magyargencsi Társult Evangélikus Egyházközségben harmadik alkalommal tartottuk napközis táborunkat Kemeneshőgyészen. A korábbi években Nagyalásonnyal közösen táboroztunk.

A korábbiakhoz hasonlóan most is negyven gyermek jelentkezett a táborunkba. Igazság szerint ez az a létszám, amelyet fogadni tudunk. A helyi önkormányzatoktól, szervezetektől komoly segítséget kapunk: falubuszokat, kedvezményes ebédet. A gyülekezeti tagok is az előkészítéstől a táborzárásig nagyon sokat segítenek. Ez alkalommal is segítségünkre volt Takács Hajnalka teológushallgató, akit a testvére is elkísért. Nagy

FOTÓ: KEMENESHŐGYÉSZ–MAGYARGENCSI GYÜLEKEZET

örömünkre most is sok kicsi – óvodás és alsós – jelentkezett. De a „régiekből” közül ötven már mint segítők voltak velünk. Számomra az az egyik legnagyobb öröm, amikor a konfirmált, hitoktatásból kikerülő ifjak térnek vissza a táborba, hogy segítsenek a kisebbek körül.

Isten gondviselése – kenyerek a Bibliában: ez adta a hét témáját. Reggelente közös énekléssel, áhítattal kezdtünk, utána bibliatanulmány következett. Korábban a közös bibliatanulmány után korosztályonkénti csoportokban dolgozták fel a történeteket. Idén ezen változtattunk egy kicsit. Négy csoportunk volt: zenei, drámacsoport, alkotó és ovis. A zenei csoportban az ének mellett hangszerekkel – furulya, gitár, harangjáték, ritmushangszerek – ismerkedhettek a gyermekek, és kipróbálhatták őket. A cél az volt, hogy barátkozzanak a hangszerekkel. Az alkotó csoportban különböző technikákat tanulhattak: festettek

akvarellel, de kipróbálhatták azt is, milyen vászonra festeni. A tábor elején rajzversenyt hirdettünk, az elkészült rajzokból a gyülekezeti teremben kiállítást rendeztünk. A drámacsoportban a bibliodrámá eszközeivel fűztük tovább a történetek szárait. Az ovisok pedig színezték, barkácsoltak, játszottak.

A hétfői napon vendégünk volt Varga Tamás és felesége, Judit, akik a Mocorgó istentiszteletből ismert Csibével érkeztek. Délutánonként nagyokat kirándultunk, sokat játszottunk. Erdőben, tóparton, kastélyudvaron jártunk. Csütörtökön Sopronnémetibe látogattunk. Reggeli áhítatunkat a sopronnémetiek gyönyörű templomában tartottuk, majd a Keszeg-

érnél kenúztunk, ami kétségtelenül nagy élmény volt a gyermekek számára.

A tábor ugyan pénteken véget ért, de szombaton családi missziói napot tartottunk. Az úrvacsorás istentiszteleten az igehirdetés szolgálatát Takács Hajnalka végezte. Ebéd után a gyülekezeti tagok is megtekinthették a gyermekek rajzaiból készült kiállítást. Délután míg a gyermekek játszottak, kézműveskedtek, addig a felnőttek Weltler Gábornak, a Veszprémi Egyházmegye missziói felelősének *Az úrvacsora értelme és jelentősége* címmel tartott izgalmas előadását hallgathatták meg. Isten kegyelméből nagyon tartalmas, színes hét áll mögöttünk. Jövőre várjuk a folytatást.

PABLÉNYI EDINA
(Kemeneshőgyész–Magyargencs)

■ Összeállította:
HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA, KÉZDI BEÁTA

Lovagkereszt és gospel

Villáminterjú Lupták Györggyel

A legmagasabb állami kitüntetést, a Magyar Érdemrend lovagkeresztjét vehette át Lupták György, a Kiskőrösi Evangélikus Egyházközség igazgató lelkésze, a Bács-Kiskun Egyházmegye esperese, a Déli Evangélikus Egyházkerület püspökhelyettese augusztus 19-én a Parlament vadásztermében. Az elismerés háttéréről – kevésbé hivatalos körülmények között – kérdeztük a Balatonszárszón megrendezett munkaévkezdő lelkészkonferencián épp szabadidejét töltő, a gospel világáról hivatalos tevékenységeinél sokkal lelkesebben beszélő esperest.

– Az ön munkásságát a legrangosabb állami kitüntetéssel ismerték el. Hogyan fogadta a hírt?

– Harminchét éve vagyok Bács-Kiskun megyei lakos. Tizenkét éve esperes. [Emellett Kiskőrös város díszpolgára – A szerk.] A megyéből többen – nem egyházi körből – jelöltek a díjra, amiről már korábban tudomást szereztem. A jelölők minden valószínűség szerint tudnak róla, hogy fél év múlva nyugdíjba vonulok.

– Ezek szerint számított az elismerésre?

– Nem. Csupán másfél-két hónappal ezelőtt tudtam meg, hogy a jelöltek között vagyok. A kitüntetés odaítélésének első fázisában hallottam arról, hogy bizonyos személyek érdeklődtek a városban végzett munkámról. Később a miniszterelnöki hivataltól kaptam egy hivatalos levelet, amelyben a nyilatkozatomat kérték arról, hogy elfogadom-e az elismerésre való jelölést. Ugyanis nem mindenki fogadja el.

– Ön mindenesetre fenntartások nélkül fogadta az elismerést, amely voltaképp életműdíjnak is tekinthető.

– Számomra nagy megtiszteltetés volt. A laudációban elhangzott, hogy a gyülekezetben végzett szolgálatomat és a közéleti tevékenységemet ismerik el. A rám bízott gyülekezet mellett sokszínű társadalmi tevékenységet is folytattam, például tíz évvel ezelőtt német mintára életre hívtuk az Iniciativa Protestáns Vállalkozók Egyesületét. Az egyesület azokat a keresztyén vállalkozókat szeretné megszólítani, akik felelősséget éreznek egyházuk és egymás iránt. Továbbá bátorítani akarja a magyarországi protestáns keresztyéneket, hogy vállalkozókként vegyenek részt a gazdasági életben, segíteni akarja őket képzéssel, továbbképzéssel, tapasztalatcserével. De nem kívánom tovább sorolni a közéletben végzett tevékenységeimet, nem vagyok olyan típus, aki a saját szolgálatával és teljesítményével szívesen kérkedik.

– A közélet után térjünk át egyik „legendás” egyházi szolgálatára, a gospel műfaj művelésére. Augusztus 24-én rendezték meg tizenkilencedik alkalommal a már hagyománynak számító solymári nemzetközi gospelfesztivált, ahol ön a csapatával egyedüli evangélikus fellépőként képviselte egyházunkat.

– Na, látja, erről órákig tudnék beszélni. A gospel a szívem csücske. Huszonegy éve működik vegyes összetételben a Gospel Sasok nevet viselő kiskőrösi kórusunk, amellyel rendszeres résztvevői vagyunk a fesztiválnak. Idén először komplett zenekari kíséretünk is volt zongorával, dobbal, basszus- és szólógitárral. Nagy élmény volt, hogy olyan profikat hallhattunk, mint amilyen a nigériai, a hollandiai és a lengyel kórus volt. A gospel örömtől duzzadó evangéliumi műfaj, boldogít, lelkesít, szárnyakat ad – ahogy a csapat neve is utal erre Ézs 40,31 alapján: „De akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok, futnak, és nem lankadnak meg, járnak, és nem fáradnak el.”

■ KINYIK ANITA

FOTÓ: VIRÁG.HU

Ahol óvodások is segítették a felújítást

Találkozás Makán Hargita majosi lelkésszel

A tolnai dombok lankáin húzódik meg a több száz éves múltra visszatekintő Majos, amely 1973 óta Bonyhád része. Akárcsak a többi környékbeli sváb település, ez az egykori falu is megsínylette a második világháborút követő kitelepítéseket. Napjainkban azonban újra erősödik, gyarapszik a maroknyi lutheránus közösség, ebben pedig jelentős szerepet játszik a gyülekezet lelkésznöje, Makán Hargita, aki egyúttal egyházunk bonyhádi oktatási intézményében a gimnazisták és a kollégisták iskolalelkésze is. A helyi evangélikusság múltjáról, jelenéről és személyes életéről is kérdeztük.

– A helyi evangélikusság története egy szerződéssel kezdődött. Mi állt benne pontosan?

– Kun Ferenc akkori földbirtokossal 1720-ban kötött szerződést huszonnyolc evangélikus vallású család, hogy Majosra költöznek, és ott fognak dolgozni. Így alakult meg egyben a gyülekezet is. Két év múlva már saját lelkészük volt Bertram János személyében – igaz, ő csak rövid ideig töltötte be hivatalát. Az anyakönyvek pedig 1723 óta maradtak fenn.

– Nem sokáig örülhetett azonban a gyülekezet a lelképásztorainak...

– A pécsi katolikus püspök 1727-ben elűzte az akkori majosi lelkészt, majd a két évig szolgáló utódját is. Bár 1749-ben a gyülekezet újra próbálkozott, annak az evangélikus lelkésznek néhány hónap elteltével szintén mennie kellett. A változás csak a türelmi rendelet után, 1784-ben következett be: Hagen Pál János személyében ismét volt lelki vezetőjük.

– Csodálatra méltó, hogy ennyi hányattatás és tilalom ellenére a közben eltelt évtizedek alatt a közösség folyamatosan gyarapodott és erősödött.

– Olyannyira, hogy 1784-ben nemcsak lelkészük lehetett újra, hanem ugyanabban az évben április 1-jén elhelyezték a mai templom alapkövét, majd november 4-én felszentelték a hatszáz főre épített, barokk stílusú épületet. A későbbi időszakban pedig több alkalommal esperesi székhely is volt Majos.

– Ugorjunk egy nagyot az időben! Milyen következményekkel járt a kitelepítés?

– 1946-ban az ezerkétszáz lelket számláló német ajkú gyülekezet száznyolcvan főre csökkent. Ma is szívszorító események történtek akkor. Amellett, hogy ezek a szerencsétlen sorsú emberek mindenüket elveszítették, számtalan esetben Németországban sem várta őket fedél. Nemezszer a szántóföld szélén kellett kiszállniuk a vagonból. Szó szerint a semmi közepén hagyták ott őket, hogy boldoguljanak, ahogy tudnak... A Majosról kitelepítettek házaiba áttelepített bukovinai katolikus székelyeket költöztettek. Nekik azóta sincs templomuk, előfordul, hogy a mi templomunkban tartják az esküvőket vagy egyéb egyházi alkalmakat. Az ökumenének nagyon szép megnyilvánulása volt a tavaly kilencvenéves korában elhunyt Katharina Wagner esete is. A katolikus közösség gyülekezeti háza eredetileg Katharina kitelepített evangélikus szüleié volt. Amikor az épületet felújították, ő nagy összeggel támogatta a munkálatoikat, és a szentelésre is hazajött.

– Valamiképpen ön is átélte az új otthonra találás élményét. Hogyan került az anyaországba?

– Az én szülőföldem a Vajdaság egyik kis faluja, Bajsa. A gyülekezetünkben Győri János Sámuel pesterzsébeti lelkész is többször megfordult. Az egyik beszélgetésünk során meséltem neki, hogy ze-neiskolába járok, és énekelni is tanulok. Ezek után azt ajánlotta a lelkészünknek, Dolinszky Árpádnak és a feleségének, Mártának, hogy vigyenek el engem a főtí kántorképzőbe, ugyanis akkor már

kántorkodtam a gyülekezetben. Ők megfogadták a tanácsot, így kerültem Főtra. A tanfolyamok alatt Kertész Géza bácsi és Johann Gyula tartotta az áhítatokat. Az elhangzottak pedig olyan hatással voltak rám, hogy végül jelentkeztem a budapesti Evangélikus Teológiai Akadémia lelkész szakára.

– Gyakori a szülőföldjén a Hargita keresztnév?

– Igen. Az én születésem idejében is több leánygyermeket kereszteltek erre a névre. A családban apukám volt a névadó.

– A diploma megszerzése után hogyan vezetett az útja a majosi gyülekezetig? ▶

– Mindenekelőtt az óbudai gyülekezetet emelném ki, ahol a teológuséveim alatt Bálintné Varsányi Vilma lelkész nő jóvoltából tarthattam hittanórákat és gyermek-istentiszteleteket. A hittudományi egyetem elvégzése után Pécsre kerültem segédlelkésznek, ahol többek között ovis hittant is tarthattam – ez hamarosan fontos szerepet kapott az életemben. Egy október végi napon ugyanis Kaposvárra kellett mennem ügyet intézni, ahova elkísért az egyik ifjúságis tagunk. Hazafelé megkérdezte, hogy jártam-e már Kismányokon és a közelében található Majoson. Ezeknek az evangélikus gyülekezetei akkor még Mucsfával társult egyházközséget alkottak. Mivel addig még nem voltam azon a vidéken, egy kis kitérőt tettünk. A majosi parókia udvarán óriási felfordulás fogadott, épp cserélték a tetőt. Egyszer csak megszólított egy kedves, idősebb ember – mint utóbb kiderült, a gyülekezet felügyelője –, és arról érdeklődött, kik vagyunk. Bemutatkoztunk, mire csodálkozva azt mondta: „Akkor maga tanítja az unokáimat ovis hittanra! Nem akar idejönni lelkésznek? Nekünk most nincs lelkészünk.” Mondtam neki, hogy szívesen, de ez azért nem ilyen egyszerű. Én még csak segédlelkész vagyok, és Harmati püspök úr döntésétől függ, hol szolgálok. Egy hét múlva a pécsi ifjúsággal néhány napra Kismányokra mentünk, ahol megismétlő-

dott a jelenet, ott is megkérdezték, nem mennék-e oda szolgálni. Majd hozzátették, hogy hamarosan hálaadó ünnepségre érkezik a püspök a pécsi gyülekezetbe, és akkor ők majd „elkérnek” engem.

– **Megtették?**

– Igen. Valóban eljöttek Pécsre, és a kérésükre kérdéssel válaszolt Harmati Béla: „Na jó, de mikor akarnak papot? Karácsony előtt vagy karácsony után?” Így történt, hogy közel húsz évvel ezelőtt, 2000 novemberében már ezekben a gyülekezetekben szolgálhattam.

– **A két évtized alatt sok minden megszépült, például az a majosi gyülekezeti terem is, ahol most beszélgetünk. Egy kicsi gyülekezetéről van szó. Az itteni hívek mennyire voltak partnerek az ön megújítási szándékaiban?**

– Nagyon lelkes a gyülekezet, mindig is nyitottan álltak az ötleteimhez. Idekerülésem után egyházmegyei támogatással a lelkészlakás mellett a gyülekezeti terem is renováltuk. Kérésemre kialakítottunk mellette egy teakonyhát, illetve mosdót is. A mai napig sok olyan programunk van, amelynek a végén szeretetvendégséget tartunk, így ezeknek nagy hasznát látjuk.

– **Mekkora a majosi gyülekezet?**

– Gyermekkel együtt százhatvan fő, ebből körülbelül százhuszan fizetnek egyházfenntartói járulékot. Egy átlagos vasárnapi istentiszteleten harmincan-egyve-

nen szoktunk lenni, az ünnepi alkalmakra százötvenen is eljönnek.

– **Ezek szerint nem kihalófélben levő településről van szó.**

– Sőt egyre többen költöznek ki a városból. Igaz ugyan, hogy közigazgatásilag Bonyhádra tartozunk, Majos mégis megőrizte a falusias jellegét. Sok családot a gyermekeiken keresztül érünk el. A templomkert mellett található ugyanis az óvoda. Bár nem egyházi intézményről van szó, idekerülésem óta tarthatok ott hittanórákat. A gyerekek pedig rendszeresen jönnek át hozzánk – sokszor a szüleikkel együtt – különféle alkalmakra. Természetesnek veszik, hogy tanévnyitó és -záró istentiszteletet tartunk, és a karácsonyi és húsvéti istentiszteleteken is itt vannak. Emellett nagyon szeretik például a felvonulással egybekötött Márton-napi megemlékezést.

– **Úgy tudom, az ovisok még a templomfelújítás költségeihez is hozzájárultak.**

– Igazi jószomszédi viszonyt ápolunk. Amikor 2007-ben a szeretett templomunk toronysisakját renováltuk, a gyerekek állandóan a kerítésen lógtak, onnan nézték a munkálatokat – aztán a malacperselyekben gyűjtögetett zsebpénzüket felajánlották a felújításra. Mi pedig hálából beirtuk az ő neveiket is a templomsüvegben elhelyezett okiratba.

– **Bár a kismányoki gyülekezetet már nem gondolja, a nyaranta ott megrende-**

zett országos evangélikus fúvóstábornak ön a lelki vezetője. Milyen élményekkel gazdagodik ezeken a heteken?

– Minden évben nagyon várom a fúvóstábort. A zene, a gyerekek, a tanárok több hónapra elegendő lelki többletet adnak számomra. Minden reggel és este én megyek át Kismányokra áhítatot tartani, az pedig többéves hagyomány, hogy a héten egyszer a táborozók jönnek át a majosi templomba, hogy a falubelieknek koncerttel kedveskedjenek, és bemutassák, mit tanultak az alatt a pár nap alatt.

– **Említette, hogy a mucsfai evangélikus közösség is önhöz tartozik. Mekkora gyülekezetről van szó?**

– Mucsfa kicsi település, amit annak idején a kitelepítés szintén erősen érintett. Jelenleg negyvennyolc evangélikusról tudok a faluban, akik nagyon aktívak és lelkesek. Legalább a felük rendszeresen jár templomba. Mucsfán is nagyon jó az ökumenikus kapcsolat. Az ottani katolikusok is használják a templomunkat – ott is csak egy templom van –, emellett rendszeresen tartunk közösen alkalmakat. Példaként említem, hogy minden évben szervezünk koncerttel kiegészített adventi gyertyagyűjtést, az augusztus 20-i kenyérszentelést pedig ökumenikus istentisztelettel kötjük össze. Ezek az alkalmak minden esetben szeretetvendégséggel zárulnak, ahova szinte a fél falu süt süteményt, és napestig együtt szoktunk lenni.

– **Ha a gyülekezetek ennyire aktívan vesznek részt az alkalmakon, az a lelkész felé is pozitív visszajelzés, a munkájának az elismerését jelenti.**

– Nagyon hálás vagyok ezekért a közösségekért. Ők nem a hibát keresik, hanem örömmel fogadják el a szolgálataimat, engem is, a férjemet is. És érte is hálás vagyok, mert bár Gábor nem lelkész – a bonyhádi evangélikus gimnáziumban tanít –, igazi társam a szolgálatban.

– **Ön nemcsak parókus lelkész közel húsz éve, hanem majdnem ugyanennyi ideje a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium, Kollégium és Általános Iskolában a gimnazisták és a kollégisták iskolalelkésze is. Mennyire vált be ez a kettős szolgálat?**

– Csak jókat tudok elmondani ezzel kapcsolatban is. Túl azon, hogy anyagi szempontból mindkét intézményt pozitívan érinti ez a megoldás – a gyülekezet biztosítja a lakhatást, míg a gimnázium a fizetésemet –, lelkészként „lubickolhatok” a szolgálatokban. Hiszen a gyülekezeti fel-

A SZERZŐ FELVÉTELEI

A majosi templom

adatok más felkészülést igényelnek, szemben az iskolai, hétszáz főnek megtartott lelki alkalmakkal.

– **Több egyházi iskolánkban létező gond, hogy a tanulók nem épülnek be a helyi gyülekezetekbe. Önnek mik a tapasztalatai ezzel kapcsolatban?**

– Nagyon szoros kötődés alakult ki a majosi gyülekezet és a bonyhádi diákok között. Félévente egyszer a tanulók és a tanárok közel hatszázán kigyalogolnak a közel három kilométerre levő templomunkba, hogy részt vegyenek a karácsonyi, illetve a húsvéti istentiszteleten. Ezenkívül egy-egy osztály a kötelező bennmaradós hétvégéjén a nevelőtanárával együtt kísétál vasárnap a majosi istentiszteletre. Ez mára olyannyira az életük részévé lett, hogy belépve a fel-

nőtt életbe, nagyon sokan gyülekezeti tagunkká váltak. Visszajönnek ide házasságot kötni, visszahozzák a gyermekeiket megkeresztelni, és egyházfenntartói járulékot is fizetnek – míg tíz évvel ezelőtt hatvanöten voltak ilyenek, tavaly már százhuszonketten.

– **Nem jelent ez konkurenciát az ott-honi egyházközsegeiknek?**

– Nem, mert sok esetben olyan környékbeli kis falvakból származnak ezek az egykori diákok, ahol nincs evangélikus gyülekezet, így a majosit érzik annak, engem pedig a lelkészüknék. Nem lehetek elég hálás az Úristennek azokért az ajándékokért, amelyeket ezekben az összetartó közösségekben már két évtizede nap mint nap megkaphatok, átélhetek.

■ BODA ZSUZSA

Kora őszi morzsák

Normál. Olasz barátommal főzögettünk. Mivel közben beszélt is – az ő tempójában –, eléggé lekötötte a figyelmemet, gyakorlatilag automata üzemmódban járt a kezem a konyhában. A gyorsvonatként száguldó mondatok között itt-ott instrukciók is elhangzottak.

– Paradicsomot tegyél még! Ne feledd a sót! A normál lángra tedd!

Ez utóbbi utasítása megakasztotta a beszélgetést.

– Mondom, a normál lángra tedd! – állt meg, és fejével a tűzhely felé intett.

– Oda tettem – feleltem. A gáزرózsák közül nálam a közepes a normál, a kisebb a kicsi, a nagyobb a nagy. Mi lehet a hiba?

Pigi megcsóválta a fejét:

– A normális láng ez – mutatta a legkisebbet. – Ami ennél nagyobb, az nagy, a legnagyobb a hatalmas. Ezt jól jegyezd meg.

Azóta is töröm rajta a fejem. Eszembe jut az ige is: „...érjétek be azzal, amitek van...” (Zsid 13,5) Talán ez az elégedettség forrása.

Helyrehozó. Kis barátnőmmel történt nemrég, hogy a szüleivel együtt esküvőre kapott meghívást. A legszebb ruháját adták rá. Gyönyörű tündérruhát, amilyenről minden kislány álmodik. Egy darabig pörgött-forgott is a tükör előtt boldogan, aztán elunta magát. Hiába, ilyenkor az anyukák is hosszasan öltözködnek, várni pedig nem könnyű. Pláne úgy, hogy ilyen csodaruhában már semmi érdekeset nem lehet csinálni. Legalábbis azt kérték, hogy maradjon nyugton, míg elkészülnek a többiek.

Nyugton maradni azonban unalmas. Talán ha kivág addig pár képet azokból a régi újságokból, amiket a nővérétől kaptam, könnyebben telik az idő. Na, most még beragasztja azt a pár képet az emlékkönyvébe.

Hát ekkor történt a baj. A ragasztó nehezen nyílt ki, de amikor végre sikerült a kupakot leműteni a tubusról, rögtön fergeteges tempóban kezdte el ontani a sűrű, nyálkás anyagot. Kis barátnőm nem is tudta kivédeni, hogy a ruhájára ne csöppenjen belőle egy adag. Meg is rémült borzasztóan. Próbálta letörölni a ragacsot, de az mintha valami gonosz

anyag lett volna, amely szántszándékkal dacol a gyerekkezekkel, csak még jobban elmázolódott, és egyre hatalmasabb felületet terített be.

Mit lehet ilyenkor tenni? Természetesen sír az ember lánya. Közben pedig jár az esze kereke, és igen, már ki is találta a megoldást: itt az olló mellett az asztalon – kivágja a foltos részt a ruhából, és kész!

Na, ekkor jött be az anyukája. Majdnem elájult persze.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Pedig milyen ismerős mindnyájunknak ez az egész! „Majd én helyrehozom.” Egy kis bajt eltussolunk valami apró hazugsággal, aztán csak gombolyodik, nő és nő, míg lavinányi nem lesz, és tényleg maga alá temet akár többeket is.

Nem könnyű, de bölcs dolog lenne lassan Istent is bevenni az életünk eseményeibe. „Ne tévelyegjétek: Istent nem lehet megcsúfolni. Hiszen amit vet az ember, azt fogja aratni is...” (Gal 6,7)

Fecskefészek. Egyik barátnőm öt apró gyerek nevelőszülője. Másikuk egy halmozottan sérült kislányt nevel egyedül. A harmadik egy autista és hiperaktív ikerpár édesanyja. Időnként, ha meglátogatom őket, és lerogyok az asztal mellett beszélgetni velük, panaszkodom. Mert sokan voltak a boltban, hosszú volt a sor a postán, nem találtam meg a könyvtárban azt

a könyvet, amelyet szerettem volna. Ők csak mosolyognak. Iszunk egy pohár jó hűvös vizet, mesélnek egy kicsit, én megszeretgetem az apróságokat, és megyek tovább. Esetleg kirakom az árut, amelyet nekik hoztam a telefonos egyeztetés után.

Nemrég hallottam egy csapat fiatalról, akik ezeknek a szülőknek úgy segítenek, hogy egy-két órára átveszik tőlük a gyerekeket, így a felnőtt elmehet egyedül a boltba, a postára meg a könyvtárba. Oda, ahol én időnként bosszankodom.

Ilyenkor ezek a szülők is azt tehetik rövid időre, amit a kortársaik szoktak. Jönnek-mennek, sorban állnak, válogatnak, embereket látnak, cipekednek. És képzeljék: élvezik. Aki szeretne csatlakozni a segítőkhez, keresse a Fecskefészek mozgalmát, vagy legyen ő a környezetében az első fecske. „Szeresd felebarátodat, mint magadat!” (Mk 12,31)

Lelkem várja az Urat... „Még száztíz nap van karácsonyig” – közölte velem a napokban a lányom.

Hirtelen nem is érttem, mit mond, hiszen még csak szeptembert írjuk. Hétvégén családi ünnepség, vasárnap gyerek-istentisztelet lesz, hétfőn újra tanítani megyek. És aztán a következő hónapban is lesz nálunk szülinap, egyéb ilyen-olyan ünnepek és várnivalók. Lesznek határidők, amelyekre figyelni kell. Még

ennyi időm van befejezni egy munkát, elintézni egy ügyet, kifizetni egy számlát, eljutni valahova, beszerezni valamit. Csupa határidő, csupa figyelni való az élet. Kit érdekel ilyenkor a karácsony?

Talán majd novemberben, amikor a tökök és boszorkadíszek lekerülnek a polcokról, és átveszik helyüket a fényes papírba bújtatott Mikulások, piros orrú rénszarvasok, égősorral díszített fákcskák. Bár... először akkor is az ajándékok megtervezése, beszerzése, a drágaság, a hosszú sorok, a csomagolás, a vendégek, a sütik és a fa helye foglalkoztat majd. Meg esetleg a karácsonyi jelenet, amelyet az agyonhajszolt hittanos gyerekekkel elő kellene adni szenteste, de olyan nehezen lehet összehozni a próbákat.

Ja, és a programütközések. Ovis karácsony, kórustalálkozó, adventi vásár, adventi gyertyagyújtás, koncert, betlehemes, gyermekműsor a suliban, fellépés, állófogadás, előkarácsony és persze a gyerekeink kötelezettségei. Mindenki jusson el mindenhová, és addigra tudja is majd a szerepét.

Megborzongok. Tényleg ez a karácsony? Ha ez, hát rémes!

– Te mit vársz a karácsonytól? – nézek fürkészőn a lányom szemébe.

Elmosolyodik.

– Kicsit mindent... – mondja, és elgondolkodva hozzáteszi –, kicsit meg semmit.

Aztán, hogy csöndben maradok, folytatja:

– Az életet, a reményt, a megújulást, a közelséget, az érintést... – és már tudom én is, hogy mire gondolt.

– ...a csendes örömet, a világegyetem egyszerre megdobbanó szívét, a csodálkozás visszatartott lélegzetét, a csillagos ég különös szépségét, a gyermekszületés csodás természetességét... – adogatjuk a szót tovább.

A hétköznapok istállószagába belépő Istent. És hogy távoli idegenek számára is kinyílik az Isten legszebb titka. A kivetettek angyalhangon kapnak meghívást személyes találkozóra az Örökkévalóval. Egy ócska jászol Isten fiának a bölcsője lehet. Minden ökör, szamár és birka pusztá lehelete is értelmet kap.

– Valami ilyesmit – összeszűkül a szemem, ahogy méreget, tényleg értem-e.

Bólintok. Igen. Egy ilyen karácsonyra valóban érdemes várni.

Még száztíz nap...

■ FÜLLER TÍMEA

Az egyházzenei bizottság felhívása

„Tenéked zengjen énekünk”

Mikor rendeztek egyházunkban országos kórustalálkozót? – valószínűleg zavarba jön-nénk egy ilyen kvízkérdéstől. De ha a régebbi évtizedek a múlt kódébe vesznek is, arra talán még emlékezünk jó néhányan, hogy a 2017-es jubileumi évben Szarvason gyűltek össze az énekkarok, hogy tisztelegjenek a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója előtt. Egyházunk reformációi emlékbizottsága, látva e rendezvény sikerét, azt javasolta, hogy folytassuk: legyen háromévente ilyen esemény!

A Magyarországi Evangélikus Egyház Egyházzenei Bizottsága is támogatja a reformációi emlékbizottság javaslatát, hogy háromévente országos kórustalálkozót szervezzünk. Legutóbbi ülésünkön arról döntöttünk, hogy a következő találkozó 2021. május 8–9-én lesz Győrben (7/2019. határozat).

Ennek előkészületeként felkérjük az egyházkerületi elnökségeket, hogy 2020-ban tartsanak kerületi kórustalálkozót, és jelöljenek ki három-három kórust: ezek az együttesek fogják a 2021-es találkozón kerületüket képviselni.

Az országos kórustalálkozón – a közös művek megszólaltatása mellett – kórusonként tizenkét perc áll rendelkezésre az önálló bemutatkozásra. Kérjük, hogy ennek legalább egyharmada a cappella (hangszerkíséret nélküli) mű legyen.

A kórusok kiválasztásánál a következő követelményeket kérjük figyelembe venni: legalább háromszólamú éneklés, valamint kötelező darabként a Karénekeskönyv I. kötetéből egy kórusmű előadása. Javasoljuk, hogy az előírásnak megfelelő kórusok közül a rotáció elvét is figyelembe véve történjen meg a részt vevő énekkarok kijelölése.

Az egyházzenei bizottság nevében:

ECSEDI ZSUZSA

Országos evangelizáció 2019

Kétség és bizonyosság

Korunk egyik jellemzője a bizonytalanság. Minden viszonylagossá vált. Bűn-e a kételkedés, a bizonytalanság? Van-e biztos pont a hitünkben, az etikai kérdésekben? Ezekkel a kérdésekkel és hasonlókkal foglalkozunk az országos evangelizáción október 12-én a budapesti Deák téri evangélikus templomban. A hitébresztő igehirdetések mellett tanúságtételeket hallhatunk majd Olaj-Rabóczy Anett életvédőtől és Lackfi János költőtől.

A nap témáját több megközelítésben bontják ki avatott vezetők a bibliakörökben, ahol lehetőség lesz kérdések feltevésére és hozzászólásra is. Hagyományainkhoz híven előadóművészek is szolgálnak közöttünk. Az *Isten Szeretők* című zenés-verses, bizonyágtételekkel egybeszótt összeállítás az evangélikus gimnázium dísztermében hangzik el.

A nap zenei vezetője Győri János Sámuel lesz. Örömmel várjuk Pintér Bélát is, aki előad néhány dalt a délelőtti igehirdetés előtt.

Imádkozzunk Isten jelenléteért és szívünkig érő, életváltoztató, élő és ható igéért, Lélek általi beszélgetésekért, bizonyágtételekért. Hívjunk erre a találkozóra barátokat, szomszédokat, családtagokat, kételkedőket, keresőket, kíváncsiakat! „Ó, jöjj, teremő Szentlélek, / Látogasd meg a te néped...!” (EÉ 231,1)

SZEVERÉNYI JÁNOS, országos missziói lelkész

Csemetenevelés

A szomszéd tacskó, a kis Csuri izgatottan ficáncol, nagyon nehéz most neki egy helyben maradni. Majd kiugrik a bőrből örömeiben, hiszen vendégek vannak, és ez csupa jó mókát ígér. Szeretne fölpattanni, körbefutni az udvart, kergetni kicsit a csirkéket. Aztán még felugrálni a gyerekekre, lehetőleg megrágszálni a papucsokat és megnyalogatni a kezeket, jó sok nasit és fülvakarást bezsebelni.

De most nyugton kell maradnia. Borsó lányom tanítgatja a rendre, és éppen „ülj!” a parancs. A farkának persze nem bír parancsolni, az vidáman söpörgeti a földet, de azért igyekszik a fenekén maradni. Majd megfeszül, úgy várja a „mehetsz!” vezényszót. Persze lehet, hogy lesz még előtte „fordulj!”, és lesz „hasal!”, utána meg „lábhoz!” és „pacsit!”, ami mind jó, de a legklasszabb a „futás!” és a „hozd vissza!”, mert az már játék.

Csuri napról napra ügyesedik, és egyre tovább tud türelmesen várni is, ha kell. Borsika bőven jutalmazza. (Ha nem rohagálna ennyit, egykettőre méltóvá válhatna a Gömböc névre.) Ha minden „állj!”, „hozzám!” és „várj!” a helyére kerül, nagyobb sétákra is készen lesz ez a kutya. Addig marad neki a kertben futkosás, ami nem kevés, de mi, akik tudjuk, mekkora a világ, szívesen mutatnánk neki belőle többet. Persze csak akkor, amikor ezzel már nem veszélyeztetjük őt.

Első – elfuserált – kinti sétánkon épphogy ki tudtuk szedni a kombáj alól. Azt hiszem, jobban megijedtünk, mint ő, pedig hát pillanatokon múlt, hogy őt is learassa a hatalmas gép. A vezető nem hallhatta a bátor ugatást, csak a mi kétségbeesett integetésünkre figyelt fel. Úgy kalimpáltunk, mint a hajótöröttek, erőművet lehetett volna velünk üzemeltetni. Két ugráló, hadonászó felnőtt és két visítva bögő gyerek, akiket csak a grabancuknál fogva tudtunk visszatartani attól, hogy a hősködő, diadalmas Csuri után vessék magukat. Végül mindenki ép bőrrel megúszta a kalandot, de azért ezt nem tudom magától értetődőnek venni. Inkább csodának élem meg.

Egy kiskutya, bármilyen lelkes, kedves és aranyos, bizony nem tud magára vigyázni. Kell neki a gazdája, hogy tanítsa, nevelje, oktassa. És bizony a kisgyerek

sem úgy érkezik a világra, hogy készen volna. Nagy utat kell bejárnia, míg felnőtté és dönthet önmaga felől. Egyrészt már amikor megfogam az anyaméhben, akkor értékes, csodálatos és Istennek kedves. Teljes elfogadása és oltalmazása, értékességének tisztelete az első fontos szülői feladat. Másrészt sok-sok gondoskodásra van szüksége minden apróságnak, hogy

közelben van két útkereszteződés, ahol meg kell állni, körül kell nézni, elsőbbséget kell adni – egyszerűen azért, mert így működik a közlekedés. Ha ezt mindenki betartja, akkor fog biztonságosan hazajárni.

A szabályok megtanítása nemcsak a közlekedés, hanem az emberi kapcsolatok területén is fontos. Ne árts, ne bánts,

egyáltalán életben tudjon maradni. Etetni, pelenkázni kell, eleinte mindenben kiszolgálni, aztán egyre nagyobb önállóságra szoktatni. A babát még etetjük, a nagyobb már egyedül eszik. A kisgyerek szobáját még együtt takarítjuk ki, a nagyobb már egyedül intézi, hogy rend és tisztaság legyen. Így lesz képes felnőtté. Ez a második szülői feladat.

Aztán meg kell tanítani a gyereket a szabályokra, amelyek segítségével elboldogul a világban, hogy képes legyen értelmes életet élni. Meg kell értenie, mit jelent az „igen”, a „nem”, a „várj”, a „szabad” és a „tilos”. A mi családjunk nagyon csendes és nyugodt utcában lakik, de a

viszont légy nyitott mások felé, működj együtt, és sorolhatnám még a sokféle megtanulnivalót. Mikor minek van az ideje, helye, hogyan szeressünk jól, hogyan vigasztaljunk, hogyan segítsünk, mit tudok én megoldani, mikor kell segítség, mikor kell nyugton maradni, mert olykor az a legjobb. És ezeknek a megtanítása sem olyan egyszerű ám. Ez is szülői feladat.

Aki nevelt már kiskutyát, tudja, hogy nem egyszerű. Aki nevel gyereket, tudja, hogy nem egyszerű. Miért nevelünk mégis kiskutyát? Mert mindent összepisil és szétrág? Mert képes egész éjjel nyüszíteni és két kutyakonzervet felfalni egy ültő helyében? Mert az első mancsaival

képes kinyitni a kertkaput és besarazni a falat? Ugye mind tudjátok a választ? Hát persze, azért akarunk kiskutyát, mert szeretjük, nem pedig azért, mert jó. Igen, néha jó is. De mintha ez nem a legfontosabb haszna lenne.

Az ember gyermeket is azért nevel, mert szereti. A szívünkbe fészkelet magát, és meghódít az első pillanatban az a belőlünk származó csöppnyi élet. Szeretjük az illatát, a tapintását, a hangját, a látványát, az egész csomagot mindenestül. Kírrhatatlanul gyökeret ver bennünk az iránta érzett szeretet. És ezzel miénk a vele járó sokféle feladat is. Gondoskodni róla minden szempontból. Nevelni, tanítani és egyszer majd szárnyára eresztetni. Mivel épp a múltkor árultam el nektek, hogy férjhez ment az egyik lányom, most azt is elmondom, hogy ez sem könnyű dolog. Észrevenni, hogy felnőtt, és az új helyzetben is jó szülőjének lenni. Nekem most ezt kell tanulgatni, gyakorolni.

Jól értették: tanulni, gyakorolni kell a szülőnek is. Nincs „szülői tanfolyam”, amelynek az elvégzése után mindig gördülékenyen, problémátlanul mennének a dolgok. Azt is biztosan látjátok, hogy mi, szülők is hibázunk olykor. Néha el is merjük ezt ismerni, és bocsánatot kérünk. Mászor nem is vesszük észre: még nem tartunk ott, hogy meglátnánk. Ráadásul az egyik gyerek nem olyan, mint a másik. Ami az elsőnél bevált, azon a második csak kacag. A harmadiknál elfogynak a kezeink, amelyekkel egyszerre meg tudnánk fogni őket. És csak egy pillanatra gondoljatok bele: amikor anya vagy apu feltesz egy egyszerű kérdést – mondjuk,

Mi, keresztények különleges viszonyban lehetünk Istennel. Ha a hiányzó szavakat beírjátok a megfelelő helyekre, János apostol mondatából megtudhatjátok, kik vagyunk mi Isten családjában.

hogy mi legyen a vacsora, vagy melyik filmet néztek meg együtt –, volt már olyan, hogy a család kórusban ugyanazt felelte volna? Nálunk ez még soha nem fordult elő, komolyan mondom.

Ha mindezt tudjátok, talán könnyebb megérteni, hogy a szüleitek is elfáradnak

olykor. Időnként kialvatlanok vagy kedvetlenek, sőt nincs is mindig igazuk. De Isten rájuk bízott benneteket, mert ōtána ezek az emberek, a szüleitek szeretnek benneteket a legjobban. Ezért igyekeznek annyira, hogy mindent megtegyenek értetek.

Sajnos van olyan is, hogy valaki alkalmatlan vagy alkalmatlanná válik arra, hogy felnevelje a gyermekét. Ilyenkor egy helyettes: nevelőszülő, örökbefogadó szülő vagy nagyszülő veszi át a feladatot. Isten eredeti tervétől ugyan eltér ez, de a szeretet minden szakadékon át tud ívelni és keresztül tud vinni bennünket.

Így-úgy tanuló szüleitek tisztelete benneteket is formál. Ha szeretettel néztek rájuk, megpillantjátok az ő szüleiket, mögöttük egy egész hosszú láncolat, akik a ti őseitek voltak. És kicsit előretekintve látni fogjátok magatokat is, akik majd a következő nemzedék szülei lesztek, akik meg az azután következőké. Így illeszkedünk egy családdá össze mind, és ezt a családot csak az Úrtól kapott szeretet tudja kiteljesíteni. ■

Különleges állatszülők. A bölcsőszájú halak példás szülők. Míg az egyik szigorú aggodalommal őrzi a levelekre rakott apró ikrákat, amelyekből majd kipattan az ivadékok felhőszerű raja, a másik figyel, s azonnal gyengéden a szájába veszi őket, ha az ivadékok a legkisebb veszélyt érezve feléje sietnek. A bölcsőszájú halak – a legkisebb természetük is – képesek szembeszállni a náluk sokkal nagyobb betolakodókkal is, ha meg kell védeniük az utódaikat.

A füstli fecskék évente két-három fészkeletnyi – alkalmanként négy-hat – fiókát nevelnek fel. Táplálékuk nagyobb legyekből, szúnyogokból, levéltetvekből áll. Kicsinyeik kezdetben csupaszkok és vakok, nagyjából tizennyolc-huszonhárom nap alatt nőnek ki a fészkekből, és tanulnak meg repülni. Csillapíthatatlan étvágyukat addig mindkét szülő igyekszik kielégíteni. Ilyenkor egy nagyobb fészkelethez naponta akár négyszázszor is hoznak eledelt a torkukban.

A delfin a víz alatt hozza világra a kicsinyét. A delfinborjúnak a világra jötte után hamarosan fel kell úsznia a víz színére, hogy levegőhöz jusson. Ebben az anyja és gyakran a delfintársak is segítik a kölyköt. A szoptatás a víz alatt történik. A delfin teje kimagaslóan zsíros és tápláló, hogy a kicsi gyorsan jóllakjon, és el tudjon rugaszkodni újra meg újra levegőért.

Evangelizációs és missziói gyülekezeti munkatársak képzése – november 8–10.

A képzés célja a gyülekezeti tagok felkészítésének felkeltése a biblikus, missziói, befogadó, családi gyülekezet építése iránt, valamint evangelizációs és missziói ismeretek tanulása. A programnak része a közös éneklés, az igehirdetési alkalmak, az imádkozás, egyéni és közösségi beszélgetések. Az igei alkalmak műfajai: áhítat, bibliatanulmány, evangelizáció. A záró istentiszteleten a tanfolyam tagjait is bevonjuk a liturgiába. Témák: személyes hitélet, áhítattartás, lelkipozíció, látogatás, gyülekezetplántálás, felekezetek, szekták; missziói programok szervezése, játék a gyülekezetben, kirándulásszervezés; missziói munkaágak; lutheri teológia; imaközösség tartása, munkatársak, személyes és közösségi evangelizáció, gyülekezetépítés, kapcsolattartás; bibliatanulmányozás. Előadók: Bakay Péter, Balog Eszter, Bozorády András, Fűke Szabolcs, Gáncs Péter, dr. Garádi Péter, Győri Gábor, Győri Péter Benjámín, Horváth-Csintári Boglárka, Ittész István, Kis János, Kovács László, Láng Emese, Lázárné Skorka Katalin, Martonné Némethy Márta, Ribár János, Sefcsik Zoltán, Smidéliusz Drobina Erzsébet, Szeverényi János. A piliscsabai Béthel Evangélikus Missziói Otthonban megszervezett képzés három hétfővel foglalkozik, amelyekből az első már lezajlott. Lehetőség szerint a jelentkezők minden tanfolyami hétfőjén vegyenek részt, de akadályoztatás esetén egy-egy hétfője kihagyható. Várjuk tehát olyan érdeklődők jelentkezését is, akik a május végén megtartott hétfőjén még nem vettek részt. A részvételi szándékot minden hétfő előtt külön kérjük jelezni a szervezők számára a pontos létszám regisztrálása miatt. A szállás és az ellátás költségeit az országos egyház vállalja magára, az útiköltség a résztvevőket terheli. Köszönettel vesszük, ha a küldő gyülekezet segítséget nyújt ebben. Jelentkezés: Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40. E-mail: evmis@lutheran.hu; telefon: 1/400-3057. A második hétfőjére lelkesi ajánlással lehet jelentkezni október 31-ig. Akik korábban már küldtek lelkesi ajánlást, azoktól újra nem kérjük.

Ökumenikus találkozó. Minden hónap harmadik vasárnapján 16 órakor ökumenikus találkozóra, istentiszteletre és előadásra várjuk az érdeklődőket a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának székházába (1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3.), a földszinti tanácsterembe *Az egyház egységéért – az év egészében* gondolat jegyében. A szeptember 15-i bibliatanulmányi munka témája: *Átalakulások* (1Kor 15); Biczó Dénes térképész. Előadást Büky Anna író tart; témája: *Bibliai útmutató az egészégről*. A teljes liturgiájú, eucharisztikus (úrvacsorai) istentisztelet igehirdetésének fő üzenete: *Előkészület és döntés*. A szolgálatot Réz-Nagy Zoltán elnök-apat végzi. Liturgus: prof. Széchezy Béla József apát. Szeretettel várjuk a korábbi Farkasréti Ökumenikus Közösség, a volt KÖT, a Fokoláre, az Ökumenikus Lelkészkonferencia, a hittudományi egyetemek, valamint az International Ecumenical Fellowship magyar régiójának tagjait, régi és új érdeklődőit, barátait is.

Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány a Petőfi Irodalmi Múzeummal együttműködve szeretettel várja az érdeklődőket következő disputájára a múzeumba (Budapest V. ker., Károlyi u. 16.). Időpontja: szeptember 19. (csütörtök), 18 óra. Konok Tamás Kossuth- és Prima Primissima díjas festőművésszel Galambos Ádám evangélikus teológus beszélget. Téma: *Konok Tamás életműve, művészi pályája, a művészet*. Az *Asztali beszélgetések* sorozat tizenhatodik évadának nyitóalkalma a festőművész közelgő kilencvenedik születésnapját ünnepli. A rendezvényre a belépő felnőtteknek 800 forint, diákoknak, nyugdíjasoknak 400 forint. (A belépő megvásárlói a Petőfi Irodalmi Múzeumot támogatják.) A beszélgetés élőben a Petőfi Irodalmi Múzeum YouTube-csatornáján is követhető.

A Szentháromság Istent dicsőítő költők 16. országos találkozója.

Október 19-én 10 órai kezdettel tartják a kaposvári evangélikus templomban a keresztyén költők találkozóját. Témája Mt 5,6: *„Boldogok, akik éheznek és szomjaznak az igazságra, mert ők megelégtettek.”* Szeretettel várunk minden régi és új keresztyén költőt és az érdeklődőket. Az Úr oltára előtt ki-ki bizonyosságot tehet versével a hitéről Isten dicsőségére. A részvételhez nem kell jegyzett költőnek vagy versmondónak lenni, csupán a szívből jövő bizonyágtétel a fontos. A versek elküldésével szeptember 15-ig lehet jelentkezni Balassa Jenőnél. Cím: 7200 Dombóvár, Vörösmarty u. 43. II/4. Tel.: 06-70/360-9395. E-mail-cím: balassa.jeno.imre@gmail.com.

A találkozó meghirdetői: Balassa Jenő és Pongrácz Máté

Hallhatóan evangélikus!

A Magyarországi Evangélikus Egyház félórása

Kéthetenként
hétfőn, 13.30-kor
a Kossuth rádió műsorán
Interneten: mediaklikk.hu

Magyarok kenyere

Hálaadás az új kenyérért Igalban

A Magyarok kenyere – 15 millió búzaszem programot minden eddiginél szélesebb körben, a Kárpát-medence teljes magyar gazdatársadalmát bevonva szervezte meg a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara és a Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Országos Szövetsége. A somogyi búzaösszeöntésnek Igal adott otthont augusztus 18-án. Az ünnepségen megszegették az új kenyeret, a gyülekezetek lelkészei pedig hálát adtak a gondviselő Isten szeretetéért.

Az ünneplőket Obbás Gyula, Igal polgármestere köszöntötte, majd Szabó Tamás, a Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Országos Szövetségének megyei elnöke emlékeztetett arra, hogy a Magyarok kenyere program 2011-ben indult. Somogyban – a tavalyi tizenegy tonnával szemben – az idén huszonöt tonna búza gyűlt össze a tizenhárom gyűjtőponton. S ami külön öröm, hogy a megyében már több mint kétszázötven gazda és szervezet adományozott gabonát.

Az esemény kenyérszenteléssel zárult: Pongrácz Máté evangélikus lelkész megáldotta a kenyeret, a fáradozó gazdákat és mindenkit, aki részesül Isten gondviselő szeretetéből. A kaposvári lelkész a hálaadásában Payr Sándor evangélikus lelkésznek, a hajdani soproni evangélikus teológiai akadémia professzorának az énekszövegét idézte (az *Evangélikus énekeskönyv* 490. éneke):

Véget ért az aratás,
Asztalon az áldás.
Hozzád száll ma, jó Atyánk,
Hála és imádás.
Hű kézzel, bőséggel
Gondskodtál rólunk.
Köszönetet mondunk.
Amit Isten megígért
Még Noénak régen,
Hogy amíg lesz ez a föld,
Aratás is leszen:
Ím, betölt, mert a föld,
Termését megadta:
Hű a népek Atyja!
Jó reményben hullt a mag
A föld rejtékébe.
Felsarjadt a zöld vetés,
És az Úr megvédte.
Ő adott harmatot
Az eltikkadt földre,
És úgy lett gyümölcse.
Alázzuk meg magunkat,
Ha így áld az Isten,
Hiszen jóra érdemünk
Nékünk soha sincsen,
Mert szívünk, életünk
Oly rest a jótétre,
A gyümölcsstermesre.
Bűnbánó, hálás szívvel,
Atyánk, áldj meg minket!
Az termi jó gyümölcsét
Szeretetnek, hitnek.
Dicsérjen, hirdessen
Minden áldás téged!
Zengjen hálaének!

■ Forrás: Kaposvar.lutheran.hu

Új kenyér ünnepe az Élimben

A nyíregyházi Élim Evangélikus Szeretethelyen másodikkal rendezték meg augusztus 20-ához kapcsolódóan az új kenyér ünnepét. Az egész napot e téma

köré építették, így a délelőtti folyamán – az EFOP 1.3.7-17-2017-00008 azonosító számú pályázat keretében – teaházat tartottak, amelyen Balázs István Edit nem-

csak az elmaradhatatlan zsíros kenyérrel, hanem előadással és egy magyar népmesével is megvendégelte a megjelenteket.

A délutáni rendezvényen az ellátottakon kívül a munkatársak is részt vettek. Az együttlét Bozorády András lelkész ünnepi áhítatával kezdődött, ezt követte a kenyérszentelés.

Az intézmény konyhájának szakácsai és dolgozói sürögtek-forogtak, hogy a várva várt lecsó is időben az asztalra kerüljön, és együtt fogyaszthassák el a vacsorát. A bentlakásos intézmény és a támogatott lakhatás épületének lakói nagy örömmel fogadták az asztalközösséget a munkatársakkal és a meghívott vendégekkel.

■ Forrás: Elim.hu

Gondozott oázis a nyíregyházi Sztehlo-ház

Hálaadó ünnepséget tartottak augusztus 28-án Nyíregyházán, az Élim Evangélikus Szeretotthon új egységében, a Sztehlo Gábor Támogatott Lakhatás épületében. Az enyhe vagy középsúlyos értelmi fogyatékkal élők elhelyezésére szolgáló új ellátási forma tizenkét férőhellyel május közepén kezdte meg működését a szabolcsi megyeszékhely belvárosában.

A Vörösmarty utcai felújított, akadálymentesített épületben a fenntartó képviselőjében Laborci Géza igazgató lelkész köszöntötte az ünneplőket. Az intézmény lelkésze, Kovács Erzsébet Lk 19,1-10 alapján tartott ünnepi áhítatot, majd Balásné István Edit szociális munkatárs mutatta be a hallgatóságnak az ötvenes években az Élimmel is kapcsolatba került gyermekmentő evangélikus lelkész, Sztehlo Gábor munkásságát. Műsort adtak a ház lakói, és felszentelték a névadó emléktábláját.

Önálló életmód

Az Élim Evangélikus Szeretotthon a Somogyi lányok hagyatékából 1920-ban kinőtt intézmény. Az otthon munkatársai arra a belátásra jutottak, hogy fejlesztését a 21. században nekik is a fogyatékosellátás korszerű elvei mentén, az Országos Fogyatékosügyi Program alapján célszerű folytatni, és a gondoskodás komplex formáit kell megteremteni.

A *támogatott lakhatás* (TL) abból a felismerésből indul ki, hogy a különböző fogyatékosággal élők is képesek az önálló életvitelre, sőt jólétüknek, életminőségüknek elengedhetetlen feltétele, hogy se betegnek, se kiskorúnak ne tekintse őket a társadalom csak azért, mert valamiben az átlagnál több segítségre szorulnak. Nem véletlen, hogy az elavult, nagy állami intézmények „kítárolása” is megkezdődött. Az Európai Unió támogatásával családi házra emlékeztető, tizenkét személyes TL-ek épülnek szerte az országban.

Az Élim is módszeres „építkezésbe” kezdett. Sipos Ilona intézményvezető ennek fontos állomásait ismertette először a fejlesztő foglalkoztatást említve, majd azokat a további alapszolgáltatásokat, amelyek fontos mozaikok a támogatott lakhatásban részesítendőkhöz életének megszervezésében: nappali ellátás, támogató szolgálat...

Jelentős lépés volt, amikor 2018 januárjában a szeretotthon szomszédságá-

ban található egykori szolgálati lakásban egy négy férőhelyes TL-t alakítottak ki. Az Oázisban a három legjobb képességű lakó kezdetben önálló életmódot, húsz-harminc évnyi intézményi múlt után. A zökkenőmentes váltás megerősítette az Élim szakembereinek elszántságát.

– Először a közeli gyülekezetek ingatlanjai között kerestünk: van-e hosszú távra bérelhető, kis ráfordítással a célnak megfelelően átalakítható? Mivel ez nem bizonyult járható útnak, a városban tovább kutatva kerültem kapcsolatba egy vállalkozóval, akivel nagyon együtt tudtunk gondolkodni ebben az ügyben. A hosszú távú bérleti szerződés elővásárlási jogot is ad, de saját építőipari cége úgy végezte el a felújítást, az akadálymentesítést is jelentő átalakítást, hőszigetelést, hogy a költségeket fele-fele arányban megoszthattuk. Nyíregyháza központjában, de az Élimhez közel, egy csendes utcában tökéletes ingatlant találtunk. A fejlesztés számunkra hatmillió forintba került. A földszinten négyen, az emeleten nyolcan lakhatnak egy-két ágyas szobákban, szintenként két-két fürdőszoba, egy-egy étkező, lent tágas nappali, konyha, mosó-szárító helyiség, gyönyörű udvar, apró kert. Aki úgy akarta, hozhatta a saját bútorait. Május 15-től van működési engedélyünk, folyamatosan érkeztek a lakók, napokon belül telt ház lesz – mondja Sipos Ilona.

Valós lakhatási támogatás

Egyetlenegyszer, az Élim Facebook-oldalán hirdették meg az új ellátási formát. Mert meglehetősen, a „támogatott lakhatás” kifejezés egyelőre nem közkeletű, ezt az ellátási formát, amely egyszerre ad szabadságot és biztonságot, nagyon sok család várta már. Számos szorongó szülő, aki a felelősségbe és a terhekbe beleroskadva remélte, hogy soha nem kell „intézetbe adni” fogyatékkal született gyermekét, de aggódik, hogy mi lesz vele, ha ő maga már nem tud gondoskodni róla...

A támogatott lakhatás ezeknek a családoknak ad választ.

Azok a tizennyolc–negyven év közötti, enyhén vagy középsúlyosan értelmi sérült nők és férfiak, akik a Sztehló Gábor Támogatott Lakhatás révén kapnak ellátást, úgy használják az ingatlant, mint mások a lakásukat: mosnak, főznek, takarítanak, tévénéznek, zenét hallgatnak, tisztálkodnak, gyomlálnak a kertben, ha ahhoz van kedvük. Reggelente pedig útra kelnek, mindenki megy a dolgára. Van, aki az Élimben biztosított fejlesztő foglalkozásra igyekszik, más a régi nappali foglalkoztatójába, ketten pedig a munkahelyükre mennek.

Mindenkinek van valamilyen jövedelme (vagy ha eddig nem volt, a szakemberek elkezdték az ellátások intézését), közösen állják a ház rezsijét, és fizetnek a szükségleteiknek megfelelően megállapított minden szolgáltatásért, legyen az szállítás, étkezés vagy éppen életvezetési tanácsadás. Ez utóbbi szükség szerint kiterjed arra is, hogy miként vásároljon, hogyan ossza be célszerűen a szabadon felhasználható pénzét. A TL-t felügyelő szakemberek figyelme kiterjed mindenre, de semmi olyat nem tesznek meg a lakók helyett, amit ők maguk is el tudnak végezni.

Védett szabadság

Z. Mihály és öccse, István (fenti képünkön) élete nyugodt és kiszámítható volt Vajdabokorban, amíg élt az édesanyjuk.

– Beteg volt, nem volt váratlan a halála, felkészítettek bennünket – mondja

Misi választékosan, de nehezen megtalálva a szavakat.

Az első napok zavara után visszatértek a régi rutinhoz. Általában Misi főzött. Ha nem kellett volna megműteni a szemét, talán nem is költöztek volna be, magyarázza. Szavaiból aztán az is kiderül, korábban az Anna Szeretetotthon nappali foglalkoztatójában vigyáztak a fiúkra. Amikor az megszűnt, azt ígérte az intézményvezető, hogy továbbra is figyelemmel követi a sorsukat. A részletek homályban maradnak, Misi inkább Sipos Ilona intézményvezető felbukkanását meséli lelkesen, majd elkomorul:

– Miután megszoktuk, hogy egyedül maradtunk a tanyán, nekem azért nem

volt zökkenőmentes ez a beköltözés. De már jó.

A testvérek most az Élim fejlesztő foglalkoztatójában kapnak nappali elfoglaltságot. A harmincnegyes Misi két hete a portaszolgálatban dolgozik. Ha valaki becsönget, felveszi a telefont, és azt mondja: „Élim... igen, nyitom.” És nyomja a kaput nyitó gombot, útba igazítja az érkezőt.

Készségesen mutatja később az öccsével közösen birtokba vett tetőtéri szobát, ahová csak a tévét és néhány személyes apróságot hoztak magukkal Vajdabokorból. Rendszeresen hazajárnak meglátogatni a szülői házat.

Egyszerre van szabadság és biztonság.

■ VESZPRÉMI ERSZÉBET

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Így hallgatta le a Securitate Márton Áron püspököt

Márton Áron gyulafehérvári római katolikus püspök lehallgatási jegyzőkönyveit feldolgozó könyvet mutattak be augusztus 22-én a kolozsvári magyar napok keretében. A Nagy Zoltán Mihály és Denisa Bodeanu által jegyzett, (Le)hallgatásra ítélve című könyv a két történész-kutató tanulmánya mellett a püspöki dolgozószoba lehallgatási jegyzőkönyveinek a válogatását tartalmazza az 1957–1960-as időszakból.

FOTÓ: TRANSINDEX.RO

Miként a könyvbemutatón Bánkuti Gábor történész, a Pécsi Tudományegyetem docense felidézte: Márton Áron 1955-ben szabadult a börtönből, és 1957 júniusától rendelték el számára a kényszerlakhelyet. A román titkosszolgálat, a Securitate ekkortól hallgatta le a beszélgetéseit. A róla készített titkosszolgálati anyag nyolcvanezer oldalt tesz ki, részletes és hiteles képet rajzol a püspök alakjáról, a püspökségi döntéshozatalról.

Nagy Mihály Zoltán elmondta: a jegyzőkönyvek azt mutatják meg, hogy mit jelentett „pengeélen táncolni” egy rop-

pant nehéz történelmi korban. A történész szerint az óriási mennyiségű anyag feldolgozása „folyamatos lelkigyakorlat” volt számára.

Visky András író, a Kolozsvári Állami Magyar Színház művészeti vezetője a dokumentumok felkavaró jellegére utalva tréfásan jegyezte meg, „inkább ne olvassák el ezt a könyvet, és éljenek nyugodtan”. Az író úgy vélte: Márton Áron evangéliuma radikális, ez a radikalizmus azonban hiányzik a mai egyházból. Visky András szerint Márton Áron felmérte, hogy fölösleges konspirálnia a beszélgetései során, ugyanazt kell mondani az ellenségnek, amit a közel állóknak, és ez óriási erőt adott a szavainak.

Nagy Mihály Zoltán elmondta: terveik szerint még két további könyv készül a püspök lehallgatási jegyzőkönyveiből.

■ Forrás: MTI

Méltatlan „emlékezetkiesés”

Részlet a Bajcsy-Zsilinszky Endre Szellemi Öröksége Műhely ügyvivőjének, Kerecsényi Zoltán lokálpatriótának az írásából

Az idei tavasszal üdítően hatott a hír: az *Evangélikus örökség – gyűjteményi esték* című sorozat keretében hiánypótló, tudományos igényű munkát mutattak be Bajcsy-Zsilinszky Endréről. Szerzője a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézetének fiatal kutatója, Bartha Ákos.

A *Bajcsy-Zsilinszky Endre – Életút és utóélet* című monográfia megjelenését már nagyon vártuk. Az elmúlt egy évtized alatt e sorok írója több helyen – köztük az *Evangélikus Élet* hasábjain is – igyekezett hírt adni a mártírrá lett nemzeti ellenálló, Bajcsy-Zsilinszky Endre utóéletével kapcsolatos emlékeztetésekről, köztük az immár hagyományossá vált, rendre június hónap első hétvégéjén megtartott pálkövei Bajcsy-Zsilinszky-megemlékezésekről. Az idei Balaton-parti „emlékpiknikünkre” a Bajcsy-Zsilinszky-emlékház udvarára meghívtuk kötetének ismertetésére Bartha Ákost is,

aki Bajcsy-Zsilinszky Endre leszármazottjának, Bajcsy Lajos esperesnek a társaságában osztotta meg, illetőleg összegezte több mint öt esztendőn át végzett kutatásának tapasztalatait.

Bartha Ákos hatszázötven oldalon, több ezer lábjegyzettel alátámasztva, olvasmányosan göngyöltette föl a 20. század egyik nagy történelmi legendájának életútját. Könyvének április végi, evangélikus bemutatóján Pröhle Gergely országos felügyelő elmondta, hogy hitsorsosaik emlékének ápolása különleges feladatot ró a Magyarországi Evangélikus Egyházra, s szeretnének közbenjárni annak érdekében, hogy Bajcsy-Zsilinszky Endre születési helyén, Szarvason is méltóképpen mutassák be az alakját.

Bajcsy-Zsilinszky emlékének ápolását az 1980-as évek közepétől a 2010-es évek elejéig a Bajcsy-Zsilinszky Endre Baráti Társaság, a százharmincadik születési évfordulóra való fölkészülésig – 2012 és 2016 között – a Magyar Ellenállók és Antifasiszták Szövetsége Bajcsy-Zsilinszky Emlékbizottsága igyekezett, majd 2016-tól

és napjainkban is egy kis civil társaság, a Bajcsy-Zsilinszky Endre Szellemi Öröksége Műhely igyekszik végezni. Utóbbi működési hatóköre főleg Pálkövére és környékére, a Veszprém megyei emlékezet fenntartására összpontosul. Bajcsy-Zsilinszky nyugóhelyét évről évre egy Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei nyugdíjasszervezet, a Kelet Népe Egyesület koszorúzza meg Tarpán. Tehát igen, a szülővárosi – szarvasi – emlékezet föllevenítése valóban „hiánypótló dolog” lehetne!

■ Forrás: Infopapa.hu

Valahol Európában

Koszorúzás a Fertőrákosi Barlangszínházban

FOTÓK: POMEZANSKI GYÖRGY

A Fertőrákosi Barlangszínházban július 26-án volt a premierje a Valahol Európában című musicalnek, amelyet másnap, majd augusztus közepén további három alkalommal mutatott be ugyanott a Soproni Petőfi Színház Halasi Imre Jászai-díjas, érdemes művész rendezésében. A bemutató előtt a társulat Sztehlo Gábor emléke előtt tisztelgett annál a falnál, ahol a második világháború idején kivégzések zajlottak – ezzel is emlékezve azokra az árvákra, akik a vészorszakban itt veszítették el szüleiket. A barlangszínház falán látható emléktáblát Mikó István főszereplő és a gyerekcsapat képviselői koszorúzták meg.

„Ez olyan szép példázata az emberségnek, az összetartozásnak, a kitartásnak, az egymásra való odafigyelésnek, ami szerintem jelentősen hiányzik a világunkból, és legalább egy komoly figyelmeztetés, hogy egymásra vagyunk utalva” – vallja a Sztehlo Gábor evangélikus lelkész munkásságáról készült *Valahol Európában* musical kapcsán a darab rendezője, Halasi Imre.

Pataki András, a játszóhelyet működtető Pro Kultúra Sopron Nonprofit Kft. ügyvezetője elmondta: soproni gyökerei vannak az eredeti, 1947-ben készült – Radványi Géza és Balázs Béla által jegyzett –, azonos című filmnek. A forgatókönyv alapötletét a Sztehlo Gábor evangélikus lelkész által 1945-ben alapított zugligeti Gaudiopolis, azaz Örömváros adta. A darab erre is reflektál.

Tölli Balázs, a soproni Berzsényi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium igaz-

gatója felidézte: Sztehlo Gábor az utolsó két gimnáziumi évét töltötte a líceumban, a városban járt az evangélikus teológiai karra, majd egy finnországi ösztöndíj után itt kezdte meg lelkészi szolgálatát. Amikor a pincékben rejtőzve próbálták átvészelni a borzalmakat, meséket mondott a gyerekeknek. Beszélt nekik egy amerikai filmről, amelynek a címe *Fiúk vá-*

rosa volt Spencer Tracy főszereplésével, s arról szólt, hogy egy ír katolikus pap csavargó gyerekeket mentett meg. Ezzel a történettel próbált reményt adni. Sopron és környéke is bőséges impulzust adott számára, hogy később létrejöjjön az Örömváros.

Kadelka László, a Nemzeti Színház egykori legendás ügyelője a gondolatait azzal kezdte, hogy megemlékezett a közelmúltban elhunyt Horváth Ádám rendezőről, aki tizenhét évesen az egykori gyerekköztársaság kultuszminisztere volt. Ugyancsak a Gaudiopolisban élt Sárközi Mátyás író és Orbán Ottó költő, illetve Sztehlo Gábor bújtatta annak idején Oláh Györgyöt is, aki 1994-ben kémiai Nobel-díjat kapott.

■ Forrás: Terasz.hu

A Soproni Petőfi Színház az ősz folyamán kőszínházi bemutatóval is tisztelget a városhoz is kötődő Sztehlo Gábor munkássága előtt. Mint ismeretes, az általa alapított és működtetett Gaudiopolis (Örömváros) adta a mintát a Valahol Európában című – Radványi Géza rendezte – filmhez, amely 2000-ben bekerült minden idők tizenkét legjobb magyar filmalkotása közé. A színpadi változatot a Proscenium Szerzői Ügynökség Kft.-vel kötött megállapodás alapján mutatják be. A musical zenéjét Dész László komponálta, a dalszöveg Nemes István, a szövegkönyv Böhm György, Korcsmáros György és Horváth Péter munkája. A rendező Halasi Imre, a koreográfus Gyenes Ildikó. Simon Péter szerepében Mikó István látható.

Orgona határok nélkül

Immáron kilencedik alkalommal rendezték meg idén az Orgona határok nélkül elnevezésű osztrák-magyar zenei fesztivált. Az ausztriai Rust és Mörbisch – azaz Ruszt és Fertőmeggyes –, illetve Balf és Sopron templomaiban augusztus 19–25. között zajlott programokon a határrégió legkiválóbb művészei és vendégművészek mutatták be az orgona sokszínűségét, és hozták közelebb egymáshoz a határ két oldalán élő zenekedvelőket.

Ruszt *Egy város – három orgona* címmel „orgonasétával” indult a koncertsorozat, amelynek első állomásaként a Halászközpont templomában (Fischerkirche), majd a katolikus plébániatemplomban, végül az evangélikus templomban tolmácsolta Fischer, van Eyck, Gabrieli, Buxtehude, Boccherini, Bach, Schlee és mások műveit Bärbel Weber (furulya), Nikolai New (cselló), valamint Mareen Osterloh és Joachim Grössing orgonaművész.

Balfon a lutheránus templomban – a sorozat valamennyi helyszínén orgonáló Mareen Osterloh mellett – Wagner Szilárd evangélikus lelkész szólaltatta meg a hangszerek királynőjét, az itteni koncertnek azonban – nem véletlenül – a *Fuvalók* címet adták, s ezen a hangszeren Litscher-Nagy Zsuzsanna játszott.

Fertőmeggyesen, ahol Szokolay Sándor néhány műve is felcsendült, Kuzsner Péter orgonaművész és a Carissimi Ének-együttes volt közreműködője az evangélikus templomban tartott koncertnek, vasárnap este pedig a soproni evangélikus templomban Melitta Ebenbauer volt Mareen Osterloh partnere a *Négy kézzel és négy lábbal* címmel hirdetett orgonahangversenyen.

Az idei koncertsorozat különlegessége volt, hogy a neves osztrák zeneszerző, Thomas Daniel Schlee kifejezetten erre az alkalomra komponált egy öttételes ciklust, amelyből minden este hangzott el részlet, ám teljes egészében a soproni közönség hallgathatta meg a Szentháromság témaköre ihlette művet.

■ Forrás: Wagner Szilárd

Közösség Komáromban

2019 nyarának vasárnapjain – a komáromi református templom belső felújítása okán – a református gyülekezet tagjai is az evangélikus imaházba jártak istentiszteletre. A 10 órakor kezdődő alkalmakon a két felekezet tagjai együtt ünnepeltek. Az igehirdetések felváltva hangzottak a gyülekezetekben szolgáló lelképásztoroktól, a hónapok első vasárnapjain pedig úrvacsorai közösségekben is együtt lehetek. Felvételünk augusztus első vasárnapjának istentiszteletén készült.

■ Forrás: Komarom.lutheran.hu

Pusztán pap – harminc éve

Három évtizedet egy helyen eltölteni nagy dolog manapság. Pláne a kiskunsági pusztán, a tanyavilág és az aprófalvak lelkészeként. Nagy Veronika ezt a szolgálatot látja el Akasztó, Csengőd, Kaskantyú és Páhi mintegy hétszáz főt számláló társult egyházközösségében. Két hittanóra között a napokban tartott jubileumi istentisztelet kapcsán mesélt a munkájáról.

– Bács-Kiskunban nagyon dolgoznak az emberek. Ez már-már munkamániába, óriási vállalásokba torkollik. Az istentiszteleti rend ehhez alkalmazkodik: fél kilenckor Páhi vagy Akasztó, háromnegyed tízkor Kaskantyú, tizenegykor Csengőd. Korábban még Döbrögec is volt... Hittanórák szerint négy iskola evangélikus iskolásai és három falu evangélikus óvodásai tartoznak hozzám. Ezt csak türelemmel, szeretettel és sok humorral lehet végezni.

Számos emléket őrzök az elmúlt harminc évből, elevenen él bennem, amikor Nemes László csengödi gyülekezeti felügyelő idehozott a Wartburgján. Nem volt idegen számukra a női lelkész, hiszen egyik jeles elődöm, Sárkány Tiborné már kitaposta az utat.

Megőriztem és elhoztam most ide az első, itt elmondott prédikációm. *Ezékiel próféta könyvéből* szolt az alapige: „*Ha pedig a bűnös megtér, és nem követi el többé a bűneit, hanem törvény és igazság szerint él, akkor megmenti az életét.*” (Ez 18,27)

És ott él bennem Tóth Árpád verssora Isten „oltó-késéről”, amely belénk hasít, de csak azért, hogy a rosszat kivágja, és új, termő ágat oltson belénk. Ezek az egyszerű bibliai képek nagyon megragadnak az itteni emberek lelkében, hiszen maguk is leginkább kétkezi munkát végeznek.

Feldobnak azok a pillanatnyi örömök, melyek nap mint nap érnek. Legutóbb például egy kis óvadás úgy köszönt rám az „erős vár a mi Istenünk” helyett, hogy „erősen vár a mi Istenünk”.

■ KÁPOSZTA LAJOS

Az énekelt imádság fesztiválja

Tizenkilencedik alkalommal rendezték meg augusztus 24-én Solymáron a nemzetközi gospelfesztivált, amelynek Jeney Erzsébet zenei szerkesztő a művészeti vezetője, aki rádiós kolléganőjével, Csűrös Csilla szerkesztő-riporterrel a kezdetek óta szervezi, illetőleg vezeti a rendezvényt. A Templom tér gyönyörű zöldövezete, körbesétálható parkja, a műemlék kegytemplom, a közelében található be- és kitelepülési emlékművek ihletett helyszínt biztosítottak az eseménynek.

A nemzetközi gospelfesztivál Solymár egyik legnagyobb hagyományú és legismertebb rendezvénye, amely számos énekzenei együttest indított el hazai, sőt néhányukat a nemzetközi siker felé. A kora délutántól késő estig tartó program az Apáczai Csere János Művelődési Házban Szutor Katalin festő-restaurátor ikonkiállításának megnyitójával kezdődött. Ezután a fellépők menete átvonult a Templom térre, ahol dr. Sente Kálmán, Solymár nagyközség polgármestere, valamint Jeney Erzsébet alapító-szervező nyitotta meg a rendezvényt. A megnyitón felolvasták a néhai köztársasági elnök özvegyének, Mádl Dalma fővédnök asszonynak a köszöntőlevelét.

Visszatérő vendégként köszönthette a közönség az Anna Bajak vezette lengyel Sienna gospelkórust, de Hollandiából is érkezett fellépő: a Black Gospel Star művésznéven alkotó Rivelino Rigters. A hazai előadók sorában szerepelt a Regős Zsolt vezette miskolci Fráter kórus, a soproni Kalimba gyerekgospel, a Szegedi ökumenikus gospelkórus, az evangélikus színeket pedig a Lupták György esperes vezette kiskőrösi Gospel Sasok képviselték. A kortárs keresztény könnyűzene ismert előadói, a Gável fivérek az Eucharist nevű zenekarukkal érkeztek a fesztiválra.

„El nem lehet mondani azt az örömet, amit akkor éreztem, amikor olyan sokan lettünk, hogy még padokat és asztalokat is kellett hozni a térre, hogy mindenki le tudjon ülni. Nem lehet leírni azt a szeretetközösséget sem, amelynek tagjaként az ember mindig úgy érzi, ez a nap tényleg más, mint a többi: feltölt, átmelegít és megerősít, hogy újabb lendülettel lehessen kezdeni a jövő évi, 20. jubileumi fesztivál szervezését – írta a gospelfesztivál után Jeney Erzsébet művészeti vezető. – Köszönöm mindenkinek, elsősorban is a Jóistennek, hogy megajándékozott bennünket ezzel a felejthetetlen, lélekben mindenkit megerősítő, összekovácsoló nappal. Gyertek jövőre is, maradunk a régi, jól bevált időpontnál: augusztus utolsó szombatjánál; és ahogy sokan kérték, és ígéretünk is van rá: maradunk ezen az ihletett helyszínen, a gyönyörű, addigra már tényleg megújuló kegytemplomunk előtti színpadon.”

■ Forrás: Evangélikus.hu

A szabadtéri ökumenikus szertartáson – amelyet dr. Beer Miklós római katolikus pappal, a Váci Egyházmegye nyugalmazott püspöke celebrált – Gáncs Péter evangélikus lelkész, nyugalmazott elnök-püspök hirdette Isten ígését ApCsel 16,25–26 alapján. Gáncs Péter egyebek mellett hangsúlyozta: „A gospel énekelt imádság, ige és hitvallás, mely megmozdítja testünket és lelkünket: ajkunkat, kezünket, lábunkat és nem utolsósorban a szívünket, egész életünket.”

Kivételesen energikus, temperamentumos mozgással és énekekkel hangolta a jelenlévőket a sokszínű műsorra Nigéria magyarországi diák nagykövete, Samuel Akinola, aki az Ösztöndíjprogram keresztény fiataloknak keretében tanul Magyarországon, hogy képzett ápolóként visszatérve hazájába, segítse majd a nyomorban élők felzárkóztatását. (Énektudását ShammaK művésznéven is kamatoztatja.) Samuel kíséretében a német, továbbá magyar hallgatókat tömörítő szervezet, a Pécs Music Society nemzetközi zenészei léptek színpadra, és egyedi feldolgozásban szólaltattak meg ismert gopseleket.

FOTÓK: BARCSIK GÉZA

Újabb leletek igazolják a Bibliát

Nyílhegyeket, ékszereket és korszókat találtak régészek abból az időszakból, amikor Babilónia elfoglalta Jeruzsálemet. Az Észak-karolinai Egyetem kutatói a Sion-hegyen felfedeztek ékszereket is, amelyek igen jellemzők voltak erre a korszakra.

A kutatók szerint a leleteknek ez a fajta egysége egy rétegben (égett fa, hamu, a korra jellemző ékszerek, kerámiák és fegyverek) a hódítás konkrét eseményére utal – olvasható a *Jpost.com* cikkében.

A csoport izraeli szakemberekkel együtt már egy évtizede kutat Jeruzsálemben, és már eddig is számos jelentős tudományos megállapítást tett a város több történelmi korszakával kapcsolatban. Ám kétségtelenül e mostani a legfontosabb, hiszen Jeruzsálemnek a babilóniai király általi legigázása a zsidó történelem egyik kiemelkedő, tragikus mozzanata. A szakemberek szerint a bizonyítékok egyértelműek: senki nem hagy hátra önszántából arany

ékszereket, és senki nem tart az otthonában nyílhegyeket. Ékszerek egyébként ritkán maradnak meg ilyen területeken, mivel a hódítók jellemzően beolvastották a zsákmányt.

Úgynevezett szkíta nyílhegyeket más harcterekeken is találtak ebből a századból, ezeket pedig a babilóniai harcosok használták – magyarázta a kutatás egyik

vezetője. Más, pusztításra utaló réteget nem fedeztek fel a Krisztus előtti 7–6. századból, ez is erre a konkrét bibliai eseményre utal. A csatában a város és az első szentély is elpusztult, a zsidók jelentős részét pedig elhurcolták.

■ *Forrás: Zsido.hu / Jpost.com*

ORATIO OECUMENICA

Istenünk, Urunk, jóságos mennyei Atyánk! Köszönjük, hogy ezen a vasárnapon is megállhatunk színed előtt. Köszönjük, hogy eljöhettünk házádba, és együtt dicsérhetünk téged. Magasztalunk jóságodért és irgalmadért, azért a türelemért, amellyel hordozol minket. Köszönjük, hogy parancsokkal és Krisztus élet példájával megmutattad és megmutatod, hogyan éljünk.

Urunk, fáj, hogy parancsaid, szavaid sokszor elrepülnek fejük fölött. Egymás iránti szeretetre, irgalomra, egymás segítésére hívsz minket, de mi gyakran egymás ellen áskálódunk, széthúzás van közöttünk. Nem vagyunk képesek alázattal, egymást megbecsülve építeni országodat, küzdeni a közös célokért. Bocssás meg, és újíts meg minket!

Vidd végbe, hogy szelídek és türelmesek legyünk, legyen bennünk készség az együtt munkálkodásra, a másik megbecsülésére. Az, hogy a tiéd vagyunk, gyermekeidként összetartozunk, írjon felül minden egyénieskedést, írja felül önigazságunk keresését, a másik fölötti hatalmaskodás vágyát. Ezt a lelket formáld, Uram, a kis közösségekben, családjainkban, baráti körökben, gyülekezeteinkben. Kérünk, hogy egész egyházunk jellé és világságággá váljon abban, hogy alázattal meghajolunk előtted, és benned bízva képesek vagyunk szolgálatodra rendelni életünket.

Urunk, félelmetes látni azt a lelki, szellemi kiüresedést és értékvesztést, amely korunkat jellemzi. Hívj minél többeket hitre, veled való közösségre, benned és általad való életre. Engedd átélünk, hogy a te jelenléted meggazdagító, és ahol te vagy az Úr, ott a megrekedt életek felépülnek, és közösségek élete helyreáll.

Urunk, könnyörülj rajtunk, és áldj meg minket. Használd minket, Urunk, szavad továbbadásában és országod építésében, neved dicsőségére. Ámen.

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangelikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek

(f.timea.71@gmail.com),

TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem

(tamytam@t-online.hu),

DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate

(ezsu@lutheran.hu),

MÁNYOKI JÁNOS – Thesaurus

(janos.manyoki@lutheran.hu),

STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA – Tallózó

(evtallozo@gmail.com)

- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu),

1085 Budapest, Üllői út 24.

Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518

- Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója

(balint.antal@lutheran.hu)

- Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.*

(2600 Vác, Nádas utca 2.) • www.mondat.hu

- Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ

- Árusítja a kiadó.

- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési

ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt.

Hírlapüzletág telefonszámán:

06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.

- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy

postautalványon. Az előfizetési díj belföldön

(illetve Románia és Szlovákia területén)

negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy

évre 15 600 Ft, más európai országba egy

évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi

országba egy évre 61 400 Ft (195 euró).

Csak a minden hónap 15-ig beérkező

lemondásokat tudjuk az azt követő hónap

elszejével regisztrálni, ellenkező esetben még

egy hónapig jár az újság.

- Beküldött kéziratokat nem őrünk meg

és nem küldünk vissza.

- Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

Szentháromság ünnepe után 13. vasárnap

Zak 7,9–14

Nem színház!

„Na, mehet?” – kérdi a színész. „Persze, mehet” – bólint az ügyelő. A színész elnyomja a gíjt, kikapcsolja a mobilt, és bemegy a színpadra, hogy – immáron huszonkettedszer – Rómeóként két és fél órán belül meghaljon Júlia miatt. Végül lemegy a függöny, a színész átöltözik, bekapcsolja a telefonját, rágyújt egy cigire, és hazamegy. És ez így van rendjén. Senki nem várja el tőle, hogy otthon is Rómeó legyen. A csoda héttől fél tízig tart.

Hasonló módon rutinszerű az, ahogy a bételiek fordulnak a papokhoz és a prófétákhoz: „*Sírnunk-e az ötödik hónapban, megtartóztatva magunkat, ahogyan évek óta tesszük?*” (Zak 7,3) Vagyis: kezdjük el a szokásos évi böjtöt, vallási gyakorlatot? Rutinkérdés, amelyre rutinválaszt várnak. Megdöbbentő, hogy Zakariás válasza egyáltalán nem a megszokott.

Minek? Isten – Zakariáson keresztül – nem azt mondja, hogy persze, mehet, hanem azt: nem hallgatlak meg titeket. És ez a mondat eléggé fejbeavágó. Hát nem ez a szokás, nem ez a rutin! Hogy lehet egy ilyen kegyes kérést visszautasítani?

Fontosak ezek a visszautasítások. Amikor nem hagyjuk jól megszokott medrűkben folyni a dolgokat, hanem feltartóztatjuk őket. És különösen fontos, hogy Isten tartóztatja föl a dolgokat, ő nem enged, hogy a rutin irányítsa az éltünket. Rákérdez: te ezt most tényleg komolyan gondolod?

„Hogy vagy?” – kérdezte tőlem valaki, amikor felhívt. „Rosszul” – bukott ki belőlem az igazság. „Tényleg? Képzeld, velem meg az történt...” Mint ha nem is válaszoltam volna. De ha nem érdekel a válasz, minek teszed föl a kérdést?

Isten is ezt kérdezi: ha nem akarod, hogy az irgalom járja át az életedet, akkor miért kéred?

Zakariás sem arról beszél, hogy Isten elfordul tőlük, hanem arról, hogy ők nem fordultak oda hozzá. Életük kettévált: hagyományos vallásosság annak kereteivel – például a böjtöléssel –, vele szemben a mindennapi élet annak trükkjeivel. Az egyik a színház, a másik a valóság.

Nem színház! Csakhogy az istenkapcsolat nem színház héttől fél tízig, hanem az életünk! Teremtettségünk és megváltottságunk tudata átjárja egész életünket, olykor rejtetten, de tükröződik minden mozdulatunkban. Nem elsősorban abban a látványos gesztusban, ahogyan imára kulcsoljuk a kezünket, vagy böjtölünk, sokkal inkább abban, ahogyan a bennünket körülvevő világra s benne a másik emberre tekintünk.

A vallásosságnak – benne a böjtnek – nem az a célja, hogy etikusabbak, emberségesebbek legyünk. Sőt az evangéliumnak

sem ez a célja. Hanem „csak” a gyümölcse. De fel lehet tenni a kérdést: ha megalázzuk embertársunkat, ha az özvegyet, az idegent kizsákmányoljuk, ha egymás iránt rosszat tervezünk, vajon hihető-e, hogy komolyan gondoljuk, amikor Istenhez fordulva önmaguknak irgalmasságot, igazságosságot kérünk? Ha a másikat nem embertársként, hanem eszközként, tárgyként kezeled, sőt annak látod, akkor miért kéred Istentől, hogy testté lett Igeként, embertársként lássa meg és értse meg a te emberi nyomorúságodat?

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

Szerencsére Isten nem azt mondja, hogy soha, semmilyen körülmények között nem hallgat meg. Azt mondja: amíg te nem látod, hogy szükség van emberségre, irgalomra, arra, hogy a fájdalom kimondható legyen, ha nem veszed észre, hogy neked és a melletted állónak is szüksége van erre, addig nincs értelme kérni. Ha megkapnád, akkor se vennéd észre.

De ha a legutolsó sejtjeidig átjár a vágy Isten szeretete és igazságossága iránt, annyira, hogy nemcsak magadnak, hanem embertársadnak is erre vágysz, akkor lesz számodra a böjt, az imádság, a vallásosság minden jele az Istenhez tartozás része. Addig csak előadás, amelyre senki nem kíváncsi.

■ HEGEDŰS ATTILA

Imádkozzunk! Mennyei Atyánk! Köszönjük, hogy figyelsz ránk. Kérünk, add meg nekünk a tudást, hogy kegyelmed életünk minden területét átjárja, és megmutatkozzék abban is, ahogyan a gyengébbekre, a kiszolgáltatottakra tekintünk. És add, hogy ezáltal vallásosságunk se önmagáról, hanem a hálról szóljon! Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (szepember 15.) Szeretlek, Uram, erősségem! Zsolt 18,2 (Lk 7,37–38; Lk 10,25–37; 1Jn 7,4–12; Zsolt 78,32–55) A zsolttáros vallomása olyan, mint egy szerető vőlegény szava arájához az Isten házában, az oltár előtt, kezét kezében tartva. Hitvallás, bizonyosság, eskü, a boldogító szeretet átélése. Mérhetetlen csalódás lenne azonban mindez, és pusztába kiáltott szó, ha a vőlegény nem kapna választ szavaira a menyasszonyától ott az oltár előtt, és ha nem lenne nekünk is bizonyosságunk Isten felénk irányuló szeretetéről. Akkor lesz megkötött a frigy, akkor haladhatunk tovább kéz a kézben, ha kölcsönös a szeretet. Isten oldaláról ez nem kérdés, hiszen egyszülött Fiát küldte közénk, és adta értünk a gólgotai kereszten. Az én oldalamról kell újra és újra megcselekednem a szeretet cselekedeteit és gyakorolnom a szeretetátadást embertársaim és a teremtet világ irányába, hogy ezzel adjak választ az én Uramnak: igen, Uram, szeretlek!

Hétfő (szepember 16.) Az az indulat legyen bennetek, amely Krisztus Jézusban is megvolt. Fil 2,5 (Ám 5,14; Mt 12,1–8; Mt 15,21–28) Az indulat megítélése mindig az irányától függ. Lehet valaki indulatos aktivista egy jó ügy érdekében, és lehet indulatos valaki egy családi vitában, amikor a jusson perlekednek a felek. A krisztusi indulat a szeretetátadás lelkét hordja magában, és erre buzdít minket is Urunk. Legyünk indulatosak a szeretet cselekedeteinek megélésében, életünket, munkánkat, mindennapjainkat ez járja át. Vigyen át ez az indulat a csüggedéseinken, erőtlenségeinken, megfáradottságunkon, hajtson tovább a jó munkálásában.

Kedd (szepember 17.) Ekkor [Jézus] felkelt, ráparancsolt a szelkre és a tengerre, és minden elcsendesült. Mt 8,26 (Jer 2,28a; Ám 5,4–15; Mt 15,29–39) Milyen jó lenne ilyen hatalommal bírni! Belépve a gyerekszobába, a civódó kicsik közé, egyetlen intésünkre csend lenne, vagy épp a televízióját a maximális hangerőn bömböltető szomszéd egyszer csak lehalkítaná a készüléket. Ábrándok ezek. Jézusnak nem az, ő meg tudja tenni, amit mi nem, neki van hatalma – de a hatalma nem önző. A mi érdekünket, az elesett, apró, bűnös embert nézi, és végtelen hatalmával nem rémiszt, nem büntet, hanem felemel.

Szerda (szepember 18.) Minden gazdagságnál nagyobb öröm, ha intelmeid szerint élhetek. Zsolt 119,14 (Mt 13,52; 5Móz 24,[10–13]17–22; Mt 16,1–12) Ki kire hallgat? Az élet különböző szakaszaiban az ember mástól és mástól fogad el tanácsot. Gyermekként a szüleitől, imádott nagypapájától, a dackorszak-

ban vagy éppen kamaszként senkitől, esetleg legközelebbi barátaitól. Szerető házastárs, féltő idős szülő, a legközvetlenebb jóbarátok – sokan adnak tanácsot életünk határhelyezeteiben, de döntéseinkben elengedhetetlen a teremtő Isten szava, az imádság, amikor összekulcsolom a kezem, s megkérdem: „Most mit tegyek, Istenem?” De ez még csak az egyik fele az útnak, hiszen meg is kell hallgatnom, és meg is kell fogadnom, amit mond nekem. Ha így teszek, az isteni intelem eléri a célját.

Csütörtök (szepember 19.) Az Úr pedig előttük ment nappal felhőoszlopban, hogy vezesse őket az úton, éjjel meg tűzoszlopban, hogy világítson nekik. 2Móz 13,21 (Zsid 2,1; ApCsel 4,32–37; Mt 16,13–20) Mindannyian tudjuk, hogy minden utazás sikeréhez elengedhetetlen a biztos tájékozódás. A kivonuló zsidóság életében ilyen volt az Úr által adott felhő és tűzoszlop. A mi életünkben pedig ilyen a Szentírás. A hívó keresztyén tökéletes tájékozódási pontot és egyben térképet is kap életútjához, ha Isten igéjét naponta olvassa, szívében forgatja, épül általa.

Péntek (szepember 20.) Meglátták ezt a farizeusok, és szóltak tanítványainak: Miért eszik a ti mesteretek vámszedőkkel és bűnösökkel együtt? Mt 9,11 (Ézs 29,19; Jak 2,5–13; Mt 16,21–28) A mi Mesterünk elveti és utálja a bűnt, de a bűnös embert felemeli és szereti, hogy kijusson tévelygéséből, és új életet kezdhesen. Fülünkbe cseng a Jézusnak feltett, jól ismert apostoli kérdés, hogy hányszor kell megbocsátani. Még hétszer is? Jézus válasza pedig az, hogy még hetvenszer hétszer is. Kifogyhatatlan a mi Urunk kegyelme, ezért van még mindig életünk, de ez nem csupán csodálgató szemlélődésre kell, hogy indítson minket, hanem követendő példa is: tudjunk bocsánatot kérni, egyben megbocsátani is.

Szombat (szepember 21.) Ekkor azt mondta [Isten Jákóbnak]: Én vagyok az Isten, atyádnak Istene! Ne félj [...]! Én megyek veled Egyiptomba, és én is foglak visszahozni. 1Móz 46,3–4 (Zsid 12,12–13; Júd 1–2.20–25; Mt 17,1–13) Nem mindegy, ki az ember útítársa. Különösen, ha az életutunkról van szó. Erős útítárs kell, akiben megbízhatok, aki mellém áll, ha baj van, aki továbbvisz, ha beteg vagyok, aki alkalmazkodik az én tempómhoz, akivel lehet útközben beszélgetni, aki megvéd, ha az én erőm már kevés. Hitünk alapja, hogy a mindenható Istennél jobb útítársunk nem lehet, hiszen ő minden tekintetben a legnagyobb. Ezért nem lehet más célja az embernek, mint ehhez az Istenhez minél közelebb és közelebb kerülni, védő oltalmában élni, nála és vele lenni.

■ HOMOKI PÁL

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa

OKTÓBER A REFORMÁCIÓ HÓNAPJA

REFORMÁCIÓI GÁLAEST

2019. október 20., VASÁRNAP, 17 óra
URÁNIA NEMZETI FILMSZÍNHÁZ

Előadó: Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter
*A reformáció népeként a hit, az értelem és a kultúra
egységében*

Fellép a VOX Savariae ökumenikus vegyes kar, a pümkösi egyház zenei missziójának Égi Szólamok kórusa és a Tabulatúra régizene-együttes.

Bemutatkozik a szombathelyi Reményik Sándor Evangélikus Általános és Alapfokú Művészeti Iskola. Köszöntőt mond Steinbach József református püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke.
A Protestáns Újságírók Szövetsége átadja Rát Mátyás-díját.

REFORMÁTUSOK LAPJA

Confessio

Békehimők

Methodista

PRO MAX

PERIFERIC RECORDS

MINISZTERELNÖKSÉG

BETHLEN GÁBOR
Alapítvány

Nemzeti
Együttműködési
Alap

THEOLÓGIAI
SZEMLE
A MAGYARORSZÁGI EGYHÁZAK
ÖKUMENIKUS TANÁCSÁNAK FOLYÓIRATA

EVANGÉLIKUS
Élet

élő víz

STEREO KFT. / PERIFERIC RECORDS
H-1114 Budapest, Bartók Béla út 59.
T: (+361)-385-6343
E-mail: stereokft@gmail.com
www.perifericrecords.com

MEGJELENT!

JÉZUS TANÍTÁSAI BIBLIAI FOGLALKOZTATÓ

Ezzel a kiadvánnyal egy izgalmas, örömteli felfedezőútra hívunk kisebb és nagyobb gyermekeket egyaránt. A foglalkoztató a rajzolás, matricázás, rejtvényfejtés mellett komoly kutatómunkára ösztönzi olvasóját.

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9-17 óra között.
bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.